



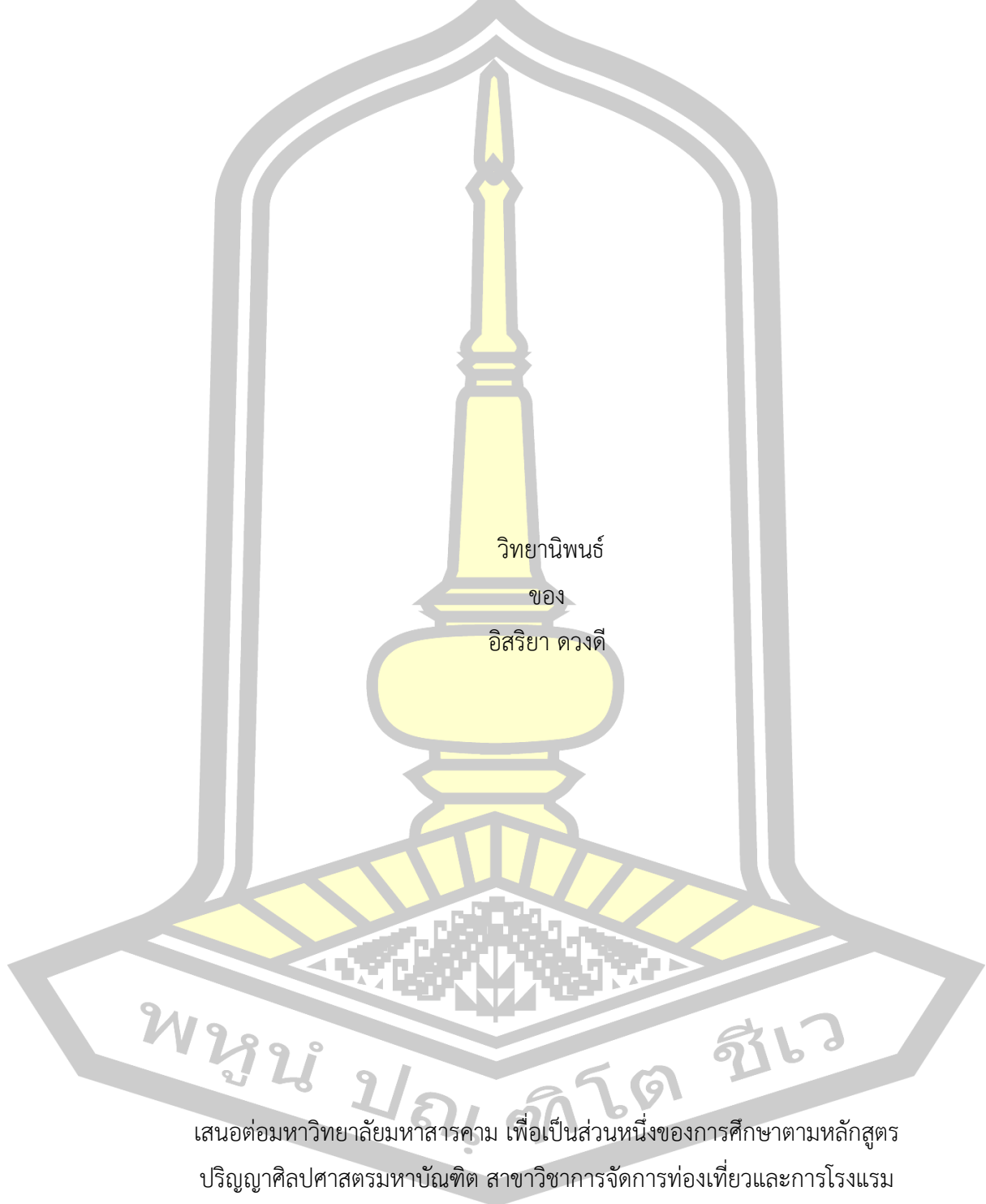
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนินมะปราง จังหวัด
พิษณุโลก

วิทยานิพนธ์
ของ
อิสริยา ดวงดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม
ธันวาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนีนะปราง จังหวัด
พิษณุโลก

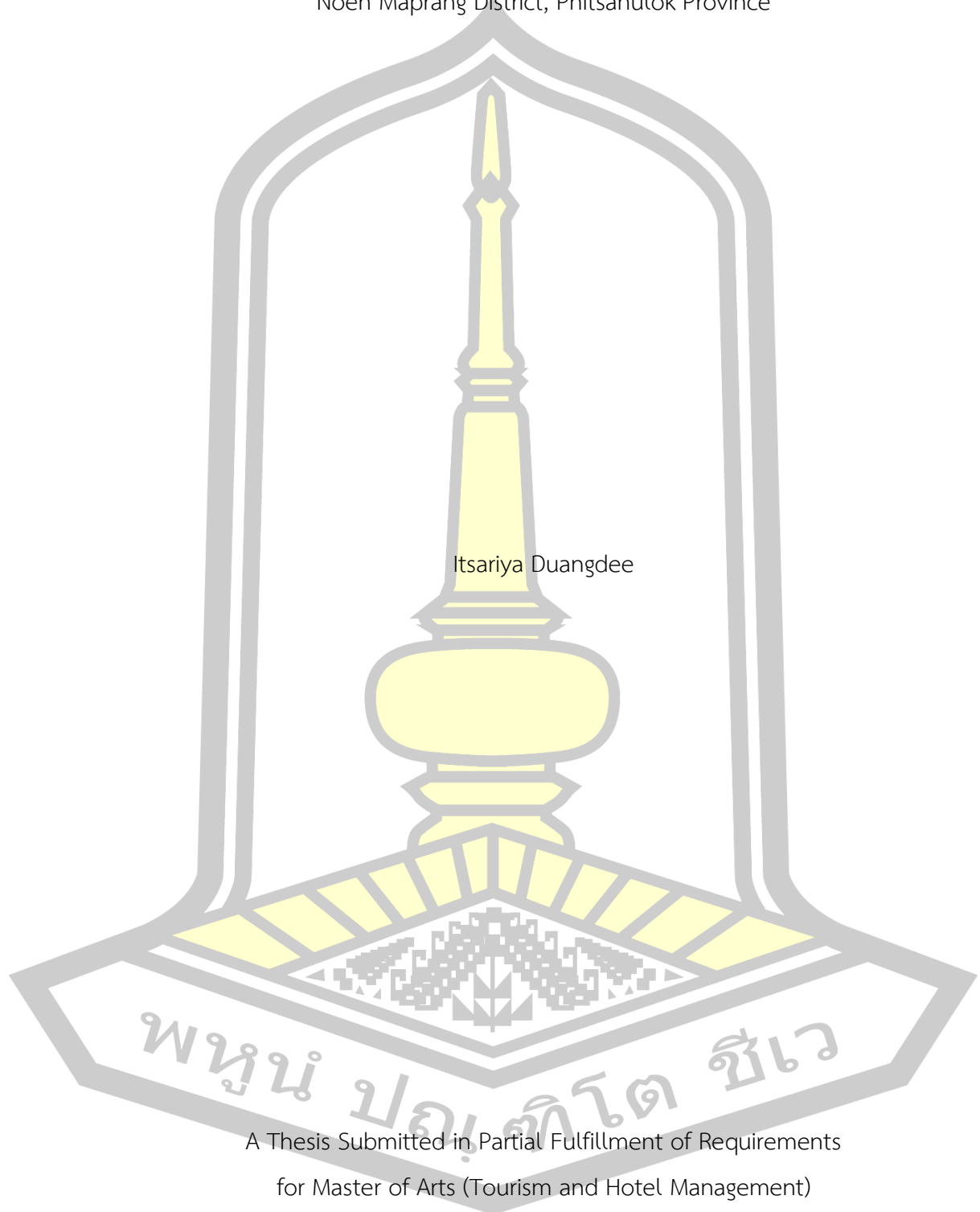


เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม

ธันวาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Guidelines for Sustainable Agricultural Tourism Development, Ban Pha Rang Mee,
Noen Maprang District, Phitsanulok Province



Itsariya Duangdee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Arts (Tourism and Hotel Management)

December 2023

Copyright of Mahasarakham University



คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวอิสริยา ดวงดี แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
จัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. กันติมาลย์ จินดาประเสริฐ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. ลินจง โพชารี่)

.....กรรมการ

(อ. ดร. โอษฐ์ญา บัวธรรม)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. สุวภัทร ศรีทองแสง)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม ของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

.....
(ศ. ดร. ปฐม หงษ์สุวรรณ)

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก		
ผู้วิจัย	อิสริยา ดวงดี		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลินจง โพชาริ		
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่บ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก 2) เพื่อประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลกเป็นกรณีศึกษาแบบผสม ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม กับนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 168 คน และวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 - 40 ปี ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ภูมิลำเนา ภาคกลาง เลือกประเภทของที่พัก รีสอร์ท วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยว เพื่อมาท่องเที่ยวเยี่ยมชมญาติ/เพื่อน เดินทางท่องเที่ยวกับครอบครัว/ญาติพี่น้อง ช่องทางในการรับข้อมูลทางการท่องเที่ยวจาก Social Media เช่น facebook Line tiktok youtube มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อวัน ไม่เกิน 1,000 บาท และพาหนะในการเดินทางคือ รถยนต์ส่วนตัว

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการรับรู้ และการเข้าถึง อยู่ในระดับมาก และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของบ้านผารังหมีโดยรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

คำสำคัญ : องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว, มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร, การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, บ้านผารังหมี อำเภอนีนะปราย จังหวัดพิษณุโลก



TITLE	Guidelines for Sustainable Agricultural Tourism Development, Ban Pha Rang Mee, Noen Maprang District, Phitsanulok Province		
AUTHOR	Itsariya Duangdee		
ADVISORS	Assistant Professor Linjong Pocharee , Ph.D.		
DEGREE	Master of Arts	MAJOR	Tourism and Hotel Management
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2023

ABSTRACT

Research on guidelines for sustainable agricultural tourism development, Ban Pha Rang Mee Noen Maprang District Phitsanulok Province. The objectives are 1) Study the components of tourism resources Agriculture of Ban Pha Rang Mee area Noen Maprang District Phitsanulok Province 2) To evaluate the potential of indicators according to the standards of Ban Pha Rang Mee agricultural tourism attractions. Noen Maprang District Phitsanulok Province and 3) to propose guidelines for sustainable agricultural tourism development at Ban Pha Rang Mee, Noen Maprang District, Phitsanulok Province. It is a mixed research method. During qualitative research Use in-depth interviews with key informants And quantitative research used questionnaires with 168 Thai tourists in Phitsanulok Province and analyzed using statistical techniques, namely mean and standard deviation.

The research results found that Thai tourists who travel to Ban Pha Rang Mi Noen Maprang District Phitsanulok Province Most are female, aged 31 - 40 years, education level High School/Vocational Certificate Occupation: Private business/trading Average monthly income 10,001 – 20,000 baht. Hometown: Central region. Choose type of accommodation: Resort. The main purpose of tourism to travel and visit relatives/friends traveling with family/relatives Channels for receiving travel information from Social Media such as facebook Line tiktok youtube. Travel

expenses per day are not more than 1,000 baht and transportation is Private car.

The overall composition of tourist attractions is at a high level when considering each aspect, namely tourism activities. Attraction Perception and access at a high level and facilities is at a moderate level.

The overall standards of agricultural tourism destinations are at a high level. When considering each aspect It is at a moderate level in 2 aspects: the supporting potential of agricultural tourism destinations And the service potential of agricultural tourism destinations is at a high level in 2 areas: the potential for attracting the attention of agricultural tourism destinations and management potential of agricultural tourism destinations.

Overall sustainable tourism in Ban Pha Rang Mee is at a high level when considering each aspect. It is at a high level in every aspect as follows: the need to conserve natural resources and the environment. the need for human development and the importance of community participation and the needs of tourists interested in tourism for learning.

Keyword : Elements of tourist attractions, Agricultural tourism attraction standards, sustainable tourism, Ban Pha Rang Mee Noen Maprang District Phitsanulok Province

กิตติกรรมประกาศ

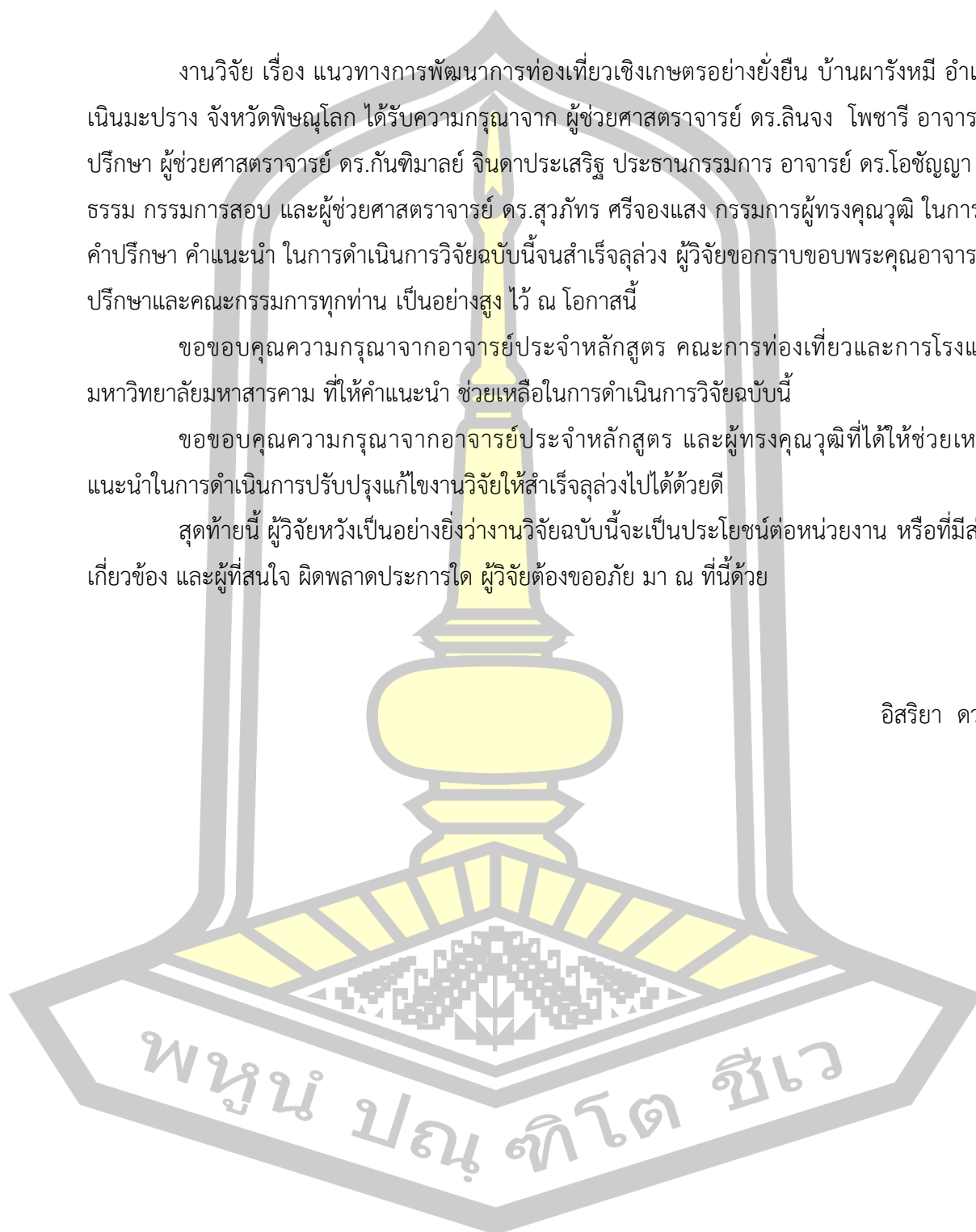
งานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนีนะมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลินจง โพชารี อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร.โอชัญญา บัวธรรม กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทร ศรีจงแสง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ ในการดำเนินการวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน เป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณความกรุณาจากอาจารย์ประจำหลักสูตร คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการดำเนินการวิจัยฉบับนี้

ขอขอบคุณความกรุณาจากอาจารย์ประจำหลักสูตร และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ให้ช่วยเหลือแนะนำในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน หรือที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจ ผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยต้องขออภัย มา ณ ที่นี้ด้วย

อิสริยา ดวงดี

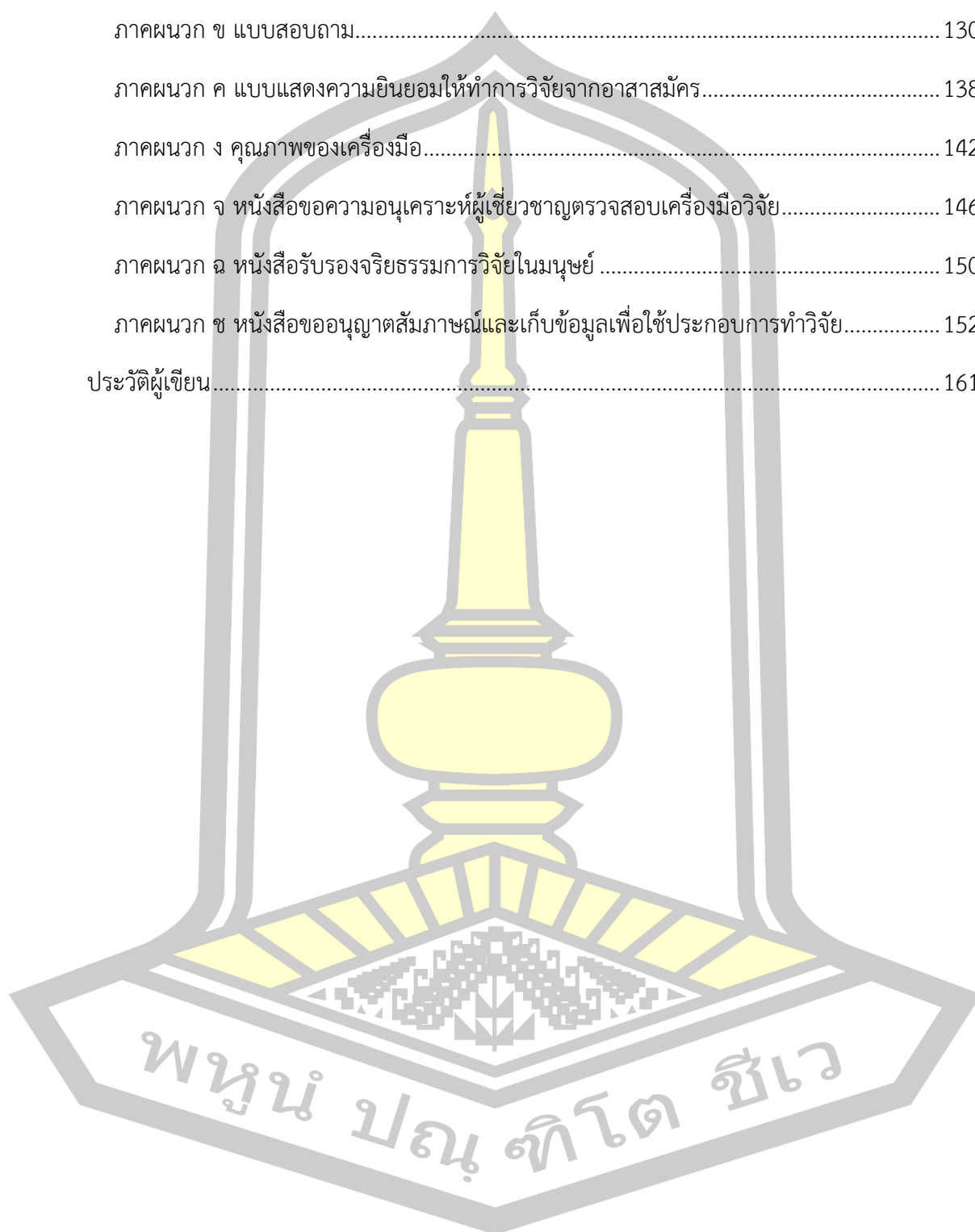


สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	28
ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก.....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
1. งานวิจัยในประเทศ.....	48

2. งานวิจัยต่างประเทศ	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล	65
การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	68
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
สัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	73
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผาผึ้ง	
อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก	73
ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว	
เชิงเขตรบ้านผาผึ้ง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก	95
ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน	
บ้านผาผึ้ง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก	101
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	105
ความมุ่งหมายของการวิจัย	105
สรุปผล	105
อภิปรายผล	108
ข้อเสนอแนะ	112
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	120

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์.....	121
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	130
ภาคผนวก ค แบบแสดงความยินยอมให้ทำการวิจัยจากอาสาสมัคร.....	138
ภาคผนวก ง คุณภาพของเครื่องมือ.....	142
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	146
ภาคผนวก ฉ หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	150
ภาคผนวก ช หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย.....	152
ประวัติผู้เขียน.....	161



สารบัญตาราง

หน้า

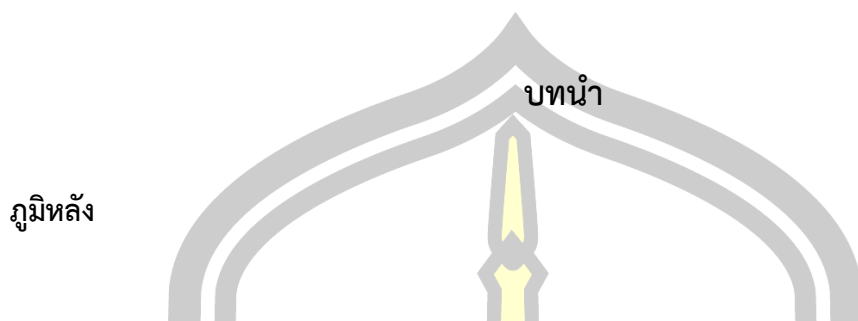
ตาราง 1 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	53
ตาราง 2 สรุปวิธีการดำเนินงานวิจัย	69
ตาราง 3 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	77
ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้าน	82
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้าน	82
ตาราง 6 SWOT Analysis องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี	95
ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้าน	98
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เป็นรายด้าน	99
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้าน	101
ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก รายข้อและรายด้าน	102
ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	143

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ภาพประกอบ 2 ทางเข้าสู่หมู่บ้านผารังหมี่.....	36
ภาพประกอบ 3 แผนที่อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก	37
ภาพประกอบ 4 แผนที่บ้านผารังหมี่.....	38
ภาพประกอบ 5 ศูนย์เรียนรู้บ้านผารังหมี่	39
ภาพประกอบ 6 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร.....	39
ภาพประกอบ 7 แผนที่ท่องเที่ยวบ้านผารังหมี่.....	41
ภาพประกอบ 8 เจ้าพ่อร่มขาว.....	43
ภาพประกอบ 9 หลวงพ่อขาว วัดผารังหมี่.....	44
ภาพประกอบ 10 ภูเขาผาหลวง	45
ภาพประกอบ 11 จุดชมวิวดผารังหมี่.....	45
ภาพประกอบ 12 ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ.....	46
ภาพประกอบ 13 ข้าวหอมสุตใจ	47
ภาพประกอบ 14 ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นกก.....	47
ภาพประกอบ 15 เส้นทางการเดินทางเข้าสู่หมู่บ้านผารังหมี่	73
ภาพประกอบ 16 แผนผังแสดงตำแหน่งอาคารภายในวัดผารังหมี่	74
ภาพประกอบ 17 ป้ายแสดงที่ตั้งของศูนย์เรียนรู้.....	74
ภาพประกอบ 18 ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านผารังหมี่.....	75
ภาพประกอบ 19 รถรางสำหรับพานักท่องเที่ยว เที่ยวประจำวันต่าง ๆ	75
ภาพประกอบ 20 แปลงเกษตรผักปลอดสารพิษ	76
ภาพประกอบ 21 แผนผังท่องเที่ยวบ้านผารังหมี่	76

ภาพประกอบ 22	บันไดพญานาค วัดผารังหมีวนาราม	86
ภาพประกอบ 23	หลวงพ่อเพ็ชรเมธี ถ้ำพระนอน วัดผารังหมีวนาราม	86
ภาพประกอบ 24	หลวงพ่อขาว ถ้ำพระนอน วัดผารังหมีวนาราม	87
ภาพประกอบ 25	เจ้าพ่อร่มขาว	88
ภาพประกอบ 26	วิวกุเขารอบหมู่บ้าน	89
ภาพประกอบ 27	ผ้าไหมมัดหมี่	89
ภาพประกอบ 28	งานหัตถกรรมแปรรูปจากเสือ และของที่ระลึกสิงดักโชคกลาง	90
ภาพประกอบ 29	ไม้กวาด	90
ภาพประกอบ 30	ข้าวหอมสุตใจ	91
ภาพประกอบ 31	วิววัดผารังหมีวนาราม	91
ภาพประกอบ 32	แผนที่สถานที่ท่องเที่ยว	92
ภาพประกอบ 33	กี๋ทอเสื่อ	93
ภาพประกอบ 34	โรงสีข้าวชุมชน	93
ภาพประกอบ 35	รถรางน้ำเที่ยว	93
ภาพประกอบ 36	เส้นทางการเดินทางเข้าหมู่บ้านผารังหมี	94
ภาพประกอบ 37	วิวกุเขามาหลวง	96
ภาพประกอบ 38	รถรางรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว	97
ภาพประกอบ 39	กี๋ทอเสื่ออก	97
ภาพประกอบ 40	เอกสารแผ่นพับ/โบรชัวร์	98
ภาพประกอบ 41	กรอบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี	104

บทที่ 1



แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570) กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยไว้ว่ามีความน่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเป็นการกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนจนทำให้เกิดความยั่งยืน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงทุกรูปแบบ ซึ่งพร้อมที่จะเติบโตอย่างยั่งยืนประกอบกับการสร้างความเข้มแข็งจากภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ อีกทั้งมีการพัฒนาด้านการเกษตรขึ้นอย่างต่อเนื่อง (กรมการท่องเที่ยว, 2566)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เสริมสร้างความรู้ด้านการเกษตรควบคู่กับการพักผ่อนและความบันเทิง ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถร่วมสัมผัสกับวิถีชีวิตเกษตร ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) โดยการนำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีภายในชุมชน มาจัดกิจกรรม รวมถึงการอบรมให้ความรู้ทางการเกษตร และภูมิปัญญาชาวบ้าน การจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของชุมชน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจด์, 2556) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจหรือต้องการเดินทางไปเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดในภาคเหนือ โดยสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวภาคเหนือตอนล่าง จำนวน 20,300,803 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

ภาคเหนือตอนล่างเป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ประกอบไปด้วยพื้นที่ 5 จังหวัด คือ จังหวัดพิษณุโลก เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ สุโขทัย และตาก มีศักยภาพเป็นแหล่งผลิตทางการเกษตร คือ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยและผลไม้ แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง อุทยานแห่งชาติน้ำหนาว เขื่อนสิริกิติ์ เป็นต้น (แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1, 2562) ในด้านเศรษฐกิจกลุ่มภาคเหนือตอนล่างขึ้นอยู่กับภาคการเกษตรเป็น

หลัก รองลงมา ได้แก่ ภาคการค้า การบริการ และภาคอุตสาหกรรม ซึ่งในด้านสังคมและวัฒนธรรม ประเพณีมีอัตลักษณ์โดดเด่นในการฟื้นฟู สืบสานและสร้างสรรค์พัฒนาสู่การผลิตสินค้าและบริการ โดยเฉพาะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีบริการสุขภาพและผลิตภัณฑ์ หัตถกรรมที่มีชื่อเสียงระดับสากล พื้นที่ด้านการทำการเกษตรมีขนาดเล็กเหมาะสมต่อการปรับระบบการผลิต เพื่อสร้างคุณค่าตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้ทำเลที่ตั้งของภาคเหนือตอนล่าง 1 มีศักยภาพในการขยายการค้า การลงทุนและบริการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง จีนตอนใต้ และกลุ่มประเทศเอเชียใต้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งจังหวัดในภาคเหนือตอนล่างที่มีความโดดเด่นด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สำคัญ คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดสุโขทัย จังหวัดตาก และจังหวัดพิษณุโลก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง มีลักษณะภูมิประเทศเกือบทั้งจังหวัด เป็นเทือกเขาสูงของแนวกันเขตแดนระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนลาว ซึ่งเป็นเขตรอยต่อของจังหวัดพิษณุโลก เพชรบูรณ์ และเลย ซึ่งมีลักษณะราบลุ่มมีแม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำน่าน แม่น้ำแควน้อย แม่น้ำเข็กหรือแม่น้ำวังทอง โดยจังหวัดพิษณุโลกมีจุดเด่นทางธรรมชาติที่สำคัญ คือ มีลักษณะพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางธรรมชาติ ทำให้สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ทุกสาขา เช่น สาขาป่านไม้ สาขาพืช สาขาประมง และสาขาปศุสัตว์ (สำนักงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก, 2563) การปกครองของจังหวัดพิษณุโลก แบ่งออกเป็น 9 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอวังทอง อำเภอพรหมพิราม อำเภอบางระกำ อำเภอบางกระทุ่ม อำเภอนครไทย อำเภอวัดโบสถ์ อำเภอชาติตระการ และอำเภอเนินมะปราง มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง น้ำตกแก่งโสภา ศาลสมเด็จพระนเรศวร วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร บ้านรักไทย และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปรางที่มีความหลากหลายทางธรรมชาติ โดยมีการจัดการด้านการเกษตรเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจมาศึกษาดูงาน

อำเภอเนินมะปรางเป็นอำเภอที่อยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่อพยพมาจากหลายพื้นที่ โดยเฉพาะทางภาคอีสาน เช่น จังหวัดร้อยเอ็ด เลย มหาสารคาม เพชรบูรณ์ เป็นต้น จึงทำให้มีวัฒนธรรมประเพณีที่หลากหลาย โดยมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบชายเขา ไม่มีแหล่งต้นน้ำลำธาร ซึ่งในฤดูแล้งมักจะเกิดการขาดแคลนน้ำในการอุปโภคบริโภค เป็นพื้นที่ราบชายเขา (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง, 2563) ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ซึ่งภายในอำเภอเนินมะปรางมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ บ้านรักไทย บ้านมุง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าถ้ำผาท่าพลและแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี ด้านประเพณีและวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง ประเพณีการไหว้เจ้าพ่อแสนเมือง ประเพณีผีนาง

ตั้ง ประเพณีก่อเจดีย์ทรายและประเพณีบุญบั้งไฟ รวมทั้งยังมีการจัดงานเทศกาลประจำปี ได้แก่ เทศกาลผลไม้ นานาพรรณ มหัศจรรย์มะม่วงส่งออก ซึ่งเป็นงานที่รวบรวมพืชผลทางการเกษตรของประชาชนในอำเภอเนินมะปรางมาจัดแสดงและจำหน่ายภายในงาน ซึ่งผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่สำคัญมากจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านผารังหมี

บ้านผารังหมี เป็นหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอเนินมะปราง ประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น แบ่งการปกครองออกเป็นคุ้ม ๆ ซึ่งคุ้มมีความหมายว่า บ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน เป็นกลุ่มย่อยภายในหมู่บ้าน โดยมีหัวหน้าคุ้มเป็นผู้ดูแลความเป็นอยู่สภาพบ้านเรือนของชาวบ้าน ลักษณะบ้านส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน เป็นบ้านไม้ยกใต้ถุนสูง และบ้านปูนชั้นเดียว การจัดบ้านเรือนจะอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ ตลอดแนวถนนสายหลักของหมู่บ้าน มีการจัดทำรั้วกันได้เป็นการแบ่งแนวเขตพื้นที่ครัวเรือน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562) ชาวบ้านผารังหมีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและมีอาชีพรอง คือ รับจ้างทั่วไป รวมทั้งการทอผ้า ทอเสื้อจากการว่างเว้นจากการทำการเกษตร บ้านผารังหมี จังหวัดพิษณุโลก เป็นหนึ่งหมู่บ้านที่เข้าสู่การเป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ ตามนโยบายของรัฐบาลในการสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจรากฐาน และเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคม เกิดชุมชนเข้มแข็งยั่งยืน โดยการนำนวัตกรรมมาผสมผสานกับวิถีชีวิต ในการผลิตสินค้าท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์ OTOP ภายใต้แนวคิดร่วมสุข ร่วมวิถี ร่วมสมัย พร้อมกับผนวกการท่องเที่ยวของชุมชนเข้าไป (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562) ปัจจุบัน บ้านผารังหมีมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบแพ็คเกจ “วันเดียวเที่ยวรอบบ้าน” และมีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยชุมชน ได้แก่ ผ้าทอมือ ข้าวสุตใจ เสื้ออกก แคมพัสสมุนไพร พร้อมทั้งเปิดสอนให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจอีกด้วย

ทั้งนี้ บ้านผารังหมี มีการจัดตั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้ผู้ที่มีความสนใจการท่องเที่ยวด้านการเกษตรได้มาศึกษาการทำการเกษตรและการจัดการด้านต่าง ๆ ภายในชุมชน ซึ่งบ้านผารังหมีได้มีการทำการเกษตรแบบเกษตรอินทรีย์ครบวงจร โดยการปลูกผัก ผลิตข้าวปลอดสารพิษจนทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ข้าวสุตใจที่ผลิตโดยชุมชนจำหน่าย ทั้งนี้ได้ผลิตน้ำหมักปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ เพื่อใช้ทดแทนสารเคมีโดยที่ชุมชนร่วมกันจำหน่ายในการเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรในชุมชน ทั้งนี้ยังมีการทำหัตถกรรมจากการว่างเว้นจากการทำการเกษตร โดยการทอเสื้ออกก ทอผ้า ไม้ใช้ในครอบครัวและจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้เสริมพร้อมทั้งสอนให้แก่ผู้ที่สนใจอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้มีการเปิดให้ความรู้ด้านการจัดการขยะภายในชุมชน โดยมีการคัดแยกขยะเพื่อให้่ายต่อการกำจัดขยะ และคัดแยกขยะประเภทพลาสติก ขวดแก้ว เพื่อแยกสำหรับการจำหน่ายให้เกิดรายได้ ภายใต้โครงการธนาคารขยะภายในชุมชน รวมทั้งมีการจัดทำโฮมสเตย์ภายในหมู่บ้านโดยเจ้าของเป็นชาวบ้านในชุมชน ซึ่งลักษณะโฮมสเตย์เป็นแบบรีสอร์ทและบ้านไม้ยกสูง แต่ไม่ได้มีการจำกัดว่าบ้านใดสามารถทำเป็นโฮมสเตย์ได้ เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นเพียงอาชีพรองจากการทำการเกษตร โดยชาวบ้านจะเปิดเป็นโฮมสเตย์เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในชุมชน จึงต้องมีการจองหรือติดต่อเข้าพัก

ผ่านทางผู้ใหญ่บ้านและเจ้าของบ้านเอง อีกทั้งการเปิดเป็นโฮมสเตย์ของชาวบ้านที่เปิดให้บริการกับนักท่องเที่ยวโดยไม่จำกัดว่าบ้านใดสามารถเปิดให้บริการได้ จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การรับนักท่องเที่ยวเข้าพักโฮมสเตย์นั้น อาจพบปัญหาในด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านเอง ซึ่งควรมีมาตรการที่จัดการด้านความปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน นอกจากนี้ปัญหานั้นยังพบปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงข้อมูลของชุมชนที่ครบถ้วนและชัดเจนแล้ว ยังรวมถึงปัญหาในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ป้ายบอกทาง และถนนที่ใช้ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว บ้านผารังหมีมีศักยภาพและมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สามารถนำมาพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนได้ โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวให้อยู่บนพื้นฐานทรัพยากรที่ชุมชนมี เพื่อไม่ให้ส่งผลเสียต่อธรรมชาติในอนาคตได้ ดังนั้น ชุมชนต้องมีแนวทางในการจัดการที่ดี เพื่อพัฒนาให้ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้มาตรฐาน เป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการเกษตรให้แก่ผู้ที่สนใจหรือชุมชนอื่น เพื่อเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนของหมู่บ้านผารังหมี เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชน โดยมีการจัดการทางด้านการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดอย่างยั่งยืนยาว (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542) รวมถึงการจัดบริการอื่น ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียม (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) จึงได้มีการนำการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มาปรับใช้ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐาน ประกอบกับองค์ความรู้ด้านการเกษตร ตลอดจนเกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยการนำเอาแนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีภาคีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวช่วยกำหนดทิศทางการพัฒนาและการปฏิบัติการท่องเที่ยว ตามสภาพปัญหาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการพัฒนาบ้านผารังหมีให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวต้องเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อเป็นจุดหมายปลายทางสุดท้าย (Final Destination) ของการเดินทางท่องเที่ยว และกลับมาเที่ยวบ้านผารังหมีซ้ำอีก ก่อให้เกิดความประทับใจ โดยการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหลักที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด ตลอดจนเพื่อสร้างงานและกระจายรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ รวมทั้งเป็นการตรึงคนให้ทำงานอยู่ในพื้นที่และลดการเคลื่อนย้ายแรงงานออกนอกพื้นที่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่บ้านผาผึ้ง อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผาผึ้ง อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผาผึ้ง อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผาผึ้ง อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยประยุกต์จากแนวคิดองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวของ อุดม เขียวกิ่งและคณะ (2548) และ “Five A's of Tourism” ของ Tourism Western Australia (2009) ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ (5As) ดังนี้

- 1.1 ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions)
- 1.2 ด้านการเข้าถึง (Accessibilities)
- 1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)
- 1.4 ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)
- 1.5 ด้านการรับรู้ (Awareness)

2. มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (กรมการท่องเที่ยว, 2559) มี 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

- 2.1 ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 2.2 ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 2.3 ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 2.4 ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

3. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (United Nations Conference on Environment and Development, 2535) มี 3 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2 ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

3.3 ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยประยุกต์จากแนวคิดของ อุดม เขียววงศ์และคณะ (2548) และ “Five A's of Tourism” ของ Tourism Western Australia (2009) ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ (5As) ดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions)
2. ด้านการเข้าถึง (Accessibilities)
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)
4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)
5. ด้านการรับรู้ (Awareness)

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (กรมการท่องเที่ยว, 2559) มี 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

1. ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (United Nations Conference on Environment and Development, 2535) มี 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้
3. ด้านความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนีนะมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัย

1. จังหวัดพิษณุโลก และผู้นำชุมชนสามารถนำข้อมูลจากการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมีให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน การส่งเสริม การสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชุมชนในท้องถิ่น
2. ชุมชนมีฐานข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชัดเจน สามารถนำไปพัฒนา และต่อยอดในอนาคตได้
3. ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวเกิดความรักหวงแหน ตระหนักถึงความสำคัญ และมีความภาคภูมิใจในแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง
4. เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอด ในการวิจัยในเชิงพื้นที่ ฤดูกาลในการท่องเที่ยว และรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านผารังหมี จำนวน 15 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่
 - 1.1.1 ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลไทรย้อย จ.พิษณุโลก หัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอเนินมะปราง จ.พิษณุโลก
 - 1.1.2 ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชน จำนวน 4 คน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการบริษัททัวร์ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ในเขตพื้นที่หมู่บ้านผารังหมี ผู้ประกอบการของที่ระลึกในเขตพื้นที่หมู่บ้านผารังหมี
 - 1.1.3 ตัวแทนประชาชนในเขตพื้นที่หมู่บ้านผารังหมี จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านผารังหมี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผารังหมี ปราชญ์ชาวบ้านด้านการเกษตร และปราชญ์ชาวบ้านด้านศิลปหัตถกรรม
 - 1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 300 คน (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านผารังหมี, 2563: สัมภาษณ์ที่หมู่บ้านผารังหมี) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 169 คน ด้วย

การเปิดตารางของ Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling Random) (Krejcie & Morgan, 1970)

2. พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บ้านผารังหมี หมู่ที่ 3 ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูล วันที่ 18 กันยายน – 18 ตุลาคม 2566

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวของบ้านผารังหมี ที่มุ่งเน้นด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรม โดยที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม และประเพณี ซึ่งนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้แก่ ชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและภูมิปัญญาท้องถิ่น จะเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ควบคู่กับการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป

2. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agricultural Tourism) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวของบ้านผารังหมีที่เสริมสร้างความรู้ด้านการเกษตรควบคู่กับ การพักผ่อนและความบันเทิง นักท่องเที่ยวสามารถร่วมสัมผัสกับวิถีชีวิตเกษตร ประเพณีและวัฒนธรรมของ ชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการเกษตรที่หลากหลาย เพื่อสร้างทักษะ แลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเกษตร และได้รับความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งสามารถซื้อหาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชนกลับไปภูมิลำเนา

3. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวของบ้านผารังหมีที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชน โดยมีการจัดการทางด้านการท่องเที่ยวที่ดี โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดอย่างยั่งยืนยาว

4. ตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Quality Standards Indicators for Agricultural Tourism) หมายถึง ปัจจัยที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อแสดงถึงคุณลักษณะขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับนำไปใช้ในการประเมินคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อแสดงผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Quality Standards for Agricultural Tourism) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความโดดเด่น พร้อมทั้งวิถีชีวิตวัฒนธรรม อันมีเอกลักษณ์ และทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวที่มาเยือนบ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยมี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การบริหารจัดการ การรองรับ การให้บริการ และ

การดึงดูดใจ นำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินการกำหนดตัวชี้วัด และกำหนด ระดับมาตรฐาน ให้เป็นที่ยอมรับแก่นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป เพื่อยกระดับมาตรฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน

6. นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากท้องถิ่นที่อยู่ของตนไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์ที่มีใช้เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ โดยเดินทางมาเที่ยวยังบ้านผาผึ้ง อำเภอนิคมบราวง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อได้รับความเพลิดเพลิน และประสบการณ์จากการท่องเที่ยว

7. พฤติกรรมนักท่องเที่ยว (Tourist Behavior) หมายถึง สิ่งที่ทำนักท่องเที่ยวกระทำ โดยการกระทำนั้นนักท่องเที่ยวจะรู้ตัว หรือไม่รู้ตัวก็ตาม ซึ่งได้สื่อถึงการแสดงออกของแต่ละบุคคล ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านผาผึ้ง อำเภอนิคมบราวง จังหวัดพิษณุโลก



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
4. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
5. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

1. ความหมายของการท่องเที่ยว

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อผ่อนคลายความเครียดหรือเพื่อการพักผ่อน และแสวงหาประสบการณ์ใหม่ โดยการเดินทางนั้นเป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ซึ่งผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง

ไพฑูรย์ พงศบุตร และวิลาสวงศ์ พงศบุตร (2542) กล่าวว่า การเดินทางไปเยือนสถานที่ต่างถิ่นซึ่งไม่ใช่เป็นที่พำนักอาศัยประจำของบุคคลนั้น และเป็นการไปเยือนเพียงชั่วคราวโดยไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหารายได้

ฐิรชญา มณีเนตร (2552) กล่าวว่า การท่องเที่ยว หมายถึงการเดินทางของมนุษย์จากสถานที่ใดสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง หรือการเดินทางจากที่พำนักอาศัยไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจไป และเป็นการเดินทางด้วยเหตุผลของการท่องเที่ยวไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ต่างถิ่น ไม่ใช่ที่พักอาศัยประจำ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน หรือการผ่อนคลายเป็นระยะเวลาเพียงชั่วคราว และต้องไม่ใช่การเดินทางเพื่อการประกอบอาชีพหารายได้

2. รูปแบบของการท่องเที่ยว

องค์การท่องเที่ยวโลก (Goeldner and Ritchie, 2006) ได้กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวไว้ เพื่อตอบสนองความต้องการท่องเที่ยว โดยมีรูปแบบในการท่องเที่ยว 3 แบบ ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ได้แก่

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวไปในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล อย่างมีความรับผิดชอบ และเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีลักษณะเป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อชมความงามและศึกษาภูมิทัศน์ต่าง ๆ บนพื้นผิวโลกที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นหิน ดิน แร่ต่าง ๆ และฟอสซิล เพื่อให้เกิดความรู้และได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ บนพื้นฐานของจิตสำนึกในการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในพื้นที่เกษตรกรรม ไร่ สวน ฟาร์มปศุสัตว์ สวนสมุนไพร เพื่อชมความงาม และเกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์ โดยมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่นั้น ๆ

1.5 การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมและศึกษาปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ และเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล เช่น สุริยุปราคา จันทรุปราคา ฝนดาวตก และการดูดาวจักราศี ให้เกิดความรู้ ความประทับใจ ความทรงจำ และประสบการณ์ โดยจะต้องมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกันอย่างยั่งยืน

2. การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ได้แก่

2.1 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชมความงาม ให้เกิดความเพลิดเพลินใจ และเพื่อเรียนรู้ให้เกิดเป็นประสบการณ์ โดยนักท่องเที่ยวจะต้องมีจิตสำนึกและรับผิดชอบต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวด้วย

2.2 การท่องเที่ยวชมงานวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมและร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ที่ชาวบ้านท้องถิ่นนั้น ๆ จัดขึ้นให้เกิดความเพลิดเพลิน ความทรงจำ และประสบการณ์ที่ดี รวมทั้งเพื่อเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น พิธีกรรม และความเชื่อต่าง ๆ ด้วยการมีจิตสำนึกที่ดีและมีความรับผิดชอบในการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นมรดกอันล้ำค่า โดยชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

2.3 การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านตามชนบท เรียนรู้การสร้างสรรค์ผลงานซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น เพื่อให้เกิดความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และเกิดความเพลิดเพลิน โดยจะมีชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

3. รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ได้แก่

3.1 การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายและใจ ในแหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรมให้เกิดความเพลิดเพลิน และสุนทรีภาพ ซึ่งอาจจัดอยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (Health Beauty and Spa) โดยนักท่องเที่ยวจะต้องมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวด้วย

3.2 การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-Meditation Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการทัศนศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ปรัชญาทางศาสนา สัจธรรมแห่งชีวิต ด้วยการฝึกสมาธิ โดยจะได้รับประสบการณ์และความรู้ที่แปลกใหม่ และทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ต้องมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น และประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ให้การมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ จะมีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่มุ่งเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ไม่ว่าจะเป็นการทำอาหารไทย การนวดแผนไทย เป็นต้น

3.3 การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เพื่อประสบการณ์ และความรู้ใหม่ ๆ ด้วยการมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.4 การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการเล่นกีฬา ได้รับความเพลิดเพลิน ความสนุกสนาน ความตื่นเต้นเร้าใจ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นการดำน้ำ ตกปลา กอล์ฟ สกีนํ้า กระดานโต้คลื่น เป็นต้น โดยจะต้องมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.5 การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Travel) เป็นการท่องเที่ยวที่สนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ ผจญภัยไปในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในแบบพิเศษ ซึ่งจะสร้างความทรงจำ ความประทับใจ และได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ จากการท่องเที่ยว

3.6 การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ (Home & Farm Stay) เป็นการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ชอบใช้ชีวิตร่วมกับผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ แบบใกล้ชิด เพื่อที่จะเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรม รวมทั้ง ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งชาวบ้านจะมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้ยั่งยืน

3.7 การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Longstay) เป็นการท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการใช้ชีวิตในบ้านปลาย หรือผู้ที่ต้องการท่องเที่ยวในต่างแดนเป็นเวลานานอย่างน้อย 1 เดือน

3.8 การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) เป็นการท่องเที่ยวที่ถูกจัดขึ้นเพื่อเป็นการสมนาคุณแก่ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำยอดขายได้ตามเป้าหมาย โดยกลุ่มผู้แทนบริษัทต่าง ๆ จะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พัก และค่าอาหารระหว่างการเดินทางในระยะเวลา 2 - 7 วัน ซึ่งจะเป็นการนำเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ หรืออาจมีการผสมผสานกับการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ

3.9 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE ย่อมาจาก M=Meeting, I=Incentive, C=Conference, E=Exhibition) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อบริการให้กับผู้ที่เข้าร่วมประชุมที่มีการจัดรายการนำเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งมีทั้งแบบเที่ยววันเดียว และแบบเที่ยวพักค้างแรม 2 - 4 วัน โดยมีการคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการ โดยการนำเที่ยวจะมีก่อนประชุม (Pre-Tour) หรือ หลังประชุม (Post-Tour)

3.10 การท่องเที่ยวแบบผสมผสาน เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ผู้จัดรายการนำเที่ยว ได้คัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวมาอย่างดีแล้ว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความแตกต่างจากการเดินทางท่องเที่ยวในระยะเวลาหลายวัน

สรุปได้ว่า รูปแบบของการท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ โดยได้แบ่งออกไปตามปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ซึ่งทำให้การท่องเที่ยวเกิดขึ้นในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปอย่างหลากหลาย เพื่อการตอบสนองความต้องการต่อนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้อย่างดี

3. ความหมายของการจัดการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้ให้ความหมายของการจัดการการท่องเที่ยว หมายถึง การวางแผนการท่องเที่ยวและดำเนินการให้เป็นไปตามแผนโดยมีการจัดการบริหารงาน บุคลากร อำนาจการและควบคุมอย่างเหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้รวมทั้งมีการ ประเมินผล แผนการท่องเที่ยวด้วย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้กล่าวถึง การจัดการการท่องเที่ยวที่ควรจะดำเนินการในความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวนั้น มีอยู่ 5 การกิจหลัก ดังนี้

1. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการ จัดการแหล่งท่องเที่ยวควรมีบทบาทในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้สาธารณะชน ได้รับรู้และทราบให้มากที่สุด
2. การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับ ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นการสำรวจหาข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อเป็นข้อมูลในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่
3. การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เป็นการจัดทำแผนงาน โครงการ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยว
4. การบริหารแหล่งท่องเที่ยว เป็นการกำหนดแนวทางในการบริหาร จัดการแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด
5. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเป็นการวางระบบในการ ดูแลรักษา ระบบความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่รับผิดชอบ

สรุปได้ว่า ความหมายของการจัดการท่องเที่ยว คือ การวางแผนการท่องเที่ยว โดยมีการดำเนินการ หรือการบริหารตามแผนงาน ตามวัตถุประสงค์ในการวางแผน รวมทั้งการหาข้อมูล มาประกอบกับการประเมินเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อแหล่งท่องเที่ยว

4. ความหมายของทรัพยากรท่องเที่ยว

ศาสตราจารย์ ดร.มนัส สุวรรณ และคณะ (2541) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่ สิ่งของกิจกรรม หรือมิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงาม

ตามธรรมชาติคุณค่าเชิง ประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมและการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ เป็นต้น แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะของรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น สิ่งก่อสร้างของที่ระลึก ถ้ำ และน้ำตก เป็นต้น และในลักษณะของนามธรรมที่ไม่สามารถ สัมผัสได้ด้วยการจับต้อง แต่สามารถสัมผัสได้ด้วยสิ่งอื่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษา ความเป็นชนเผ่า และการละเล่นการแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของ ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ตั้งแต่ในระดับท้องถิ่น จนถึงระดับภูมิภาค และระดับโลก อาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ได้ โดยสิ่งเหล่านั้นจะต้องมีความงดงามแปลกตา มีความสำคัญหรือมีคุณค่า รวมทั้งวิถีการดำเนินชีวิต อันดีงามที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมอันทรงคุณค่า และมีลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์ ก็ถือเป็น ทรัพยากรการท่องเที่ยว

สุวัฒน์ จูฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุทใส (2544) กล่าวว่า สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และหลักฐานทางโบราณคดีหรือร่องรอยของ สิ่งมีชีวิตในยุคต่าง ๆ ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อน หย่อนใจและประกอบกิจกรรมนันทนาการ อันนำมา ซึ่งความพึงพอใจและ ความสุขในรูปแบบต่าง ๆ ได้

ทิพวรรณ พุ่มมณี (2546) กล่าวว่า สิ่งที่เป็นประโยชน์ และมีคุณค่าต่อการท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดหรือจูงใจให้นักท่องเที่ยว เดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์และสืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2553) ได้ให้ความหมายไว้ คือ พื้นที่หรือสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น ที่ใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น มีคุณค่าเชิง การท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ โดยทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจปรากฏในลักษณะ รูปธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 6 คือ การมองเห็น การได้กลิ่น การได้ยินเสียง การได้สัมผัส และการได้ลิ้มรสชาติเช่น ภูเขา น้ำตก วัดวาอาราม อาหารไทย เป็นต้น หรือปรากฏใน ลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เช่น ภาษา การละเล่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

สรุปได้ว่า ทรัพยากรท่องเที่ยว คือ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น มีความสำคัญหรือมีคุณค่า เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวทุกประเภทเข้ามาเยี่ยมชม โดยทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะของรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง และในลักษณะของนามธรรมที่ไม่สามารถ สัมผัสได้ด้วยการจับต้อง นำมาซึ่งความพึงพอใจและความสุขในรูปแบบต่าง ๆ ได้

5. องค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจ ที่มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว ซึ่งปีเตอร์ (Peter, 1969; อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545) ได้จัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 4 ประเภท ดังนี้คือ

1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Culture Attractions) เป็นแหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ (Traditional Attractions)

1.2 แหล่งท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ (Scenic Attractions) ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของภูมิประเทศ

1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions)

1.4 แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Specific Attractions)

ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี และ 3) แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว บริการที่รับรองการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน การบริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3. ตลาดการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นที่นักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการได้รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนากายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

Buhalis (2000) ได้อธิบายความหมายขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ไว้ดังนี้ องค์ประกอบที่สำคัญทางการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 6 ประการหรือ 6A's ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างสถาปัตยกรรมและการจัดกิจกรรมพิเศษ

2. การเข้าถึง (Accessibility) คือ ระบบการคมนาคม สถานีขนส่งผู้โดยสารและยานพาหนะ

3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ ที่พัก การจัดเลี้ยงและการบริการการท่องเที่ยว ถูกเตรียมโดยคนกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน

4. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)

5. กิจกรรม (Activities) คือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างที่นักท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่

6. การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services) ได้แก่ ธนาคาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์และโทรคมนาคม

Tourism Western Australia (2009) ได้อธิบายความหมายองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 5 ประการ หรือ 5A's ดังต่อไปนี้

1. สถานที่ท่องเที่ยว (Attractions) คือ นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจที่จะมาเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น ภูเขา ทะเล และน้ำตก และสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

2. การเข้าถึง (Access) คือ นักท่องเที่ยวที่ต้องการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว ต้องได้รับการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอและสามารถเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้

3. ที่พัก (Accommodation) คือ ที่พักค้างคืนให้กับนักท่องเที่ยวในระหว่างการเดินทางเข้ามาเยือนสถานที่ท่องเที่ยว จะต้องมียุคที่พัก ซึ่งที่อยู่ใกล้เคียงดึงดูดใจ

4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ นักท่องเที่ยวต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในที่พักของนักท่องเที่ยว และการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงร้านค้า ร้านอาหาร ร้านกาแฟ การขนส่งสาธารณะ ข้อมูลการท่องเที่ยว และห้องน้ำสาธารณะ

5. การรับรู้ (Awareness) คือ สิ่งที่สำคัญต่อภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวเมื่อนักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องของทรัพยากรท่องเที่ยว เช่น สถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่จะเป็นประโยชน์ในการที่ให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปสถานที่นั้น ๆ

พยอม ธรรมบุตร (2549) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่ง ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

2. การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีราคาและบริการในระดับต่าง ๆ กัน ได้แก่ ภัตตาคาร สระว่ายน้ำ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ ซาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ

3. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทางเพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities and Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบัน เพราะการท่องเที่ยวไม่ใช่เพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ หรือความงดงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำ กิจกรรมต่าง ๆ เช่น เดินป่า ล่องแก่ง ปีนหน้าผา ดำน้ำ ตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนร่วมกิจกรรมกับชาวชุมชน เช่น การดำนาการเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยว และก่อให้เกิดการกระจายรายได้ภายในชุมชน

5. บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหารโรงพยาบาลไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น

กล่าวได้ว่าองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของ Buhalis (2000), Tourism Western Australia (2009) และพยอม ธรรมบุตร (2549) มีความสอดคล้องกัน คือ องค์ประกอบการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวที่นำเสนอให้นักท่องเที่ยว ทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ผลผลิตจากชุมชน อาหาร ที่พัก และการเรียนรู้วิถีชีวิต

สรุปได้ว่า องค์ประกอบการท่องเที่ยว คือ ความสัมพันธ์ระหว่างระบบย่อยจากการใช้ประโยชน์โดยตรงหรือการบริการจากแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการนำมาทำการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อทำให้การท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จอันเนื่องมาจากระบบการจัดการที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาระบบการจัดการที่ดี เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1. ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2561) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เสริมสร้างความรู้ด้านการเกษตรควบคู่กับการพักผ่อนและความบันเทิง ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถร่วมสัมผัสกับวิถีชีวิตเกษตร ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมด้านการเกษตรที่หลากหลาย เป็นการสร้างทักษะแลกเปลี่ยนความรู้และเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

The Works Community Management (2561) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้มาทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) กล่าวว่า เป็นการท่องเที่ยวที่ได้ทั้งความเพลิดเพลิน และความรู้โดยสามารถกลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เหนือสิ่งอื่นใดคือการได้หวนกลับไปเรียนรู้เข้าใจ ภาครัฐมีใจกับอาชีพเกษตรกรรมรากฐานของแผ่นดินไทยที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่า ภายใต้แนวคิด ปรัชญาองค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทย ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีรูปแบบกิจกรรมและการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แยกกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ภายใต้ Amazing Thailand ดังนี้

1. การทำนา (Rice Cultivation) ได้แก่ การทำนาปี การทำนาปรัง การทำนาหว่าน พิพิธภัณฑชาวมuseum ความรู้เรื่องข้าวสายพันธุ์ต่าง ๆ ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว เป็นต้น

2. การทำสวนไม้ตัดดอก (Cutting Flowers) ได้แก่ การทำสวนดอกไม้เพื่อตัดดอกขายทุกชนิด เช่น สวนกุหลาบ ฟาร์มกล้วยไม้ สวนไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิด ไม้กระถาง ทุกประเภท รวมถึงไร่ทานตะวัน เป็นต้น

3. การทำสวนผลไม้ (Horticulture) ได้แก่ การทำสวนผลไม้ทุกประเภท การทำเกษตรแผนใหม่ การทำสวนผสม การทำสวนยางพารา สวนไข่ สวนปาล์มน้ำมัน เป็นต้น

4. การทำผักสวนครัว (Vegetable) การปลูกพืชผักสวนครัวทุกประเภท รวมถึงการทำไร่ถั่ว ไร่ข้าวโพด ไร่ข้าวฟ่าง ไร่พริกไทย เป็นต้น

5. การทำสวนสมุนไพร (Herbs) การปลูกพืชสมุนไพรนานาชนิด เพื่อใช้ เป็นอาหาร เสริม การปลูกพืชผักสวนครัวข้างรั้ว เพื่อใช้เป็นเครื่องดื่ม เครื่องสำอาง และการแพทย์แผนไทย

6. การทำฟาร์มปศุสัตว์ (Animal Farming) การเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ นานาชนิด เช่นการเลี้ยงไหม การทำฟาร์มผึ้ง การทำฟาร์มปลา การเลี้ยงหอยแมลงภู่น้ำจืด หอยนางรม ฟาร์มจระเข้ หรือบางแห่งเพาะพันธุ์สัตว์หายาก เช่น ฟาร์มนกยูง ฟาร์มไก่ฟ้า ฟาร์มกวาง เป็นต้น

7. งานผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ (Festival) การจัดงานเพื่อส่งเสริมการขายผลิตผลทางการเกษตร เมื่อถึงฤดูกาล เช่น มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ งานเทศกาลลิ้นจี่ เทศกาลลำไย เทศกาลกินปลา เป็นต้น

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง รูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ทำให้เกิด การกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้ด้านการเกษตร วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่กับการพักผ่อนและความบันเทิง

2. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กรมการท่องเที่ยว (2559) ได้แบ่งประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะกิจกรรมการเกษตรหลัก สามารถแบ่งได้ 5 ประเภท คือ การเพาะปลูกการเลี้ยงสัตว์การประมง การเกษตรและป่าไม้และการเกษตรแบบผสมผสาน

2. แบ่งตามลักษณะเจ้าของกิจการ และการบริหารจัดการ สามารถแบ่งได้เป็น 7 ประเภท คือ โครงการตามพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ และพระบรมวงศานุวงศ์ บริหารจัดการโดยภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน บริษัทเอกชน วิสาหกิจชุมชน และบุคคลทั่วไป

3. แบ่งตามขนาดของแหล่งท่องเที่ยว กำหนดตามขนาดพื้นที่ ของแหล่งท่องเที่ยว แบ่งได้ 3 ประเภทคือ แหล่งท่องเที่ยว ขนาดใหญ่ (51 ไร่ ขึ้นไป) ขนาดกลาง (21-50 ไร่) และ ขนาดเล็ก (ไม่เกิน 20 ไร่)

The Works Community Management (2561) กล่าวว่า ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวหลาย ๆ กิจกรรม ตามลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่ง ได้แก่

1. ประเภทนักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมระยะสั้น ได้แก่ การเข้าชมสวนเกษตร โดยนักท่องเที่ยวอาจเก็บผลผลิตในสวนหรือซื้อผลผลิตโดยเลือกเก็บได้ และทำกิจกรรมพื้นบ้านระยะสั้น ร่วมกับชาวบ้าน เช่น ชีควาย นุ่งเกวียน และอื่น ๆ

2. ประเพณีให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน การให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้านเพื่อศึกษา และสัมผัสกับชีวิตของชาวชนบทเกษตรโดยนักท่องเที่ยวจะได้รับบริการที่อบอุ่น ปลอดภัย สะดวกและสะอาด

3. ประเพณีอบรมให้ความรู้เกษตรกรแผนใหม่และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน การทำการเกษตรแผนใหม่ เช่น การปลูกและการดูแลรักษา การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อาจมีการให้ใบประกาศนียบัตรด้วย การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การศึกษาแมลงที่มีประโยชน์ พืชผักพื้นเมืองที่กินได้ การทำน้ำตาลมะพร้าวและน้ำตาลโตนด ฯลฯ

4. ประเพณีจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตรสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านของเกษตรกร ของใช้และของที่ระลึกต่าง ๆ ผลไม้สด ดอกไม้สด เมล็ดพันธุ์พืชที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวซื้อไปปลูก

5. ประเพณีให้ลู่ทางธุรกิจ ช่วงที่ธุรกิจอื่น ๆ ประสบปัญหาจากธุรกิจตกต่ำ ให้นักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อหาลู่ทางในการทำธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตร เพราะเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนเร็ว การท่องเที่ยวในลักษณะนี้นอกจากจะช่วยเอื้อประโยชน์ให้แก่เกษตรกรแล้วยังเป็นหนทางที่ช่วยภาคเอกชนที่ประสบผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันอีกด้วย

สรุปได้ว่า ประเพณีของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แบ่งได้ตามลักษณะของกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว การทำธุรกิจหรือการบริหารจัดการ ขนาดของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งแบ่งตามลักษณะของการเที่ยวชมของนักท่องเที่ยวตามระยะเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการพักผ่อนอีกด้วย

3. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

The Works Community Management (2561) สามารถแบ่งได้ 3 ประเภทดังนี้

1. กิจกรรมรายบุคคล ได้แก่ การนำเที่ยวชมสวนของเกษตรกรรายบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เช่น สวนทุเรียน มังคุด สวนไม้ดอกไม้ประดับ หรือแม้แต่ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ทั้งนี้ผู้เยี่ยมชมจะได้รับความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการ การตลาดแล้วยังสามารถซื้อผลผลิตต่าง ๆ ที่ทางสวนจัดขึ้นอีกด้วย

2. กิจกรรมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลหรือเทศกาล เช่น การจัดงานวันทุเรียนโลก งานวันเงาะโรงเรียนทุ่งทานตะวันบาน ทุ่งดอกปทุมมา ซึ่งการท่องเที่ยวแบบนี้จะมีขึ้นเฉพาะในช่วงที่มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการเกษตรเท่านั้น

3. กิจกรรมการท่องเที่ยวตามชุมชนหรือหมู่บ้านเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรในชุมชนร่วมกันจัดตั้ง บริหาร และจัดการท่องเที่ยว โดยกรมส่งเสริมการเกษตรให้ความร่วมมือสนับสนุนในการจัดทำโครงสร้างทางกายภาพ การจัดภูมิทัศน์ การให้แนวความคิดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่และความสามารถของเกษตรกรในชุมชน

ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป (2557) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นมีหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถแบ่งได้ตามขนาดพื้นที่ ลักษณะเจ้าของกิจการ ลักษณะกิจกรรมการเกษตร และลักษณะของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ซึ่งเกษตรกรที่จะเริ่มดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถเลือกรูปแบบตามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ตาม ขนาดพื้นที่ และเงินทุน แหล่งที่ตั้ง การตลาด ผลผลิตทางการเกษตรที่มีซึ่งการเริ่มประกอบการนั้นสามารถดำเนินการและสามารถประเมินความเป็นไปได้ด้วยตนเอง ตามหลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยผลสำเร็จของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การสร้างรายได้เพิ่มเติมจากการประกอบเกษตรกรรมหลัก

สรุปได้ว่า รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แบ่งได้ตามลักษณะกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยแบ่งเป็นกิจกรรมรายบุคคลที่เป็นการเยี่ยมชมสวนการเกษตรของบุคคลที่ประสบความสำเร็จจากการประกอบอาชีพการเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลหรือเทศกาล และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ทางชุมชนร่วมกันจัดตั้งขึ้น

4. ขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Pandurang Taware (2000) ได้กล่าวถึงขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในปัจจุบัน โดยมีขอบเขต ดังนี้

1. เป็นช่องทางที่มีค่าใช้จ่ายต่ำ ต้นทุนด้านอาหาร ที่พักแรม นันทนาการ และการท่องเที่ยวมีต้นทุนต่ำบนพื้นฐานของนักท่องเที่ยว ปัจจุบันแนวคิดการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวถูกจำกัดเพียงในเมืองและระดับประชากรที่มีรายได้สูง ซึ่งมีสัดส่วนจำนวนน้อย อย่างไรก็ตาม แนวคิดการท่องเที่ยวต้องตอบสนองต่อประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับประสิทธิผลของต้นทุน
2. ความน่าสนใจของอุตสาหกรรมการเกษตรและวิถีชีวิตชนบท ดึงดูดให้ประชากรในเมืองใหญ่ให้ความสนใจในวิถีชีวิตชนบท ได้แก่ อาหารพื้นเมือง พืชพันธุ์ สัตว์ ผลิตภัณฑ์จากไม้ ภาษาวรรณกรรมประเพณี เป็นต้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกี่ยวข้องกับเกษตรกร การเกษตร หมู่บ้าน เป็นสิ่งเหล่านี้ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวจากเมืองใหญ่เดินทางมาเยี่ยมชม
3. มีความต้องการอย่างมากของนักท่องเที่ยวในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ ที่จัดโดยชาวชนบทหรือหมู่บ้านการเกษตรโดยประชากรทุกวัยสามารถเข้าร่วมได้
4. การใส่ใจในสุขภาพของประชากรในเมืองใหญ่ การดำเนินชีวิตแบบสมัยใหม่ ก่อให้เกิดความเครียดจากการทำงาน การเดินทาง ดังนั้นพวกเขาจึงแสวงหาวิถีชีวิตที่สงบสุขอายุรเวท คือ การแพทย์ทางเลือก การดูแลร่างกายและจิตใจพร้อมกัน ทุกกิจกรรมและทุกช่วงเวลาของชีวิต การใช้สมุนไพร อาหารปราศจากสารพิษ การพักผ่อนเป็นวิถีทางที่พวกเขาเหล่านั้นมองหาเพื่อแก้ไขปัญหาความเครียดจากเมืองใหญ่

5. ความสนใจในสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ได้แก่ นก สัตว์ต่าง ๆ พืชพันธุ์ ภูเขา น้ำตก สภาพแวดล้อมแบบนี้มีความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมในเมืองใหญ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวแสวงหาเพื่อความสุข ที่หาไม่ได้ในเมืองใหญ่

6. ที่พักแรมแบบรีสอร์ท และเมืองที่ห่างไกลจากความพลุกพล่านของผู้คน เป็นสิ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว

7. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้ความรู้เรื่องราวชีวิตชาวชนบท และความรู้เรื่องกิจกรรมแก่เด็กนักเรียนในเมือง ซึ่งการท่องเที่ยวเช่นนี้เป็นตัวเลือกที่ดีแก่พวกเขาที่จะได้ประสบการณ์โดยตรงจากการสัมผัสชีวิตชาวชนบท

8. การต้องการความสงบ สันติ ชีวิตสมัยใหม่ซึ่งมีความหลากหลายทางความคิดและมีกิจกรรมที่หลายนานัปการนั้น ปัจเจกชนพยายามที่จะทำงานหลาย ๆ อย่างเพื่อหารายได้มาจุนเจือดำรงชีวิต และแสวงหาความสะดวกสบายต่าง ๆ ที่จะหาได้ การท่องเที่ยวเป็นวิธีการค้นหาสถานที่สงบสันติ สิ่งเหล่านี้สามารถพบได้ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สรุปได้ว่า ขอบเขตของเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนโดยที่นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนได้ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายไม่สูง มีความสงบไม่วุ่นวาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้แสวงหาเพื่อความสุข และได้ประสบการณ์โดยตรงจากการสัมผัสชีวิตจากแหล่งท่องเที่ยว

5. ประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Wolfe and Bullen (2009) ได้อธิบายประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

1. โอกาสจากการมีรายได้มากขึ้น จากหลากหลายทางที่ไม่ใช่จากผลผลิตทางการเกษตรเท่านั้น แต่ผู้ประกอบการยังสามารถมีรายได้เพิ่มจากการแปรรูปสินค้าเกษตร การเก็บค่าเข้าชม การจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

2. รายได้เพิ่ม แต่ไม่ต้องเพิ่มที่ดินทำกิน โดยการนำทฤษฎีเกษตรผสมผสานมาปรับใช้ในพื้นที่ทำกินที่ไม่อยู่จำกัดหรือมีขนาดเล็ก ให้มีประสิทธิภาพ มีรายได้เพิ่ม มีผลผลิตที่หลากหลาย

3. เมื่อเทียบกับตลาดสินค้าแบบดั้งเดิม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนำเสนอวิธีการใหม่ของการตลาดผลิตภัณฑ์และบริการที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าการเกษตร ได้แก่ การแปรรูปผลผลิตให้มีมูลค่าเพิ่ม

4. โอกาสในการสร้างธุรกิจใหม่ ๆ จากทรัพยากรที่เกษตรกรมีอยู่แล้ว

5. เป็นการสร้างกิจการ เพื่อครอบครัวและลูกหลานในอนาคต เป็นวิธีการหนึ่งในการดึงดูดให้คนหนุ่มสาวเดินทางกลับมาประกอบอาชีพในท้องถิ่น

6. เป็นธุรกิจหนึ่ง ที่ผู้เกษียณอายุ สามารถดำเนินการได้เอง

7. เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับทุกคนที่สนใจเรื่องการเพาะปลูก การเกษตร ทั้งตัวเกษตรกรเอง นักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป ที่อยากศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมด้านการเกษตร หรือความรู้การเลือกซื้อสินค้าการเกษตร การจัดเก็บ เป็นต้น

8. แสดงวิธีการดูแลและป้องกันผืนดินและทรัพยากรธรรมชาติเป็นหนึ่งในวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และพื้นที่สีเขียว โดยการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อลดปัญหาการขายที่ดิน และปัญหาสิ่งแวดล้อมจากโรงงานอุตสาหกรรมที่จะเข้ามาในท้องถิ่น

9. เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราววิถีทางทำเกษตรกรรมทั้งสมัยโบราณ และสมัยใหม่ด้วย เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การปลูกข้าว เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา เป็นต้น

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถสร้างโอกาสในการทำรายได้มากขึ้นจากหลากหลายทางที่ไม่ใช่จากผลผลิตทางการเกษตรเท่านั้น นอกจากนั้นยังเพิ่มโอกาสในการสร้างธุรกิจใหม่ ๆ จากทรัพยากรที่เกษตรกรรมมีอยู่แล้ว รวมถึงเป็นแหล่งการเรียนรู้ด้านการเกษตรสำหรับทุกคนที่สนใจเพื่อพัฒนาความรู้ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้อีกด้วย

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบการท่องเที่ยวแนวคิดองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวของ อุดม เชยกิจวงศ์และคณะ (2548) และ “Five A's of Tourism” ของ Tourism Western Australia (2009) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่บ้านผาจำเริญ เพื่อเป็นการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเกษตรอย่างยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นรูปแบบและเป็นระบบมากขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยว และเพิ่มรูปแบบทางการท่องเที่ยวในการส่งเสริมให้สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ตลอดปี ซึ่งเพิ่มกระจายตัวไปทั่วภูมิภาค โดยการกำหนดกรอบหรือเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ชัดเจนนั้น รวมถึงเป็นการสร้างประโยชน์ต่อหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินการกำหนดตัวชี้วัด และกำหนดระดับมาตรฐานให้เป็นที่ยอมรับแก่นักท่องเที่ยวและบุคคลทั่วไป เพื่อยกระดับมาตรฐานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการ คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นตามระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่กำหนดไว้ต่อไป (กรมการท่องเที่ยว, 2559)

กรมการท่องเที่ยว (2559) ได้กล่าวว่า มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การกำหนด แนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการ การบริการและความปลอดภัย เพื่อการยกระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 : ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงาน วางแผน ควบคุมดูแลและจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 10 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พิจารณาจากการ วางแผนบุคลากร งบประมาณ ผลผลิตทางการเกษตร แผนการตลาด เป็นต้น
2. การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ เช่น กำหนดเขต การใช้ประโยชน์ พื้นที่เพื่อการเกษตร พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่อนุรักษ์ถนนและลานจอดรถ เป็นต้น
3. การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมด้านการรักษาความปลอดภัย การรักษาพยาบาลเบื้องต้นเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย
4. การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย และมลพิษในอากาศ ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว
5. การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในวิสาหกิจชุมชน การรักษาวินัยธรรม การจ้างงานและสร้างรายได้ในชุมชน
6. การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ บริษัทท่องเที่ยว ความเชื่อมโยง กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน
7. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรการผลิต ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ การผลิตแบบปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย
8. การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ การรักษาความสะอาดห้องน้ำและที่พัก การดูแลรักษาระบบถนน ไฟฟ้า ประปา และโทรศัพท์ การปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว
9. การส่งเสริมการขาย เพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ได้แก่ การแปรรูป ผลผลิตการเกษตรไปเป็นผลิตภัณฑ์เกษตร การพัฒนาฉลากและบรรจุภัณฑ์ การยกระดับมาตรฐานสินค้าไปสู่สากล เพื่อสร้างแรงจูงใจในการซื้อสำหรับลูกค้า
10. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ แผ่นพับ ป้ายโฆษณา การประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์หนังสือพิมพ์วิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น

องค์ประกอบที่ 2 : ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ความพร้อมในการจัดหาบริการขั้นพื้นฐานสำหรับนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

ของแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นองค์ประกอบที่ช่วยเสริมสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. เส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เดินทางสะดวกและปลอดภัย (ความสะดวกพิจารณาจากช่วงเวลาที่สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ตอบ)
2. ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต
3. ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว ได้แก่ การมีหรือไม่มีที่พักในแหล่งท่องเที่ยวประเภทของที่พัก เช่น ที่พักแบบโฮมสเตย์หรือแบบกางเต็นนอน
4. ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งเป็นไม่มีอาหารบริการ มีอาหารบริการเฉพาะเมื่อสั่งจองล่วงหน้า และมีร้านอาหารบริการในแหล่งท่องเที่ยว
5. การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้ เหมาะสมกับขนาดพื้นที่มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวหรือไม่มีการกระจายหรือส่งต่อนักท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นหรือไม่เมื่อนักท่องเที่ยวเกินกว่าจำนวนที่กำหนด
6. การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว มีบุคลากรพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดเวลาหรือไม่และมีเพียงพอหรือไม่ ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว
7. การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว มีการกำหนดช่วงฤดูกาลหรือระยะเวลาเปิด-ปิด ของแหล่งท่องเที่ยว ที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวใดตลอดปีหรือไม่

องค์ประกอบที่ 3 : ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ความสามารถในการสร้างความคุ้มค่าให้กับตัวสินค้าที่ให้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว มีการบรรยาย แนะนำสถานที่และกิจกรรมการท่องเที่ยว แจ้งให้ทราบถึงกติกาและการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยวขณะเยี่ยมชมหรือพักอยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว
2. มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่ออธิบายถ่ายทอดความรู้และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างครบถ้วน มัคคุเทศก์ หรือผู้นำชมสามารถพูดภาษาต่างประเทศได้ หรือไม่
3. ร้านขายของโชประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว จัดขายซื้อสินค้าและผลิตภัณฑ์ใช้ในแหล่งท่องเที่ยว หรือนำกลับบ้าน
4. ความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ การพักผ่อนและให้ความบันเทิง ภายในแหล่งท่องเที่ยวก็ประเภท
5. การให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว เช่น เอกสารหรือแผ่นพับ บอร์ดหรือป้ายแสดงข้อมูลหรือความรู้ด้านการเกษตร และการสาธิตวิธีปฏิบัติ

6. การให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ บริการรถพ่วงรถจักรยาน หรือพาหนะต่าง ๆ สำหรับบริการนักท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ หรือส่วนบุคคล

7. การให้บริการติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการส่งจดหมาย โทรศัพท์ภายในและภายนอกประเทศ บริการอินเทอร์เน็ต

8. การให้บริการการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ การให้บริการอุปกรณ์ผักตบชวา เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการให้บริการฝึกอบรมเป็นหมู่คณะ

9. การให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ แหล่งท่องเที่ยวมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับบริการผู้สูงอายุและคนพิการหรือไม่ ที่สำคัญ ได้แก่ หองน้ำ ทางลาดเอียง ทางสัญจร สื่อเพื่อการเรียนรู้และฝึกอาชีพสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ

องค์ประกอบที่ 4 : ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง ความสามารถในการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ความโดดเด่นด้านเทคโนโลยีการเกษตรและองค์ความรู้เฉพาะ ที่เป็นต้นแบบของการทำเกษตรกรรม เช่น การผลิตพืชแบบไม่ใช้ดิน ฟาร์มโคนมสมัยใหม่ ที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้และมีการถ่ายทอดความรู้ให้นักท่องเที่ยว

2. ความโดดเด่นด้านเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การเกษตรทฤษฎีใหม่การเกษตรกรรมแบบธรรมชาติหรือเกษตรอินทรีย์การผลิตสารชีวภาพ เพื่อกำจัดศัตรูพืช เป็นต้น

3. สภาพธรรมชาติและความสะดวกสบายของแหล่งท่องเที่ยว มีความสวยงามตามธรรมชาติหรือได้รับการและตกแต่งภูมิทัศน์ให้มีความสวยงาม และกลมกลืนกับธรรมชาติ

4. ความเชื่อมโยงของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายประเภท ภายในระยะรัศมี 20 กิโลเมตรมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ หรือไม่ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

5. การได้รับรางวัล ใบรับรอง หรือใบประกาศเกียรติคุณจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือสิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น รางวัลกนิรรางวัลโลกสีเขียว ตราสัญลักษณ์ A (Agrotourism) ใบรับรอง GAP จากกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

6. ความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เพื่อจำหน่ายสำหรับนักท่องเที่ยวเช่น ไวน์ สบู่สมุนไพร ผลไม้แปรรูป สินค้าหัตถกรรม เป็นต้น

7. ความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การอบการนวดและประคบสมุนไพร การขี่ม้า การรีดนมวัว การเก็บผลไม้การคราดหอย การตกปลา การนั่งช้าง เป็นต้น

8. การเรียนรู้วิถีชีวิตหรือร่วมทำกิจกรรมกับเกษตรกร ได้แก่ การรวมกิจกรรมและพักค้างคืนกับเกษตรกรในที่สูง การสัมผัสชีวิตของชาวนาไทยในภาคกลาง การรวมกิจกรรมกับชาวประมงชายฝั่งทะเล การร่วมกินอยู่และทำกิจกรรมกับชาวสวนอัมพวา เป็นต้น

สรุปได้ว่า มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการ การบริการและความปลอดภัย เพื่อการยกระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 4) ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

โดยนำมาประกอบกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผาผึ้ง อ.เนินมะปราง จ.พิษณุโลก ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมกับการเข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติโดยมีกระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยว เกิดจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์ รวมทั้งการตระหนักถึงความสำคัญของธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดำรงอยู่ได้ โดยไม่สร้างความเสียหาย ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงความสำคัญที่จะช่วยรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยสร้างความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวและแผนพัฒนาด้านต่าง ๆ ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม อันเนื่องมาจากมีความหนาแน่นของจำนวนนักท่องเที่ยวเกินขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้นำมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (กรมการท่องเที่ยว, 2559) มาประยุกต์ใช้ในการประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผาผึ้ง เพื่อทราบถึงนโยบายในการบริหารงานในปัจจุบันและอนาคตแนวปฏิบัติ ปัญหาและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนเกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

1. ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

World Tourism Organization (1997) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้สามารถรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ตลอดจนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนเพื่อประโยชน์ในปัจจุบันไปจนถึงอนาคต

การประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดา ได้กล่าวว่า การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการอนุรักษ์และการจัดการอย่างเหมาะสม เพื่อคนรุ่นหลังด้วย รวมถึงการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจสังคม และสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศน์ด้วย

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชน โดยมีการจัดการทางด้านการท่องเที่ยวอย่างดี โดยมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ แต่มีผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (จุลสารการท่องเที่ยว 2538) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวพร้อมทั้งการให้บริการอื่น ๆ ในปัจจุบันไปจนถึงอนาคต โดย

1. กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ต้องดำเนินการภายใต้ขีดความสามารถของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน
2. กิจกรรมการท่องเที่ยว ต้องตระหนักดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว
3. กิจกรรมทางการท่องเที่ยวต้องให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน
4. ต้องชี้้นำภายใต้ความต้องการของประชาชนผู้เป็นเจ้าของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2561) กล่าวว่า การจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นและรองรับสถานะในอนาคตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ ความปลอดภัย คุณภาพ และสุนทรียภาพ โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างสมเหตุสมผล และสามารถรักษาเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ อัตลักษณ์ท้องถิ่น วิถีชีวิต ชุมชน และสุนทรียภาพ เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยมีการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวในการใช้ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมจากแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุล และทำให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อแหล่งท่องเที่ยวให้น้อยที่สุด ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. แนวคิดของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

จากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (United Nations Conference on Environment and Development - UNCED) ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงรีโอเดจาเนโร

สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล ระหว่างวันที่ 3-14 มิถุนายน ค.ศ.1992 (พ.ศ.2535) ให้ความสำคัญเรื่อง “การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน” จากกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ประการ กล่าวคือ

1. กระแสความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้
3. กระแสความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นความพยายามหนึ่งของการสร้างทางเลือกในการพัฒนาในประเด็น การท่องเที่ยวที่ให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากท่องเที่ยว และมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนา

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ประการ คือ 1) ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ 3) ด้านความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. ลักษณะของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

อุซาวดี พูลพิพัฒน์ผล (2545) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และความต่อเนื่องของวัฒนธรรมซึ่งจัดเป็นทรัพยากรหลักในการท่องเที่ยว และสามารถอุปสรรคการดำเนินงานที่ดีให้แก่การท่องเที่ยว
2. เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Quality) หมายถึงการเน้นคุณภาพของสามส่วนหลัก คือ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสบการณ์ นันทนาการที่นักท่องเที่ยวได้รับ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีความสมดุล (Balance) หมายถึงความสมดุลระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากร

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรมีลักษณะที่เกิดความต่อเนื่องของการท่องเที่ยว โดยเน้นคุณภาพจากสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้รับ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เกิดขีดจำกัดในการรองรับของทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว

4. หลักการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2547) ได้กล่าวว่า หลักการในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามหลักการพัฒนาการท่องเที่ยวโลกไว้ ดังนี้

1. อนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอเหมาะหมายถึง มีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากร ทั้ง มรดกทางธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพใช้อย่างประหยัด คำนึงถึงต้นทุน ด้านคุณค่า และคุณภาพของ ธรรมชาติ และต้นทุนทางวัฒนธรรมอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ลดการบริโภค และใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นควบคู่กับการลดการก่อของเสีย คือ การร่วมกัน วางแผนกับผู้เกี่ยวข้องจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และ จัดหาทรัพยากรอื่นที่มี คุณสมบัติ มีคุณภาพเหมือนกัน หรือใช้ทดแทนกันได้เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่ หายาก

3. รักษา และส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม คือ ต้องมีการวางแผน ขยายฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษา และส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น ในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการ เพิ่มคุณค่า และมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาท่องเที่ยวในสถานที่นั้น ๆ นานขึ้น หรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

4. ประสานแผนการพัฒนากการท่องเที่ยว คือ การประสานแผนการพัฒนากับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองท้องถิ่น (องค์การ บริหารส่วน ตำบลหรือ เทศบาล) แผนพัฒนา ของสำนักนโยบาย และแผนสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ เพื่อให้การท างานในสถานที่ท่องเที่ยวมี ศักยภาพ

5. นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น คือการประสานงานกับองค์กร ปกครองท้องถิ่น และ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสร รหาความโดดเด่นของทรัพยากร ในท้องถิ่น นำไปประชาสัมพันธ์เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไป เที่ยวเป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากร ที่ประกอบการในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น คือ มีการร่วม ทำงานกับท้องถิ่น แบบองค์รวม โดยเข้าเป็นหน่วยงานร่วมจัด ร่วมวิเคราะห์ หรือร่วมแก้ปัญหา ร่วมส่งเสริมการขายการ ท่องเที่ยว ร่วมประเมินผลการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนั้นต้องประสาน เครือข่ายระหว่างองค์กร และ ท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7. จัดประชุมและปรึกษาหารือกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน คือ ต้องมี การประสานกับ พหุ ภาศได้แก่ ชุมชนหรือประชาคมในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่ม ผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบใน พื้นที่ เพื่อร่วมประชุมปรึกษาหารือในการเพิ่ม ศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบ การท่องเที่ยวการแก้ไขปัญหาที่เกิดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการตลาดเพื่อร่วมปฏิบัติ ในทิศทางเดียวกัน

8. การพัฒนาบุคลากร คือ การให้ความรู้การฝึกอบรม การส่งพนักงานดูงาน อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ พนักงานมีความรู้มีแนวคิด และมีวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาบุคลากรใน องค์กร และช่วยยกระดับมาตรฐานการบริหารการท่องเที่ยว

9. การจัดเตรียมข้อมูลบริการข่าวสารการท่องเที่ยว คือ มีการจัดเตรียมข้อมูล ข่าวสารการท่องเที่ยว และการบริการการขายให้พร้อม มีเพียงพอต่อการเผยแพร่ซึ่งอาจจัดทำในรูป สื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่าง ๆ

10. ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย คือ การช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มคุณค่า รวมถึง คุณภาพของแหล่ง ท่องเที่ยวการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ต้องมี การประเมินผล การตรวจสอบ ผลกระทบ และการศึกษาวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุง และแก้ไขการ จัดการ ก่อให้เกิดการบริการอย่างมี ประสิทธิภาพ

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2552) ได้กล่าวว่า หลักการการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกของชุมชนต้องควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเข้าไป มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน กำหนดแหล่งทรัพยากร ที่ต้องการทำนุบำรุง และส่งเสริม กำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ในการพัฒนาและบริหารจัดการ

2. ความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นวัตกรรมด้านการท่องเที่ยวควร พัฒนาขึ้นจากความ ร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่

3. การสร้างโอกาสการจ้างงานที่มีคุณภาพ การจัดหางานที่ดี และเหมาะสมกับคน ในพื้นที่ ควร เป็นส่วนหนึ่งของภาพรวมการพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ การให้โอกาสคน ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมบริหาร และจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว การให้การศึกษ การฝึกอบรมกับคนในท้องถิ่น และให้โอกาส ในการเข้าถึงเงินทุนในการประกอบธุรกิจ

4. การกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว มีการพัฒนาการท่องเที่ยว ความสัมพันธ์ และ การเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการ วางแผนการพัฒนา และการ ดำเนินงานบริหารทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนการบริการด้าน ต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความมั่นใจว่ามี การกระจายผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันระหว่างสมาชิกชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการต่าง ๆ

5. การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าเกิดประโยชน์สูงสุด เราทุกคนไม่ว่าจะนักท่องเที่ยว ธุรกิจ ท่องเที่ยว และชุมชน ควรจะรักษาทรัพยากรให้อยู่ในสภาพที่ดีไม่น้อยกว่าสิ่งที่มีอยู่ใน ปัจจุบัน ดังนั้นการ พัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องหลีกเลี่ยงการใช้ทรัพยากรที่ไม่สามารถ นำกลับมาสู่สภาพเดิมได้

6. การวางแผนระยะยาว ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องให้หลักประกันว่า พื้นที่นั้น ๆ จะไม่เสียหายจากการดำเนินกิจกรรมใด ๆ เพียงเพื่อประโยชน์สั้น ๆ

7. ความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่และความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและมนุษย์ ตลอดจนการตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมมือระหว่างรัฐบาล ชุมชนท้องถิ่น และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนองค์กรไม่แสวงหากำไร

8. ความสอดคล้องกันระหว่างแผนการท่องเที่ยวและแผนพัฒนาด้านต่าง ๆ กลยุทธ์และแผนด้าน การท่องเที่ยวจะต้องได้รับการเชื่อมโยงเข้ากับนวัตกรรมและแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับต่าง ๆ

9. ความร่วมมือระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้ปฏิบัติ ตลอดไปจนถึงหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นมาก โดยเฉพาะนโยบายด้านการท่องเที่ยวและนโยบายสิ่งแวดล้อม

10. การประสานความร่วมมือระหว่างแหล่งท่องเที่ยว และผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการ และ ธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากแต่ละธุรกิจดำเนินงานด้านใดด้านหนึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อ การประกอบการ หรือคุณภาพการทำงานของธุรกิจด้านอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

11. การประเมินผลกระทบจากการท่องเที่ยว มีความจำเป็นที่จะต้องประเมินผลกระทบที่เกิด จากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ความสามารถในการรองรับของพื้นที่จะต้องได้รับการพิจารณาโดยครอบคลุม ทั้งข้อจำกัดและการพัฒนาด้านกายภาพ ธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม จะต้องมีความสอดคล้องกับข้อจำกัด ของท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม แผนการดำเนินงานใด ๆ ควรได้รับการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ และมีการ ปรับปรุงแก้ไขอย่างเหมาะสม

12. การสร้างหลักเกณฑ์การประเมินผลกระทบ จะต้องมีการพัฒนาแนวทางหรือหลักเกณฑ์ สำหรับการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ต้องมีการสร้างประมวลจริยบรรณในการปฏิบัติสำหรับ การท่องเที่ยวในทุกระดับ รวมทั้งการพัฒนาดัชนีชี้วัดและชี้วัดจำกัดสำหรับใช้ชี้วัดผลกระทบ และความสำเร็จ ของโครงการท่องเที่ยว

13. การเน้นผลประโยชน์ชุมชน คุณค่าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ในขณะเดียวกันก็ ต้องแน่ใจว่าการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนานั้นสะท้อนให้เห็นถึงการตระหนักในคุณค่าสิ่งแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรสาธารณะต่าง ๆ ควรมีความ รับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ในฐานะผู้ใช้ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นที่แน่ใจว่าทรัพยากรเหล่านี้ไม่ถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด

14. การพัฒนาคน การศึกษา และหลักสูตรต่าง ๆ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการพัฒนาการศึกษา และหลักสูตรอบรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับสาธารณชน ตลอดจนส่งเสริมความสามารถทางธุรกิจ การประกอบอาชีพและความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ

15. การเสริมสร้างลักษณะเด่นอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่ กิจกรรมต่าง ๆ ควรมุ่งให้เกิด ประสบการณ์ที่มีคุณภาพ อันนำไปสู่ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวขณะที่ยังยืนมั่นในหลักการอื่น ๆ ของการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

16. การคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับพื้นที่ของทรัพยากร ขนาด และประเภทของสิ่ง อำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวจะต้องสะท้อนให้เห็นข้อจำกัด และขีดความสามารถในการรองรับของ ทรัพยากรในพื้นที่ โดยเน้นการส่งเสริมให้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่มีผลกระทบน้อย

17. การดำรงรักษาทรัพยากรมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม จะต้องช่วยกันดำรงรักษาไว้ให้ สืบทอดต่อไป ทั้งนี้โดยใช้หลักเกณฑ์และมาตรฐานสากล

18. การทำการตลาดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ควรให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพของ ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ โดยมีจิตสำนึกรับผิดชอบ และสะท้อนจริยธรรมของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542) อ้างถึง หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของ Shirley Eber (1993) ไว้ดังนี้

1. การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม เป็น สิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว (Using Resource Sustainably)

2. การลดการบริโภคที่มากเกินไป และการลดของเสีย จะเลี่ยงการทำลายสิ่งแวดล้อมในระยะยาว และเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว (Reducing Over - Consumption and Waste)

3. การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อ การท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Maintaining Diversity)

4. การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนการพัฒนาชาติการพัฒนาท้องถิ่น และการ ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว (Integrating Tourism into Planning)

5. การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคา และคุณค่าของ สิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อมไม่ให้ ถูกทำลายอีกด้วย (Supporting Local Economics)

6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทน แก่ประชากรและ สิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย (Involving Local Communities)

7. การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบัน ที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้ง ร่วมแก้ปัญหา และลดข้อขัดแย้งใน ผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน (Consulting Stakeholders and The Public)

8. การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืน ต่อบุคลากร ท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว (Training Staff)

9. การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพ ในสิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว และจะช่วยยกระดับ ความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย (Marketing Tourism Responsibly)

10. การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วย แก้ปัญหา และเพิ่ม ผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน (Undertaking Research)

สรุปได้ว่า หลักการในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นการจัดการใช้ ทรัพยากรจากแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการคำนึงถึง ขีดความสามารถในการรองรับของทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยว เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวและแผนพัฒนา ด้านต่าง ๆ ตลอดจนการตรวจสอบผลกระทบที่นำไปสู่การศึกษาวิจัย เพื่อนำมาปรับปรุง และแก้ไขให้ เกิดประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยได้นำการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (United Nations Conference on Environment and Development, 2535) มาประยุกต์ใช้ในแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี เพื่อทราบถึงผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวที่อาจเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบัน และอนาคต พร้อมทั้งเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมีอย่างยั่งยืน

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบ้านผารังหมี่ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

1. ประวัติความเป็นมา

ชื่อผารังหมี่ ผู้อาวุโสในหมู่บ้านกล่าวว่าในอดีตมีพรานเข้ามาล่าสัตว์แล้วเห็นหลังหมี่ตรงแหล่งน้ำกลางหมู่บ้าน จึงเป็นที่มาของชื่อผาหลังหมี่ ในเวลาต่อมารองนายกรัชมณตรีอัมพร จันทรวิจิตร เดินทางมาเป็นประธานในการทำพิธีเปิดโรงเรียน เมื่อปี 2520 จึงได้แนะนำให้เปลี่ยนชื่อเป็น ผารังหมี่ เพราะคำว่ารังมีความหมายที่บอกถึงการรวมตัวกันของคนในหมู่บ้านด้วย ผู้ใหญ่บ้านจันทิ ชมภูมิ กล่าวถึงที่มาของชื่อหมู่บ้านผารังหมี่ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2562)

หมู่บ้านผารังหมี่ เดิมมีราษฎรอพยพมาจากจังหวัดสระบุรี และจังหวัดพิจิตร เข้ามาอยู่เมื่อปี พ.ศ. 2507 จำนวน 4 ครัวเรือน และต่อมาในปี พ.ศ. 2512 มีราษฎรจากจังหวัดสระบุรี จังหวัดพิจิตร และจังหวัดพิษณุโลก เข้ามาอาศัยอยู่ อีกจำนวนหนึ่ง และในปีพ.ศ.2514 ชาวบ้านผารังหมี่ร่วมมือกันบูรณะถ้ำผารังหมี่ให้เป็นที่พักสงฆ์ จากนั้น ปี พ.ศ. 2516 หมู่บ้านมีการขยายตัวจากการย้ายถิ่นฐานของราษฎรในภาคอีสาน ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดยโสธร จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดอุบลราชธานี จากการเพิ่มขึ้นของประชากรในหมู่บ้านส่งผลให้มีการแยกหมู่บ้านออกจากเดิม ในปี พ.ศ. 2518 โดยการแยกหมู่บ้านใหม่ซึ่งใช้ชื่อว่าหมู่บ้านผาหลังหมี่ อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก หลังจากมีการพัฒนาหมู่บ้านต่อมาในปี พ.ศ. 2524 กรมการปกครองจึงได้ยกระดับให้เป็นหมู่บ้านพัฒนาและปกครองตนเอง เนื่องจากหมู่บ้านผารังหมี่จึงเป็นหมู่บ้านที่มีการพัฒนาตนเองตลอดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน



ภาพประกอบ 2 ทางเข้าสู่หมู่บ้านผารังหมี่

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

2. ที่ตั้งและอาณาเขต

ชุมชนบ้านผารังหมี หมู่ที่ 3 ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนะปรายจังหวัดพิษณุโลก เป็นชุมชนในเขตพื้นที่ราบ อาณาเขตพื้นที่ของบ้านผารังหมี มีเนื้อที่ทั้งหมด 4,336 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่ทางการเกษตร จำนวน 4,019 ไร่ มีความเป็นอยู่ในลักษณะเครือข่ายเนื่องจากมีพื้นฐานกลุ่มชนมาจากภาคอีสาน มีการปกครองในหมู่บ้านออกเป็นคุ้มการสร้างบ้านเรือนอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ๆ ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวคนในชุมชนประมาณ 700 คน จัดเป็นชุมชนเล็ก ๆ ที่มีจำนวน 152 ครัวเรือน



ภาพประกอบ 3 แผนที่อำเภอนีนะปราย จังหวัดพิษณุโลก

ที่มา : สารสนเทศอำเภอนีนะปราย (2566)

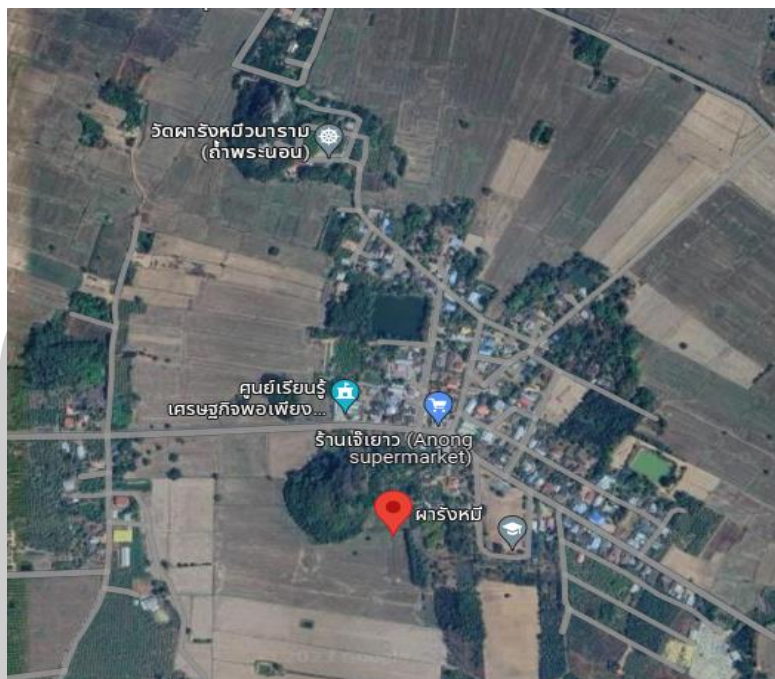
อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอบ้านน้อย ตำบลบ้านม่วง อำเภอนีนะปราย

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลวังโพรง อำเภอนีนะปราย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลบ้านม่วง ตำบลวังยาง และตำบลวังโพรง อำเภอนีนะปราย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลวังทับไทร อำเภอสากเหล็ก และตำบลหนองปลาไหล อำเภอวังทรายพูน



ภาพประกอบ 4 แผนที่บ้านผางหิม

ที่มา : Google Map (2565)

3. การปกครอง

การบริหารจัดการหมู่บ้านผางหิมมีรูปแบบชัดเจน สามารถยกระดับให้เป็นหมู่บ้านพัฒนาและปกครองตนเองที่ประสบผลสำเร็จจากพื้นที่พักอาศัยที่มีจำกัด สภาพความเป็นอยู่ประชากรจึงอยู่แบบหนาแน่น เพื่อให้มีการดูแลทั่วถึง จึงแบ่งการปกครองออกเป็นคุ้มจำนวน 10 คุ้ม โดยมีหัวหน้าคุ้มเป็นผู้ดูแล สภาพบ้านเรือนของชาวบ้านผางหิม ซึ่งมีการจัดบ้านเรือนอยู่กันเป็นกลุ่มตลอดแนวถนนสายหลักของหมู่บ้าน โดยมีการจัดทำรั้วกินได้ในลักษณะของการปลูกผักหรือผลไม้เป็นแนวยาวล้อมรอบบ้านซึ่งเป็นการแบ่งเขตพื้นที่ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่มีสุขภาพที่ดี รวมถึงมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา การอนุรักษ์วัฒนธรรม อาทิ การทำบุญเบิกบ้าน ประเพณีงานบุญเลี้ยงศาลเจ้าพ่อขาวของทุกปี ประชาชนได้รับการศึกษาภาคบังคับ นอกจากนี้ในชุมชนยังมีการรวมกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้านเพื่อแสดงความคิดเห็นร่วมกันให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน

4. การประกอบอาชีพ

หมู่บ้านผางหิมมีการประกอบอาชีพหลัก คือ การทำนา ทำสวน ส่วนการประกอบอาชีพเสริมจะมีการรวมกลุ่มทำหัตถกรรม ทอผ้า ทอเสื่อ ทำไม้กวาด และทำเครื่องใช้จักสาน เป็นต้น โดยภายในชุมชนบ้านผางหิมได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จากจุดเริ่มต้นศูนย์เรียนรู้ชุมชนแห่งนี้เกิดจากการที่ชาวบ้านผางหิมซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จากการประสบกับ

ปัญหาเรื่องผลผลิต ทางเกษตรกรราคาตกต่ำ จึงได้จัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อสะท้อนปัญหา และหาทางออกร่วมกันขึ้น จากการทำประชาคมหมู่บ้าน ผลสรุปความต้องการของชาวบ้าน คือ ต้องการเพิ่มทักษะความรู้ในการพัฒนาชุมชนจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในหมู่บ้านเพื่อชาวบ้านผา รังหมีจะได้มาเรียนรู้และใช้ประโยชน์ร่วมกัน



ภาพประกอบ 5 ศูนย์เรียนรู้บ้านผารังหมี
ที่มา : ธนากรเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2562)



ภาพประกอบ 6 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

5. สภาพทางสังคม

การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในหมู่บ้านผารังหมี่ ที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ได้อพยพย้ายถิ่นมาจากที่อื่นเพื่อมาลงหลักปักฐานอยู่ร่วมกัน ซึ่งสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่ทำให้ชาวบ้านมีขวัญกำลังใจในการประกอบอาชีพ คือ เจ้าพ่อร่มขาว ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้านในหมู่บ้านผารังหมี่ และหมู่บ้านใกล้เคียง จึงนับได้ว่าเจ้าพ่อร่มขาวเป็นที่พึ่งทางจิตใจของชาวบ้านผารังหมี่ โดยชุมชนบ้านผารังหมี่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ เอกลักษณะที่เด่น คือ ภูมิปัญญาด้านการเกษตรและวิถีชีวิตของชุมชน ทั้งนี้ยังมีประเพณีบายศรีสู่ขวัญที่เป็นการทำพิธีเพื่อช่วยให้เกิดสิริมงคลแก่ชีวิตอีกด้วย

6. ข้อมูลบริการขั้นพื้นฐานของชุมชน

6.1 โรงเรียนประถม จำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านผารังหมี่

6.2 วัด จำนวน 1 แห่ง คือ วัดผารังหมี่

6.3 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ – แห่ง

6.4 ศูนย์เรียนรู้บ้านผารังหมี่ จำนวน 1 แห่ง

เส้นทางคมนาคมจากตัวเมืองพิษณุโลกให้มุ่งหน้าสู่ตำบลแก่งโสภา ประมาณ 19 กิโลเมตร เดินทางไปตามถนนหมายเลข 12 ทางหลวงชนบท ตำบลวังนกแอ่นประมาณ 13 กิโลเมตร มุ่งหน้าต่อไปยังทางหลวงชนบท ตำบลชมพูอีก 27 กิโลเมตร จากนั้นเข้าสู่ถนนหมายเลข 1295 ฝั่งตรงไป 21 กิโลเมตร โดยใช้ถนนหมายเลข 1344 เดินทางประมาณ 10 กิโลเมตรจะถึงหมู่บ้านผารังหมี่ อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก

7. การเกษตรบ้านผารังหมี่

การดำเนินงานด้านเกษตรอินทรีย์ที่ผ่านมา บ้านผารังหมี่อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก จากเดิมบรรพบุรุษที่ทำนาไม่ได้ใช้สารเคมี เพราะในดินมีปุ๋ยอินทรีย์วัตถุดิบมากมาย จึงใช้ต้นทุนเพียงเล็กน้อยในช่วงทำนาระยะกลาง จากการหันไปทำการเกษตรที่มุ่งหวังกำไรสูงขึ้นในการทำนาเพียงอย่างเดียว โดยใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมากเพื่อให้ได้ผลผลิตเพิ่ม จึงทำให้เกิดความเสี่ยงสูงจากการปนเปื้อนของสารเคมี รวมทั้งภัยธรรมชาติ และราคาสินค้าที่กำหนดไม่ได้ ปัจจุบันจึงกลับมาใช้สารชีวภัณฑ์ทำปุ๋ยคอกปุ๋ยอินทรีย์ที่สามารถหาวัตถุดิบในพื้นที่ได้ทดแทนปุ๋ยเคมีสารเคมี เพื่อลดความเสี่ยงจากการทำการเกษตร (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2562)

ผู้ใหญ่บ้านผารังหมี่ กล่าวว่า ชาวบ้านเริ่มปรับวิถีชีวิต มาใช้ชีวิตแบบพอเพียง ได้มีการส่งเสริมอบรม เริ่มตั้งแต่แปลงนา การปลูกบอเพื่องเพื่อปลูกเป็นปุ๋ยพืชสดในแปลงนา จากนั้นมีการสอนทำปุ๋ยหมักสูตรเฉพาะของหมู่บ้านทำการหมักเก็บไว้ช่วงระหว่างหยุดพักการทำนา นอกจากนี้ยังมีการอบรมและร่วมกันทำสารไล่แมลงสูตรต่าง ๆ จากอินทรีย์ปลอดสารเคมีทำให้ชาวบ้านสามารถขายผลผลิตข้าวเปลือกได้ตันละ 15,000 บาท หรือหากนำมาแปรรูป จะเพิ่มมูลค่าข้าวได้ถึงตันละ 25,000 บาท จากการร่วมกันของชุมชน จึงร่วมกันผลิตน้ำหมักปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพคุณภาพสูง

โดยสถานที่สำคัญในชุมชนได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อยกระดับให้สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวไปได้อย่างมีประสิทธิภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวพร้อมทั้งเป็นการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการเกษตรของชุมชน ซึ่งหมู่บ้านผารังหมี่ได้มีการจัดทำจุดท่องเที่ยวในชุมชนที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. จุดท่องเที่ยวที่เกิดจากการสร้างอาชีพของคนในชุมชน

ซึ่งเป็นการประกอบอาชีพของชาวบ้านที่พร้อมแบ่งปันเรื่องราวที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมและเรียนรู้ จุดท่องเที่ยวเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในหมู่บ้าน มีทั้งที่ศูนย์เรียนรู้และตามบ้านของสมาชิกที่เป็นฐานเรียนรู้ซึ่งสมาชิกแต่ละจุดจะเป็นวิทยากรบรรยายให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ตรงจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสอย่างใกล้ชิด ได้แก่

1. จุดท่องเที่ยวเกษตรธรรมชาติการคัดเมล็ดพันธุ์ข้าว
2. จุดท่องเที่ยวข้าวแปรรูป ข้าวปลอดภัย
3. จุดท่องเที่ยวการทอผ้าพื้นเมือง
4. จุดท่องเที่ยวการทอเสื่อกก
5. จุดท่องเที่ยวการจักสาน การทำไม้กวาดดอกหญ้า
6. จุดท่องเที่ยวฝึกทำบัญชีครัวเรือน “กระดานเศรษฐี”
7. จุดท่องเที่ยวเรียนรู้ธนาคารขยะ
8. จุดท่องเที่ยวการทำน้ำยาเอกประสงค์

2. จุดท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและชุมชนสร้างขึ้น

เป็นส่วนประกอบ ที่ธรรมชาติมอบให้เป็นมรดกอันทรงคุณค่าทางธรรมชาติแก่ชุมชนบ้านผารังหมี่ได้ชื่นชม และอนุรักษ์ให้เป็นสมบัติของส่วนรวมพร้อมส่งต่อให้สังคมได้รับรู้พร้อมชื่นชมความงดงามด้วยเช่นกัน ได้แก่

1. จุดท่องเที่ยวศาลเจ้าพ่อร่มขาว

ศาลเจ้าพ่อร่มขาวตั้งอยู่หน้าเขาตรงข้ามศูนย์เรียนรู้ หนึ่งในสถานที่ที่คนในหมู่บ้านเคารพบูชาและมีการสักการบูชาเป็นประจำ และยังมีประเพณีงานบุญเลี้ยงศาลเจ้าพ่อร่มขาวทุกปี ในช่วงขึ้นหกค่ำเดือนหกตามปฏิทินจันทรคติ



ภาพประกอบ 8 เจ้าพ่อร่มขาว

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

2. จุดท่องเที่ยววัดผารังหมีวนารามและจุดชมวิว

วัดผารังหมีวนาราม วัดที่เป็นเสมือนสถานที่รวมจิตใจของคนในหมู่บ้านผารังหมี โดยที่ภายในวัดมีสมเด็จองค์ปฐม หรือหลวงพ่อบัว ประดิษฐานอยู่ และถ้าผารังหมี ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อบัวพระปางไสยาสน์ที่ชาวบ้านให้ความเคารพบูชา รวมถึงผู้มาเยี่ยมเยือนมากกราบไหว้บูชาเพื่อความเป็นสิริมงคลต่อตนเองอีกด้วย

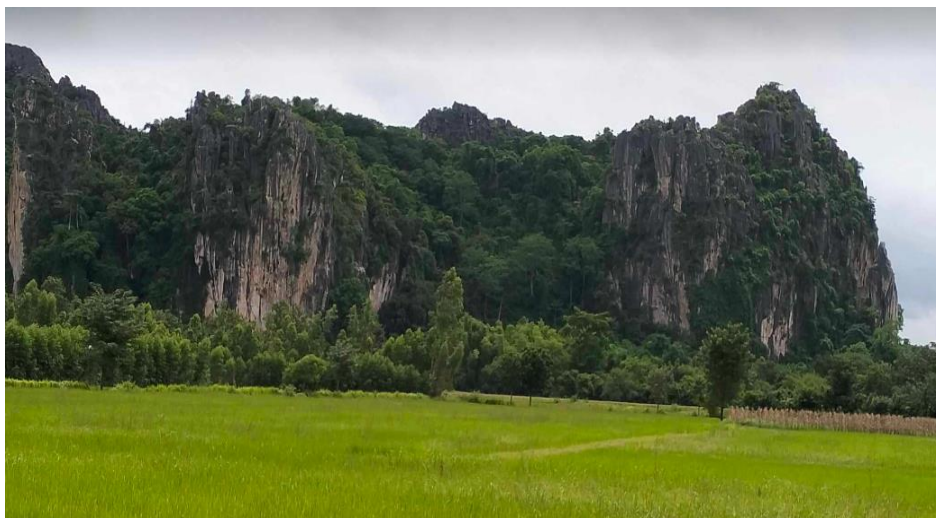
พูน ปณ ทัต ชีเว



ภาพประกอบ 9 หลวงพ่อขาว วัดผารังหมี
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

3. จุดท่องเที่ยวภูเขาผาหลวง

ภูเขาผาหลวงเป็นเขาหินปูนที่มีอายุหลายล้านปี ตั้งอยู่ในเขตรอยต่อระหว่าง หมู่ 3 บ้านผารังหมี และ หมู่ 12 บ้านคลองซักรัง ภายในมีถ้ำใหญ่-เล็ก อยู่หลายถ้ำมีหินงอกหินย้อยที่สวยงามอยู่ภายใน เช่น ถ้ำเพชรพลอย ถ้ำมะนาว ถ้ำเสาเอก และยังเป็นแหล่งที่อาศัยของค้างคาว ถือว่าเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติของตำบลไทรย้อย เพราะมูลค้างคาวสามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด เพื่อจำหน่ายให้กับเกษตรกรในพื้นที่และในช่วงเย็นเวลาประมาณ 17.50 น. ค้างคาวจะบินออกจากถ้ำเพื่อหาอาหาร ถือเป็นจุดชมวิวที่สวยงามอีกหนึ่งแห่งหนึ่งในอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลกอีกด้วย



ภาพประกอบ 10 ภูเขาผาหลวง

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

4. จุดท่องเที่ยวบ้านแสงแห่งธรรม

บ้านแสงแห่งธรรม เป็นสถานปฏิบัติธรรมที่มีลักษณะเป็นเรือนไทยโดยได้จำลองพระตำหนักที่ประทับของพระพี่นางสุพรรณกัลยา พร้อมองค์จำลองของพระนางจามเทวี ซึ่งทำให้ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์อีกด้วย

5. จุดท่องเที่ยวจุดชมวิวดำรงหมี่

จุดชมวิวดำรงหมี่เป็นจุดสูงของภูเขาที่อยู่ในบริเวณวัดดำรงหมี่ นักท่องเที่ยวสามารถเดินขึ้นบันได เพื่อไปชมทัศนียภาพด้านบนที่มองเห็นวิวทิวทัศน์ของบ้านดำรงหมี่ และบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงได้



ภาพประกอบ 11 จุดชมวิวดำรงหมี่

ที่มา : ธนากรเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2562)

นอกจากชุมชนจะมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจแล้ว ยังมีการนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้าน และการเกษตรมาสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยการสร้างผลิตภัณฑ์และสินค้าที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ชุมชนได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

9. ผลิตภัณฑ์จากชุมชนบ้านผารังหมี

9.1 ผ้าทอมือ

เริ่มต้นจากการประกวดหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองหรือหมู่บ้าน อพป. ทางชุมชนเลยจัดตั้งกลุ่มกันขึ้น เป็นกลุ่มทอผ้ามัดหมี่พื้นบ้าน โดยมีมหาวิทยาลัยนเรศวร ช่วยพัฒนาต่อยอดตลาดขายจนได้เป็นลายข้อมะปราง ซึ่งย้อมผ้าสีธรรมชาติหลายเฉดสี ทั้งจากฝาง ประดู่ สนิม เหล็ก โคลน เปลือกมังคุด ใบยูคาลิปตัส สมอ ใบฝรั่ง ขมิ้น และอีกมากมายนำมาทดลองจนเกิดเป็นสีใหม่ ๆ นอกจากนี้ยังมีผ้าลวดลายต่าง ๆ อาทิ ลายเฟื่องฟ้า ลายดอกจันทร์ ลายเกี่ยวขอ ลายต้นสน ลายมะม่วง ลายดอกจันทร์ และลายข้อมะปราง ซึ่งเป็นลายที่สวยงามที่สุดเพราะมีความสวยงามเป็นข้อมะปรางและเป็นลายประจำของ อ.เนินมะปราง (มติชนออนไลน์, 2563)



ภาพประกอบ 12 ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

9.2 ข้าวหอมสุตใจ

ชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนได้ทำการปลูกข้าวปลอดสารพิษจากการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยการหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีกับผลผลิตแล้วหันมาใช้สารอินทรีย์ทดแทนจึงทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์จากข้าวปลอดสารพิษจากชุมชน ซึ่งได้จัดจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวอีกด้วย



ภาพประกอบ 13 ข้าวหอมสดใจ

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

9.3 เสื่อกกและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นกก

กกที่ใช้ คือ กกราชินี ซึ่งเกือบทุกครัวเรือนในหมู่บ้านผารังหมีจะปลูกเอาไว้เพื่อใช้ในการนำมาเป็นวัสดุในการทอเสื่อ และได้นำมาดัดแปลงผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทำจากต้นกก อาทิเช่น ที่รองแก้ว กล้องใส่กระดาษทิชชู เป็นต้น



ภาพประกอบ 14 ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นกก

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

จากข้อมูลข้างต้น ชุมชนบ้านฝางหมีมีความพร้อมทางด้านทรัพยากรท่องเที่ยวและการจัดการภายในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนาต่าง ๆ จากการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในชุมชนจนเกิดการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่น่าสนใจของจังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาต่อยอดเป็นสินค้าเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และสามารถนำมาสร้างกิจกรรมที่เป็นจุดดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

พระครูรัตนสุตาภรณ์ (ธีรเดช โพธิ์ทอง) (2566) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า บ้านฝางหมีเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่มีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ที่ล้อมรอบด้วยภูเขาหินปูน ที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และวิถีชีวิตของคนอีสาน หมู่บ้านมีความเข้มแข็งคนในหมู่บ้านอาศัยอยู่แบบเรียบง่าย โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการชีวิตประจำวัน บ้านฝางหมีจึงเป็นสถานที่ดูงานที่หน่วยงานจากหลายภาคส่วนเข้ามาศึกษาดูงานผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวหอมสุตใจ ผ้าทอมัดหมี่ไหมประดิษฐ์ ผ้าฝ้ายทอมือ ผ้าขาวม้าทอมือ แชมพูสมุนไพร สบู่สมุนไพร เสื้อกกลายดั้งเดิม มะม่วงกวน สมุดโน้ตปกผ้าขาวม้าไม้กวาดทางมะพร้าว ไชริ่มมะปราง ไชริ่มมะม่วง กระเป๋ผ้า และปุ๋ยมูลไส้เดือน

เปรมปรีดา ทองลา และนันท์กัค บุรขจรกุล (2565) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนป๊อวิ จังหวัดจันทบุรี พบว่า 1. องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนท่องเที่ยวบ้านป๊อวิ พบว่าชุมชนป๊อวิ มี 5 องค์ประกอบ 1) สิ่งดึงดูดใจชุมชนป๊อวิ มีสิ่งดึงดูดใจคือการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ 2) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวเข้าถึงสถานที่ได้รวดเร็ว ปลอดภัย และสะดวกสบาย 3) การบริการที่พัก ภายในชุมชนยังไม่มี 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว 1. ชมสวนอินทรีย์ชุมชนป๊อวิ 2. ชมการแปรรูปผลผลิต 3. ชิมทุเรียนพันธุ์พื้นเมือง 4. ซื้อของที่ระลึก 5) สิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชนป๊อวิ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบ 2. ผลการประเมินศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนป๊อวิ มีค่าเฉลี่ยที่ 66.45 อยู่ในระดับดี 3. เสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนป๊อวิ โดยมีทั้งหมด 6 แผน คือ 1) การบริหารด้านจัดการการท่องเที่ยว 2) ด้านการตลาด 3) ด้านกิจกรรม 4) ด้านผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก 5) ด้านกายภาพและ 6) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 4. เสนอเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนป๊อวิ ทั้งในและนอกฤดูการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์ เพื่อสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

พรนภา เตียสุธิกุล, นภาพร สิงห์นวล (2565) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน จังหวัดสระแก้ว พบว่า การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านคลองอาราง ประกอบด้วย การบริการการท่องเที่ยว การดึงดูดใจ และการรองรับการท่องเที่ยว การบริหารจัดการส่วนใหญ่เป็นการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง ปลูกพืชผักสวนครัวปลอดสารพิษแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร มีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ป่าชุมชน บ่อทองโบราณพืชสมุนไพร และมีโฮมสเตย์ที่มีมาตรฐาน เป็นแบบเครือญาติผ่านผู้นำชุมชน ชุมชนมีความเข้มแข็งในการมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ได้รับรางวัลมากมายทั้งในระดับหมู่บ้านจนถึงระดับประเทศ แนะนำการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน จังหวัดสระแก้ว ในรูปแบบของ “คณะกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยชุมชน” และนำไปสู่การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน นอกจากนี้เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นรูปธรรมและมีผู้รับผิดชอบ บริหารจัดการอย่างยั่งยืนควรกำหนดกลยุทธ์โครงสร้างองค์การ ระบบบุคลากรทักษะในการทำงาน รูปแบบ และค่านิยมร่วมกัน

วิไลลักษณ์ รักบำรุง ทวีป พรหมอยู่ และศุภัสยา จันดา (2565) ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า ปัจจัยด้านมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งผลต่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 81.6 ด้านที่ส่งผลมากที่สุดคือ ศักยภาพการดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว รองลงมาคือ ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คุณค่าด้านองค์ความรู้ นวัตกรรม ภูมิปัญญา ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและคุณค่าทางกายภาพและชีวภาพตามลำดับ ปัจจัยด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 79.5 ด้านที่ส่งผลมากที่สุดคือ การเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบทางสิ่งแวดล้อมรองลงมาคือ การบริหารจัดการด้านความยั่งยืนที่มีประสิทธิภาพด้านการเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบทางวัฒนธรรมแก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวและการเพิ่มผลประโยชน์และลดผลกระทบเชิงลบทางสังคม-เศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่นตามลำดับ

พัชรินทร์ ธรรมสาร และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1) การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานีอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 2.1) การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว โดยการมีโครงสร้างในการบริหารจัดการ การมีกระบวนการจัดการ การจัดการให้เป็นฐานแห่งการเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวครบวงจร การสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยว การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการจัดการแบบมีส่วนร่วม 2.2) การจัดการสถานที่ โดยการจัดการพื้นที่และภูมิทัศน์ การจัดการที่พักในรูปแบบ

โหมสเตย์การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสถานที่แบบมีส่วนร่วม 2.3) การจัดการให้บริการและกิจกรรม โดยการให้บริการตามรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การบริการความรู้ การอำนวยความสะดวก การให้ความปลอดภัย การจัดให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการจัดกิจกรรมที่ดึงดูดใจ 2.4) การจัดการพัฒนาบุคลากร โดยการพัฒนาความรู้ การเตรียมความพร้อมของมัคคุเทศก์ การพัฒนาบุคลากรในภาคธุรกิจ องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐ 2.5) การจัดการด้านการตลาด โดยการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การสร้างรายได้จากภาคีเครือข่าย การประชาสัมพันธ์การสร้าง ความดึงดูดใจ การเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว

กมลนก เกียรติศักดิ์ชัย และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์การท่องเที่ยวโดยชุมชน: โอกาสหรืออุปสรรคต่อการพัฒนาแบบยั่งยืน พบว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เป็นส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และคงความสมดุลของระบบนิเวศในพื้นที่ชุมชน การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนทำให้ชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ได้รับความสนใจและการสนับสนุนจากรัฐบาลส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยที่คนในชุมชนเป็นผู้รักษาผลประโยชน์และจัดการผลประโยชน์เหล่านั้นด้วยตนเอง ซึ่งหัวใจหลักของการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างแท้จริง โดยที่การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของชุมชน ชีตความสามารถของชุมชน และชีตความสามารถของทรัพยากรในชุมชนในการรองรับนักท่องเที่ยวจึงจะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

รุ่งดิศ เมืองลือ และพะยอม ธรรมบุตร (2560) ศึกษาเรื่องแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี พบว่า จังหวัดชลบุรีจะพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวแดนทะเลตะวันออกเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับโลกเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชนเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจตลอดจนปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาสังคมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยมียุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจผลการประเมินแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดชลบุรีสามารถนำไปปฏิบัติได้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์ (2560) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดในเขตภาคกลาง พบว่า ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวมีการนำหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาปฏิบัติในระดับมากที่สุด โดยมีการจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อมสูงสุด มีระดับมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมีคุณค่าของแหล่งธรรมชาติสูงสุด โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนส่งผลต่อมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดในเขตภาคกลางร้อยละ 36 โดยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรเน้นหลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 5 อันดับแรก ได้แก่ การประสาน การพัฒนาการท่องเที่ยว การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ การอนุรักษ์ พร้อมทั้งการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี การจัดเตรียมข้อมูลคู่มือบริการข่าวสารการท่องเที่ยวให้พร้อม รวมถึงการวิจัยและติดตามผล

สุขุม คงดิษฐ์ และคณะ (2560) ศึกษาเรื่อง รูปแบบและกิจกรรมที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในวิเทศเกษตรอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การท่องเที่ยวในวิเทศเกษตรของชุมชนสามเรือน เป็นการท่องเที่ยวเฉพาะฤดูกาลที่เห็ดดับเต่าให้ผลผลิตระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนสิงหาคม รูปแบบการท่องเที่ยวในวิเทศเกษตรของชุมชนสามเรือนขึ้นอยู่กับลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยว และประเภทของนักท่องเที่ยว โดยมี 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การสาธิตให้ความรู้ กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ สาธิตให้ความรู้ การผลิตเห็ดดับเต่า การแปรรูป การทำอาหารและของหวานจากเห็ดดับเต่า 2) การจำหน่ายสินค้าชุมชนและผลิตภัณฑ์เกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ จำหน่ายสินค้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร เช่น น้ำเชื้อเห็ดดับเต่า 3) การให้รู้ทางด้านธุรกิจเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การให้ความรู้เชิงลึกด้านธุรกิจเกษตร 4) การท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน ร่วมประเพณีอาบน้ำคั้นเพ็ญและงานเห็ดดับเต่าสามเรือน ชมวิถีชีวิตและทัศนียภาพ และการพักผ่อนในชุมชน โดยจำแนกนักท่องเที่ยวได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักท่องเที่ยวที่มาทัศนศึกษาและศึกษาดูงานเป็นหมู่คณะ 2) นักท่องเที่ยวทั่วไป ที่ต้องการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และ 3) นักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนในชุมชน เพื่อสัมผัสวิถีชุมชนอย่างลึกซึ้ง

สุดถนอม ดันเจริญ (2560) ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ศักยภาพด้านองค์กรชุมชนและด้านการจัดการในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนมากที่สุด โดยเฉพาะการที่ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน ชุมชนสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ และการมีกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบสำคัญของศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาก

ที่สุด ส่วนการรับรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเรื่องการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมทั้งในส่วนของชาวบ้านและผู้มาเยือนมากที่สุด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Aleksandra Machnik (2021) ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหลักสำคัญหลักในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า หลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนนั้นจะต้องมีการพัฒนา 3 เสาหลัก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยจะต้องมีการศึกษาผลกระทบต่อชุมชนทั้งทางบวกและทางลบ อีกทั้งต้องมีแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติ

Ceballos-Lascurain (2021) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและพื้นที่คุ้มครองตามธรรมชาติทั่วโลก ได้พบว่า ศักยภาพของของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสิ่งที่สำคัญมาก หากต้องการการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติควบคู่ไปกับการรักษาวัฒนธรรม อีกทั้งยังต้องมีส่วนร่วมที่แข็งแกร่งจากทางชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการภาคเอกชน รวมถึงการมีส่วนร่วมจากรัฐบาล เช่น นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การประเมินและติดตามผล นอกจากการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้านนี้แล้ว ยังต้องพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอีกด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างยั่งยืน

Riccardo Testa, Antonino Galati, Giorgio Schifani, Anna Maria Di Trapani and Giuseppina Migliore (2019) ศึกษาเรื่อง ประสบการณ์การท่องเที่ยวด้านอาหารในจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการบริโภคอย่างยั่งยืน – ทำความเข้าใจแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวอิตาลี พบว่า การท่องเที่ยวด้านอาหารถือเป็นองค์ประกอบที่เกิดขึ้นใหม่ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและครอบคลุมคุณค่าดั้งเดิมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับแนวโน้มใหม่ในการท่องเที่ยว: การเคารพในวัฒนธรรมและประเพณี ความถูกต้องและความยั่งยืน อิตาลีเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกในด้านความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของวิธีทำอาหาร และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือเป็นหนึ่งในสถานที่สำคัญที่สุดที่นักท่องเที่ยวผู้ชื่นชอบการทำอาหารจะได้สัมผัสกับอาหารและเครื่องดื่มในท้องถิ่น การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าปัจจัยจูงใจใดที่ส่งผลต่อความถี่ของนักท่องเที่ยวที่ทำอาหารเพื่อสัมผัสประสบการณ์อาหารและเครื่องดื่มในท้องถิ่นในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยใช้แบบจำลองระดับแรงบันดาลใจของคิม และอีฟส์ ที่ได้รับการดัดแปลงผลการวิจัยในปัจจุบันเผยให้เห็นว่าความยั่งยืนทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ท่ามกลางแรงจูงใจอื่น ๆ ได้แสดงให้เห็นว่ามีบทบาทสำคัญในการมีอิทธิพลต่อความถี่ของนักท่องเที่ยวชาวอิตาลีในการสัมผัสประสบการณ์อาหารและเครื่องดื่มในท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Anna Polukhina, Vera Rukomoinikova (2018) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบใหม่ในรัสเซีย พบว่า การนำนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในช่วงที่เศรษฐกิจย่ำแย่ โดยการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม รวมถึงเครือข่ายการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ประกอบการชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐ

Michelle Thompson, Bruce Prideaux, Connor McShane, et al. (2016) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เกษตรกรรม: กรณีศึกษา Atherton Tablelands ประเทศออสเตรเลีย พบว่า นอกเหนือจากการชมทัศนียภาพภายในฟาร์มแล้ว การพัฒนากิจกรรมภายในพื้นที่เพาะปลูก ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเกษตร เป็นสิ่งสำคัญสำหรับฟาร์มสเคป ซึ่งมักใช้ทรัพยากรทางการเกษตร (ผลผลิต) ในการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ประทับใจและน่าจดจำให้นักท่องเที่ยว

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้เสนอมาช้างต้นสามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาและการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ผู้แต่งปี	วิธีวิจัย/กลุ่มตัวอย่าง	นำมาใช้ในงานวิจัย
พระครูรัตนสุตาภรณ์ (ธีรเดช โพธิ์ทอง) (2566)	- ศึกษาการพัฒนาชุดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก - กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวน 50 คน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง
เปรมปรีดา ทองลา และนันทศักดิ์ บุรขจรกุล (2565)	- ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนปัลลิว จังหวัดจันทบุรี - กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ หน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนชุมชน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เครื่องมือ

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้แต่งปี	วิธีวิจัย/กลุ่มตัวอย่าง	นำมาใช้ในงานวิจัย
	และกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 30 คน	แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
พรนภา เตียสุธิกุล, นภาพร สิงห์นวน (2565)	- ศึกษาการบริหารจัดการการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชน จังหวัด สระแก้ว - กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้นำชุมชน เกษตรกร ผู้แปรรูป ผลิตภัณฑ์เกษตร ผู้ให้บริการ โฮมสเตย์ ผู้ให้บริการการท่องเที่ยว ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารที่มีส่วน เกี่ยวข้องในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 60 คน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อ เสนอแนวทางการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านฉางไหม อำเภอนนทบุรี จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เครื่องมือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
วิไลลักษณ์ รักบำรุง, ทวีป พรหมอยู่และ ศุภิสยา จันดา (2565)	- ศึกษาอิทธิพลของมาตรฐาน คุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ที่ ส่งผลต่อความยั่งยืนของแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร - กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร จำนวน 264 คน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตาม มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรบ้านฉางไหม อำเภอนนทบุรี จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ เครื่องมือแบบสอบถาม
พัชรินทร์ ธรรมสาร, จตุรงค์ ศรีวัชรธรรมะ, และ กิตติรัตน์ สืบพันธ์ (2562)	- ศึกษารูปแบบการพัฒนาการ จัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ จังหวัดอุบลราชธานี - กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้บริหาร หน่วยงานพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อ เสนอแนวทางการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านฉางไหม อำเภอนนทบุรี จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เครื่องมือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้แต่งปี	วิธีวิจัย/กลุ่มตัวอย่าง	นำมาใช้ในงานวิจัย
	ตัวแทนผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ จำนวน 12 คน - กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 97 คน	
กมลกนก เกียรติศักดิ์ชัย, ศรีญา ประเสริฐสุด และเจียรรัตน์ ฉัตรภักทรพล (2562)	- ศึกษาการสังเคราะห์การท่องเที่ยวโดยชุมชน: โอกาสหรืออุปสรรคต่อการพัฒนาแบบยั่งยืน - งานวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
รุ่งรติศ เมืองลือ และพะยอม ธรรมบุตร (2560)	- ศึกษาแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี - กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 26 คน - กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณคือ กลุ่มภาครัฐ กลุ่มภาคเอกชน กลุ่มภาคประชาชนและนักท่องเที่ยวชาวไทย	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลกโดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้แต่งปี	วิธีวิจัย/กลุ่มตัวอย่าง	นำมาใช้ในงานวิจัย
	ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด ชลบุรี จำนวน 400 คน	
ประพันธ์พงษ์ ชิมพงษ์ (2560)	- ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดในเขตภาคกลาง - กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยวและประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดในเขตภาคกลาง จำนวน 500 คน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านฉางหมี อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลกโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม
สุชุม คงดิษฐ์, วรรณพรหมศิลป์, ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ, จิตาภา เร่งมีศรีสุข และธารณี นวสันธิ (2560)	- ศึกษารูปแบบและกิจกรรมที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในเขตเกษตรอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา - กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้นำชุมชน, กลุ่มเกษตรกร, กลุ่มอาชีพ, กลุ่มการท่องเที่ยวในเขตเกษตร, กลุ่มที่พักในแหล่งท่องเที่ยวในเขตเกษตร, หน่วยงานภาครัฐและเอกชน, ประชาชนชาวบ้าน, และชาวบ้านในชุมชน จำนวน 50 คน - กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยว จำนวน 260 คน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่บ้านฉางหมี อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้แต่งปี	วิธีวิจัย/กลุ่มตัวอย่าง	นำมาใช้ในงานวิจัย
สุดถนอม ตันเจริญ (2560)	- ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางชั้นแตก จังหวัดสมุทรสงคราม - กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ประชาชนในตำบลบางชั้นแตก จำนวน 536 คน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลกโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม
Aleksandra Machnik (2021)	- ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นหลักฐานสำคัญหลักในการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน - - กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ภาครัฐ เอกชน ชุมชน จำนวน 10 คน และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลกโดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์
Ceballos-Lascurain (2021)	- ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและพื้นที่คุ้มครองตามธรรมชาติทั่วโลก - กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ภาครัฐ เอกชน ชุมชน จำนวน 15 คน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลกโดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์
Riccardo Testa, et al. (2019)	- ศึกษาเรื่อง ประสบการณ์การท่องเที่ยวด้านอาหารในจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการบริโภคอย่างยั่งยืน - ทำความเข้าใจแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวชาวอิตาลี - ตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นักท่องเที่ยวชาว	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ตาราง 1 (ต่อ)

ผู้แต่งปี	วิธีวิจัย/กลุ่มตัวอย่าง	นำมาใช้ในงานวิจัย
Anna Polukhina, Vera Rukomoinikova (2018)	อิตาลี จำนวน 412 คน - ศึกษาแนวทางการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบใหม่ใน รัสเซียศึกษาเรื่อง การพัฒนาการ ท่องเที่ยวบาทลีและการเพิ่มขีด ความสามารถของชุมชนเพื่อ สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน - กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน - กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในรัสเซีย จำนวน 350 คน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตาม มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรบ้านผาผึ้ง หมู่ 1 อำเภอเนิน มะปราง จังหวัดพิษณุโลก ใช้ เครื่องมือแบบสัมภาษณ์และ แบบสอบถาม
Michelle Thompson, Bruce Prideaux, Connor McShane, et al. (2016)	- ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการ ท่องเที่ยวในพื้นที่เกษตรกรรม: กรณีศึกษา Atherton Tablelands ประเทศออสเตรเลีย - กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 32 คน	สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตาม มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรบ้านผาผึ้ง หมู่ 1 อำเภอเนิน มะปราง จังหวัดพิษณุโลก ใช้ เครื่องมือแบบสัมภาษณ์

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน
กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นในการพัฒนารูปแบบของกิจกรรม
และการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนให้เกิดความต่อเนื่องอย่างยั่งยืน ตลอดจนคำนึงผลกระทบต่อ
ชุมชนทั้งทางบวกและทางลบ อันจะส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต รวมทั้งการ
สร้างโอกาสในการขยายตลาดเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาเป็นแนวทาง
เพื่อที่จะมาศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งทำการศึกษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมทั้ง

สำรวจทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี ตลอดจนศึกษาปัญหาที่มีผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวนำไปสู่การแก้ไขให้เกิดผลดีต่อแหล่งท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนให้เหมาะสมกับบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลกต่อไป

ดังนั้น ในการวิจัยแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย 3 กรอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยประยุกต์จากแนวคิดองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวของ อุดม เขียววงศ์และคณะ (2548) และ “Five A's of Tourism” ของ Tourism Western Australia (2009) ซึ่งมี 5 องค์ประกอบ (5As) ดังนี้ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2) การเข้าถึง (Accessibilities) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) 5) การรับรู้ (Awareness) โดยการนำแนวคิดองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวมาสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี โดยการนำมาทำการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อทำให้การท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จ
2. มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (กรมการท่องเที่ยว, 2559) มี 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 4) ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยนำมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาเป็นตัวชี้วัดแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการ การบริการและความปลอดภัย เพื่อการยกระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (United Nations Conference on Environment and Development, 2535) มี 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ 3) ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการนำการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมาปรับใช้ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นไปตามมาตรฐาน ประกอบกับองค์ความรู้ด้านการเกษตร ตลอดจนเกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสังเกต (Observation Form) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งมีรายละเอียดในการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1 ประชากร คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านผารังหมี ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลไทรย้อย จ.พิษณุโลก หัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอนีนมะปราง จ.พิษณุโลก ผู้ประกอบการบริษัททัวร์ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ในเขตพื้นที่หมู่บ้านผารังหมี ผู้ประกอบการของที่ระลึกในเขตพื้นที่หมู่บ้านผารังหมี ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านผารังหมี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผารังหมี ปราชญ์ชาวบ้านด้านการเกษตร และปราชญ์ชาวบ้านด้านศิลปหัตถกรรม

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านผารังหมี จำนวน 15 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ด้วยวิธีการโดยสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

1.2.1 ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน ได้แก่

1.2.1.1 นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลไทรย้อย จ.พิษณุโลก จำนวน 1 คน

- 1.2.1.2 หัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอเนินมะปราง จ.พิษณุโลก จำนวน 1 คน
- 1.2.2 ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชน จำนวน 4 คน ได้แก่
 - 1.2.2.1 ผู้ประกอบการบริษัททัวร์ จำนวน 1 คน
 - 1.2.2.2 ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ในเขตพื้นที่หมู่บ้านผาผึ้ง จำนวน 2 คน
 - 1.2.2.3 ผู้ประกอบการของที่ระลึกในเขตพื้นที่หมู่บ้านผาผึ้ง จำนวน 1 คน
- 1.2.3 ตัวแทนชุมชนในเขตพื้นที่ จำนวน 9 คน ได้แก่
 - 1.2.3.1 ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านผาผึ้ง จำนวน 1 คน
 - 1.2.3.2 ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผาผึ้ง จำนวน 1 คน
 - 1.2.3.3 ปราชญ์ชาวบ้านด้านการเกษตร จำนวน 5 คน
 - 1.2.3.4 ปราชญ์ชาวบ้านด้านศิลปหัตถกรรม จำนวน 2 คน

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1 ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านผาผึ้ง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 300 คน (ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านผาผึ้ง, 2563: สัมภาษณ์ที่หมู่บ้านผาผึ้ง)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่หมู่บ้านผาผึ้ง จำนวน 169 คน ด้วยการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling Random) (Krejcie & Morgan, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Semi-Structured Interview) สำหรับกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพเพื่อสัมภาษณ์ในเรื่องนโยบายในการบริหารงานในปัจจุบันและอนาคตแนวปฏิบัติ และการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรคและหัวข้ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสร้างตามกรอบแนวความคิดซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-Ended Questions) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง เพศ อายุ และสถานที่ปฏิบัติงาน/หน่วยงาน

ตอนที่ 2 องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่ 1) สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2) การเข้าถึง (Accessibilities) 3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และ 5) การรับรู้ (Awareness)

ตอนที่ 3 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ 1) ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 4) ศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตอนที่ 4 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ 1) ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ 3) ด้านความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับสอบถามนักท่องเที่ยวสร้างตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิภาคที่พำนักที่ท่านเลือกพัก วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวคือ ท่านมักเดินทางท่องเที่ยวกับใคร ช่องทางในการรับข้อมูลทางการท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อวัน และพาหนะในการเดินทาง ลักษณะคำตอบเป็นตัวเลือก (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบทรัพยากรท่องเที่ยวขอบเขตพื้นที่บ้านพารังหมี ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) 2) ด้านการเข้าถึง (Accessibilities) 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) 4) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และ 5) ด้านการรับรู้ (Awareness) จำนวน 22 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรขอบเขตพื้นที่บ้านพารังหมี ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร 3) ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 4) ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขอบเขตพื้นที่บ้านพารังหมี ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ด้านความต้องการของ

นักท่องเที่ยวนักสนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ 3) ด้านความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 9 ข้อ

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การสร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวข้อง จากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว และมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

1.2 จัดทำแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาถึงรายละเอียดที่ครอบคลุมถึงความมุ่งหมาย

1.3 ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยพิจารณาเนื้อหาให้ครอบคลุมกับจุดมุ่งหมายในการวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัย

1.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์

1.5 การตรวจสอบคุณภาพของและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน

1.6 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วดำเนินการจัดทำฉบับสมบูรณ์

1.7 นำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้ว ยื่นขอจริยธรรมในมนุษย์ กับกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการ

1.8 เมื่อได้รับใบรับรองโครงการฯ แล้วนำแบบสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพต่อไป

2. การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณ โดยการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว และมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 จัดทำแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยพิจารณาถึงรายละเอียดที่ครอบคลุมถึงความมุ่งหมาย

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมความถูกต้องของการใช้ภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาของการวิจัย และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ

2.4 ปรับปรุงแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แนะนำ แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli and Hambleton, 1977) ซึ่งแบบสอบถามนี้มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 -1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน คือ

2.4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทร สีทองแสง

2.4.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ

2.4.3 อาจารย์ ดร.โอชัยญา บัวธรรม

2.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ทำโดยนำแบบสอบถามแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try - Out) กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวหมู่บ้านผาตั้ง หมู่ พื้นที่อื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งการหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม เป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item – Total Correlation ซึ่งมีค่าความเที่ยง โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ระหว่าง 0.533 – 0.926 สอดคล้องกับ Nunnally (1987) ได้นำเสนอว่าการทดสอบค่าอำนาจจำแนกเกินกว่า 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้ว่าเครื่องมือมีคุณภาพเหมาะสมสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้

2.6 นำผลที่ได้จากการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วจัดทำเพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2.7 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ยื่นขอจริยธรรมในมนุษย์ กับกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และแก้ไขแบบแบบสอบถาม ตามผลการพิจารณาขอคณะกรรมการ

2.8 เมื่อได้ใบรับรองโครงการฯ แล้วนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยนำหนังสือราชการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะกรรมการทองเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน ตัวแทนหน่วยงานเอกชน จำนวน 4 คน และตัวแทนชุมชนในเขตพื้นที่บริเวณหมู่บ้านผารังหมี่ จำนวน 9 คน รวมทั้งหมด 15 คน

1.2 ผู้วิจัยลงพื้นที่กรณีศึกษาเพื่อสังเกตข้อมูลเกี่ยวกับบริบท เอกลักษณ์ และการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี่ อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของเขตพื้นที่ ที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาต่อไป

1.3 ทำการนัดหมายวันเพื่อสัมภาษณ์

1.4 ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 2 คน ตัวแทนหน่วยงานเอกชน จำนวน 4 คน และตัวแทนชุมชนในเขตพื้นที่หมู่บ้านผารังหมี่ จำนวน 9 คน นักท่องเที่ยว สอบถามนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในพื้นที่บ้านผารังหมี่ อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก จำนวนระหว่างเดือนรวมทั้งหมด 15 คน ระหว่างวันที่ 18 กันยายน – 18 ตุลาคม 2566

1.5 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามตามจำนวนเท่ากับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

2.2 ขอหนังสือราชการจากคณะกรรมการทองเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แล้วส่งไปยังเจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้องกับสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 168 คน ระหว่างวันที่ 18 กันยายน – 18 ตุลาคม 2566

2.4 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จาก
แบบสอบถาม

การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้วิจัย โดยนำข้อมูลที่ได้จากจากกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพและ
เชิงปริมาณมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ (SWOT Analysis) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลขององค์ประกอบทรัพยากรท่องเที่ยว โดยการสังเกต
อย่างมีส่วนร่วม (Participative Observation) และการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม (Non –
Participative Observation)

1.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต โดยการหาจุดแข็ง จุดอ่อน จาก
สภาพแวดล้อม ภายใน โอกาสและอุปสรรค จากสภาพแวดล้อมภายนอก (SWOT Analysis)
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่างเชิง
คุณภาพมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ (Content Analysis) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ทำการวิเคราะห์รายการกลุ่มจากคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์โดยจัดกลุ่มประเด็น
สำคัญของคำถามในแต่ละตอนที่ใช้ในการสัมภาษณ์

2.2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ
ตัวแทนหน่วยงานเอกชน ตัวแทนชุมชนเขตพื้นที่บ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ โดยแบ่งตามหน่วยงานที่ได้กล่าวมาข้างต้น และจัดกลุ่ม ประเด็นสำคัญ
ของคำถามในแต่ละตอนที่ใช้ในการสัมภาษณ์

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา
(Descriptive Statistics) โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติซึ่งประกอบด้วย
การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น
ของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัด
พิษณุโลก โดยใช้ทฤษฎีองค์ประกอบทรัพยากรท่องเที่ยว โดยการใชสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive
Statistics) และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วยการแจกแจงความถี่

(Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านผารังหมี อำเภอนีนะมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ทฤษฎีมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการใชสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับบรรยายและสรุปผลการดำเนินการวิจัย โดยกำหนดค่าคะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

มีศักยภาพในระดับมากที่สุด	กำหนดให้ 5 คะแนน
มีศักยภาพในระดับมาก	กำหนดให้ 4 คะแนน
มีศักยภาพในระดับปานกลาง	กำหนดให้ 3 คะแนน
มีศักยภาพในระดับน้อย	กำหนดให้ 2 คะแนน
มีศักยภาพในระดับน้อยที่สุด	กำหนดให้ 1 คะแนน

แล้วหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีศักยภาพในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีศักยภาพในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีศักยภาพในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีศักยภาพในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีศักยภาพในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านผารังหมี อำเภอนีนะมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open – Ended Question) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ความถี่ (Frequency)
- 1.2 ร้อยละ (Percentages)
- 1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

- 2.1.1 การหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power)

โดยใช้เทคนิค Item – Total Correlation

- 2.1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้วิธีหาคู่สัมประสิทธิ์

แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)



ตาราง 2 สรุปวิธีการดำเนินงานวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	การสุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่บ้านผาวัง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก	- กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวน 15 คน - กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 168 คน	- การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) - การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling)	- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก - แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) - แบบสอบถาม (Questionnaire)	- การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) - การเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire) - การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) - การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)	- SWOT (SWOT Analysis) - การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) - สถิติพื้นฐาน - ความถี่ (Frequency) - ร้อยละ (Percentages) - ค่าเฉลี่ย (Mean) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตาราง 2 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	การสุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
2. เพื่อประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังไหม อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดพิษณุโลก	- กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวน 15 คน - กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 168 คน	- การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) - การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling)	- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก - แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) - แบบสอบถาม (Questionnaire)	- การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) - การเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire)	- การวิเคราะห์เนื้อหา - การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) - สถิติพื้นฐาน - ความถี่ (Frequency) - ร้อยละ (Percentages) - ค่าเฉลี่ย (Mean) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตาราง 2 (ต่อ)

ความมุ่งหมายของการวิจัย	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	การสุ่มตัวอย่าง	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	การเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนันทบุรี จังหวัดพิษณุโลก	- กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวน 15 คน - กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 168 คน	- การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) - การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling)	- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก - แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) - แบบสอบถาม (Questionnaire)	- การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) - การเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire)	- การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) - สถิติพื้นฐาน - ความถี่ (Frequency) - ร้อยละ (Percentages) - ค่าเฉลี่ย (Mean) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกันการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

$\bar{x}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย (Mena)
S.D	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์

การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านผารังหมี จำนวน 15 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

1.1.1 ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

1.1.1.1 ข้าราชการครู โรงเรียนผารังหมี ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวของหมู่บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก สิ่งดึงดูดใจของการท่องเที่ยวที่นี่อีกอย่างคือจะไม่มีค่าใช้จ่ายในการเข้าเยี่ยมชม ส่วนการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวสะดวกสบายเชื่อมโยงได้หลายเส้นทาง และรถไม่ติด ทำให้เดินทางเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว



ภาพประกอบ 15 เส้นทางการเดินทางเข้าหมู่บ้านผารังหมี

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

1.1.2 ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชน

1.1.2.1 ผู้ประกอบการของที่ระลึกในเขตพื้นที่หมู่บ้านผารังหมี ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างการรับรู้ และสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวและเยี่ยมชม

หมู่บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ลักษณะเด่นของชุมชนบ้านผารังหมี คือเป็น ป้ายบอกที่ชัดเจน มีป้ายบ่งบอกสถานที่ท่องเที่ยว และเขตพื้นที่ต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ทำให้นักท่องเที่ยว สามารถรับรู้ได้ว่า เมื่อมาท่องเที่ยวที่บ้านผารังหมีแล้วจะต้องเดินทางไปไหนบ้าง และมีแหล่ง ท่องเที่ยวที่สำคัญอะไรบ้าง



ภาพประกอบ 16 แผนที่แสดงตำแหน่งอาคารภายในวัดผารังหมี

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 17 ป้ายแสดงที่ตั้งของศูนย์เรียนรู้

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

1.1.3 ตัวแทนประชาชนในเขตพื้นที่หมู่บ้านผารังหมี่ ประกอบด้วย

1.1.3.1 ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านผารังหมี่ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านผารังหมี่ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ให้มีความน่าสนใจ จัดให้มีเจ้าหน้าที่และวิทยากรบรรยายตลอดเส้นทางการท่องเที่ยวโดยรถราง



ภาพประกอบ 18 ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านผารังหมี่

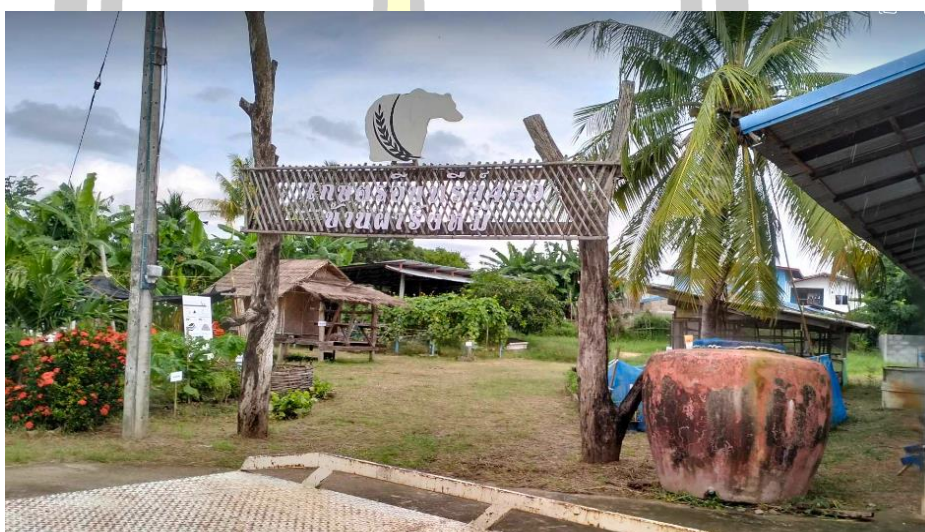
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 19 รถรางสำหรับพานักท่องเที่ยว เที่ยวประจําฐานต่าง ๆ

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

1.1.3.2 ปราชญ์ชาวบ้านด้านการเกษตร ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของหมู่บ้านผารังหมี่ อำเภอนีนะมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีโครงสร้างการบริหารจัดการและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ และมีการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์การเกษตร เช่น การทำมะม่วงกวน แปรงสาธิตการเกษตร เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการจัดทำแผนที่ท่องเที่ยว ติดตั้งบริเวณจุดต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถทราบข้อมูลและเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย



ภาพประกอบ 20 แปลงเกษตรผักปลอดสารพิษ

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 21 แผนที่ท่องเที่ยวบ้านผารังหมี่

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ส่วนที่ 1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม

1.2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี อำเภอนีนะปราง จังหวัดพินูลโลก

สำหรับความพร้อมแหล่งท่องเที่ยวบ้านผารังหมี อำเภอนีนะปราง จังหวัดพินูลโลก เป็นการศึกษาถึงความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในบ้านผารังหมี อำเภอนีนะปราง จังหวัดพินูลโลก เกี่ยวข้องกับ 1) องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว (5As) คือ สิ่งดึงดูดใจ (Attractions) การเข้าถึง (Accessibilities) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) การรับรู้ (Awareness) 2) มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 3) การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	48	28.60
หญิง	120	71.40
รวม	168	100.00
2. อายุ		
21 – 30 ปี	57	33.90
31 - 40 ปี	69	41.10
41 - 50 ปี	42	25.00
51 – 60 ปี	0	0.00
มากกว่า 60 ปี	0	0.00
รวม	168	100.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	9	5.40
มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.	21	12.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส.	78	46.40
ปริญญาตรี	51	30.40
ปริญญาโท	9	5.40
ปริญญาเอก	0	0.00
รวม	168	100.00
4. อาชีพ		
เกษตรกร	27	16.10
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	12	7.10
ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน	39	23.20
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	57	33.90
นักเรียน/นักศึกษา	33	19.60
เกษียณอายุราชการ	0	0.00
รวม	168	100.00
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	12	7.10
ไม่เกิน 10,000 บาท	30	17.90
10,001 – 20,000 บาท	111	66.10
20,001 – 30,000 บาท	12	7.10
มากกว่า 30,000 บาท ขึ้นไป	3	1.80
รวม	123	100.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. ภูมิำเนา		
ภาคกลาง	132	78.60
ภาคเหนือ	15	8.90
ภาคตะวันออก	0	12.50
ภาคตะวันตก	0	0.00
ภาคใต้	0	0.00
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	21	12.50
กรุงเทพและปริมณฑล	0	0.00
รวม	168	100.00
7. ประเภทของที่พักที่ท่านเลือกพัก		
โรงแรม	18	10.70
รีสอร์ท	36	21.40
บ้านญาติ/เพื่อน	72	42.90
โฮมสเตย์	12	7.10
วัด/โรงเรียน	0	0.00
ไม่พักค้างคืน	30	17.90
รวม	168	100.00
8. วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวคือ		
ท่องเที่ยวเชิงศาสนา/แสวงบุญ	0	0.00
ท่องเที่ยวเยี่ยมญาติ/เพื่อน	90	53.60
ท่องเที่ยวเพื่อความสำราญ/พักผ่อนหย่อนใจ	66	39.30
ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาศิลปะ/วัฒนธรรม/เรียนรู้สิ่งใหม่	12	7.10
ท่องเที่ยวเพื่อประชุม/สัมมนา/อบรม	0	0.00
รวม	168	100.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. ท่านมักเดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับใคร		
คนเดียว	0	0.00
เพื่อน	42	25.00
มากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง	120	71.40
กรุ๊ปทัวร์	3	1.80
หน่วยงาน/องค์กร/ชมรม	3	1.80
รวม	168	100.00
10. ช่องทางในการรับข้อมูลทางการท่องเที่ยว เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ		
หนังสือพิมพ์	0	0.00
วิทยุ/โทรทัศน์	45	26.80
วารสาร/นิตยสาร/คู่มือเดินทาง	0	0.00
Socia Medai เช่น facebook Line Tiktok Twitter Youtube	81	48.20
ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว/ททท.	0	0.00
สมาคมท่องเที่ยว	0	0.00
บริษัททัวร์	3	1.80
เอกสารแผนพับ/โบรชัวร์	0	0.00
เพื่อน/มีคำแนะนำ	39	23.30
รวม	168	100.00
11. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อวัน		
ไม่เกิน 1,000 บาท	107	64.20
1,001 – 2,000 บาท	48	28.60
2,001 – 3,000 บาท	7	3.70
มากกว่า 3,001 บาท	6	3.60
รวม	168	100.00

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
12. พาหนะในการเดินทาง		
รถยนต์ส่วนตัว	132	78.60
รถโดยสารประจำทาง	6	3.60
รถตู้ส่วนตัว	3	1.80
รถจักรยานยนต์	3	1.80
รถเช่า	3	1.80
เครื่องบิน	0	0.00
อื่น ๆ (โปรดระบุ) รถจักรยานยนต์	21	12.50
รวม	168	100.00

จากตาราง 3 พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.40 อายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 41.10 รองลงมา 21 - 30 ปี ร้อยละ 33.90 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. ร้อยละ 41.10 รองลงมา ปริญญาตรี ร้อยละ 30.40 อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย ร้อยละ 33.90 รองลงมา ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน ร้อยละ 23.20 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท ร้อยละ 66.10 รองลงมา ไม่เกิน 10,000 บาท ร้อยละ 17.90 ภูมิภาคภาคกลาง ร้อยละ 78.60 รองลงมา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 12.50 ประเภทที่พัก รีสอร์ท ร้อยละ 21.40 รองลงมา ไม่ค้างคืน ร้อยละ 17.90 วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยว ท่องเที่ยวเยี่ยมญาติ/เพื่อน ร้อยละ 53.60 รองลงมา ท่องเที่ยวเพื่อความสำราญ/พักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 39.30 ท่านมักเดินทางท่องเที่ยวกับใคร มากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง ร้อยละ 71.40 รองลงมา เพื่อน ร้อยละ 25.00 ช่องทางในการรับข้อมูลทางการท่องเที่ยว Social Media เช่น Facebook Line Tiktok Youtube ร้อยละ 48.20 วิทยุ/โทรทัศน์ ร้อยละ 26.80 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อวัน ไม่เกิน 1,000 บาท ร้อยละ 64.30 รองลงมา 1,000 - 2,000 บาท ร้อยละ 28.60 และพาหนะในการเดินทาง รถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 78.60 รองลงมา อื่น ๆ เช่น รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 12.50

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านสิ่งดึงดูดใจ	3.89	0.39	มาก
ด้านการเข้าถึง	3.57	0.57	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.26	0.56	ปานกลาง
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.94	0.37	มาก
ด้านการรับรู้	3.79	0.50	มาก
รวม	3.69	0.36	มาก

จากตาราง 4 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{x} = 3.26$) และอยู่ระดับมาก 4 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.94$) ด้านสิ่งดึงดูดใจ ($\bar{x} = 3.89$) และด้านการรับรู้ ($\bar{x} = 3.79$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้าน

องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions)			
1. สถานที่ท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์	4.00	0.42	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2. สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์โดดเด่นน่าสนใจ	3.92	0.45	มาก
3. สถานที่ท่องเที่ยวมีความหลากหลายตรงกับความต้องการ	3.87	0.53	มาก
4. สถานที่ท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในราคาที่ย่อมเยาเข้าถึงได้	4.07	0.41	มาก
5. สถานที่ท่องเที่ยวมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่	3.58	0.65	มาก
รวม	3.89	0.39	มาก
ด้านการเข้าถึง (Accessibilities)			
6. สถานที่ท่องเที่ยวมีการเดินทางที่เข้าถึงง่าย มีป้ายบอกทางตลอดเส้นทางและป้ายบอกทางเข้าใจง่าย	3.44	0.68	ปานกลาง
7. สภาพของถนนในการเดินทางมีความพร้อมและได้มาตรฐาน	3.32	0.73	ปานกลาง
8. สภาพการจราจรมีความสะดวกคล่องตัว	3.66	0.63	มาก
9. มีเส้นทางการเดินทางที่เชื่อมโยงกันได้หลายเส้นทาง	3.87	0.71	มาก
รวม	3.57	0.57	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)			
10. สถานที่ท่องเที่ยวมีร้านอาหารและเครื่องดื่มที่มีคุณภาพ	3.10	0.61	ปานกลาง
11. สถานที่จอดรถเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และมีความปลอดภัย	3.46	0.68	ปานกลาง
12. สถานที่ท่องเที่ยวมีรถรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว	3.14	0.85	ปานกลาง
13. สถานที่ท่องเที่ยวมีห้องสุขาเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และมีความสะอาด	3.19	0.79	ปานกลาง
14. สถานที่ท่องเที่ยวมีร้านจำหน่ายสินค้าของชุมชนของฝากและของที่ระลึก และตรงกับความต้องการ	3.55	0.59	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
15. สถานที่ท่องเที่ยวมีธนาคาร ตู้ ATM ระบบไฟฟ้า ระบบประปา และมีสัญญาณโทรศัพท์ เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.12	0.73	ปานกลาง
รวม	3.26	0.56	ปานกลาง
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)			
16. สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าสนใจของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น	4.00	0.42	มาก
17. มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่โดดเด่นของท้องถิ่นมาแนะนำเสนอนักท่องเที่ยว	3.96	0.37	มาก
18. สถานที่ท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ดูแลระหว่างทำกิจกรรมของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี	3.89	0.45	มาก
19. มีรูปแบบการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสม และมีระยะเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสม	3.92	0.45	มาก
รวม	3.94	0.37	มาก
ด้านการรับรู้ (Awareness)			
20. สถานที่ท่องเที่ยวมีการสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวและอยากกลับมาเที่ยวซ้ำในครั้งต่อไป	3.60	0.64	มาก
21. สถานที่ท่องเที่ยวมีการบริการที่เป็นมืออาชีพทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการบอกต่อ	3.85	0.58	มาก
22. สถานที่ท่องเที่ยวมีที่พักที่ราคาเหมาะสม ได้มาตรฐานและทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ	3.91	0.51	มาก
รวม	3.79	0.50	มาก

จากตาราง 5 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ้านผาผึ้งมี
 อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว
 พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) โดย

พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในราคาที่ย่อมเยาเข้าถึงได้ ($\bar{x} = 4.07$) รองลงมา สถานที่ท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ ($\bar{x} = 4.00$) ด้านการเดินทางเข้าถึง (Accessibility) มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$) โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ มีเส้นทางการเดินทางที่เชื่อมโยงกันได้หลายเส้นทาง ($\bar{x} = 3.87$) รองลงมา คือ สภาพการจราจรมีความสะดวกคล่องตัว ($\bar{x} = 3.66$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26$) โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีร้านจำหน่ายสินค้าของชุมชน ของฝากและของที่ระลึก และตรงกับความต้องการ ($\bar{x} = 3.55$) รองลงมา คือ สถานที่จอดรถเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และมีความปลอดภัย ($\bar{x} = 3.46$) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$) โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าสนใจของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจที่โดดเด่นของท้องถิ่นมานำเสนอต่อนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.96$) ด้านการรับรู้ (Awareness) มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.79$) โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีที่พักที่ราคาเหมาะสม ได้มาตรฐาน และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ ($\bar{x} = 3.91$) รองลงมา คือ สถานที่ท่องเที่ยว มีการบริการที่เป็นมืออาชีพทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการบอกต่อ ($\bar{x} = 3.85$)

ส่วนที่ 1.3 ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของบ้านผารังหมี อำเภอนีนะปรัง จังหวัดพิษณุโลก

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) จากทรัพยากรการท่องเที่ยวของ บ้านผารังหมี อำเภอนีนะปรัง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลบ้านผารังหมี ค้นหา จุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต (Vision) ดังนี้

1. จุดเด่นหรือจุดแข็ง (Strengths) ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของบ้านผารังหมี อำเภอนีนะปรัง จังหวัดพิษณุโลก มีสิ่งดึงดูดใจและมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวและผู้คนที่มาที่มาเยี่ยมเยือนอธิบายได้ดังนี้

1.1 สิ่งดึงดูดใจ

1.1.1 วัดผารังหมีวนาราม

วัดผารังหมีวนาราม เป็นจุดรวมใจของชาวบ้านผารังหมี ภายในวัดแห่งนี้ มีถ้ำซึ่งเป็นสถานที่ประดิษฐานของ หลวงพ่อเพชรมณี พระพุทธรูปปูนปั้นปางไสยาสน์องค์ใหญ่ที่สุดของอำเภอนีนะปรัง สร้างขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 นอกจากนี้ ยังเป็นที่ประดิษฐานของ องค์พระ

ปฐมทรงเครื่องจักรพรรดิ บนยอดผา โดยมีบันไดสวรรค์ที่มีองค์เจ้าปู่ศรีสุทโธและเจ้าย่าศรีปทุมทอดกายเป็นบันไดให้ผู้มีศรัทธาขึ้นไปสักการะรอยพระพุทธรบาทจำลองบนผา พร้อมชมทิวทัศน์อันสวยงามของบ้านผารังหมีด้วย



ภาพประกอบ 22 บันไดพญานาค วัดผารังหมีวนาราม

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 23 หลวงพ่อเพ็ชรชมณี ถ้ำพระนอน วัดผารังหมีวนาราม

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 24 หลวงพ่อขาว ถ้ำพระนอน วัดผารังหมีวนาราม

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

1.1.2 เจ้าพ่อร่มขาว

ความเป็นมาของหมู่บ้านผารังหมี อำเภอนีนะมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เดิมเรียกว่า บ้านผาหลังหมี เพราะเจอหมีลงมากินน้ำมองเห็นแต่ด้านหลัง ต่อมาเปลี่ยนมาเรียกว่า บ้านผารังหมี เพื่อความเป็นมงคลชุมชนบ้านผารังหมี ซึ่งย่านนี้ดั้งเดิมคือป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ยังมีสัตว์ป่าอาศัยอยู่โดยเฉพาะหมีลงมากินน้ำในบ่อน้ำขนาดใหญ่เป็นบ่อน้ำมีชั้นตามธรรมชาติ

ในปี พ.ศ. 2507 เริ่มมีชาวบ้านจากภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาตั้งบ้านเรือนบริเวณที่พื้นดินแถบนี้จนกระทั่งกลายเป็นหมู่บ้านใหญ่เพราะเดินทางมาจากหลายจังหวัด เช่น จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุดรธานี พอผู้คนมากขึ้น วิถีชีวิตชุมชนตามความเชื่อต้องมีเจ้าเข้าทรง และเจ้าเข้าทรงได้มีการประกอบพิธีกรรมบอกให้ชาวบ้านในชุมชนบ้านผารังหมีจัดสร้างรูปหล่อหรือรูปปั้น "เจ้าพ่อร่มขาว" สถิตอยู่ในศาลบริเวณเชิงเขา เพื่อให้เป็นศูนย์รวมจิตใจ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชนบ้านผารังหมี ซึ่งองค์เจ้าพ่อร่มขาวหันหน้าตรงกับองค์พระพุทธรูปองค์ใหญ่ประดิษฐานเชิงเขาวัดผารังหมี เพื่อความเป็นสิริมงคล



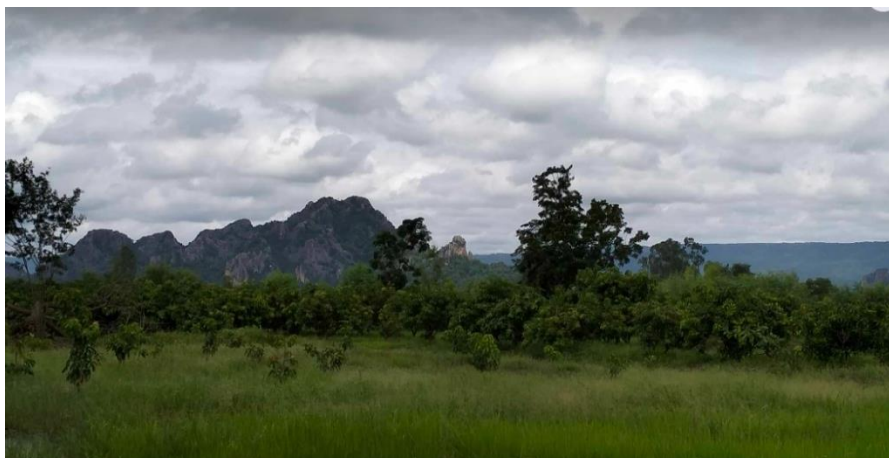
ภาพประกอบ 25 เจ้าพ่อร่มขาว

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

1.1.3 จุดชมวิว

ชุมชนบ้านผารังหมี เป็นชุมชนที่ถูกล้อมรอบเอาไว้ด้วยภูเขาหินปูนน้อยใหญ่ ที่สลับซับซ้อนกันไปมา ปะปนกับวิวทิวทัศน์ของทุ่งนาที่มีความเขียวขจีสวยงามในช่วงหน้าฝนเช่นนี้ เป็นภาพบรรยากาศที่จะทำให้ผู้มาเยือนรู้สึกสดชื่นตั้งแต่แรกเริ่มที่ได้เข้าสัมผัส จึงได้พัฒนาหมู่บ้านเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว สำหรับการท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะทางชุมชนบ้านผารังหมีมีรถรางให้บริการเยี่ยมชมจุดต่าง ๆ ของชุมชนพร้อมวิทยากรบรรยายตลอดการท่องเที่ยวภายในชุมชน และนำนักท่องเที่ยวไปยังจุดต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ที่เป็นฐานรองรับนักท่องเที่ยวให้เรียนรู้วิถีชีวิตของชาวบ้าน

พูน ปณ ภิโต ชีเว



ภาพประกอบ 26 วิถีเขารอบหมู่บ้าน

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

1.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว

1.2.1 ศูนย์เรียนรู้และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP นวัตกรรม จากชุมชนบ้านผารังหมี

หมู่บ้านผารังหมี เป็นชุมชนที่คงมีความดั้งเดิมอยู่ ทั้งตัวบ้านเรือนและวิถีชีวิตของชาวบ้านนั้นยังคงเรียบง่ายและสวยงาม รวากับว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมไปอย่างสวยงามจากโลกภายนอกนั้นไม่สามารถทำอะไรหมู่บ้านแห่งนี้ได้เลย โดยภายในชุมชนจะมีการสาธิตทำงานหัตถกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทอเสื่อ การเย็บผ้า การทำไม้กวาด เป็นต้น ชาวบ้านมีความสามัคคีปรองดองกัน รวมกลุ่มกันผลิตสินค้า เพื่อจัดจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว และออกร้านตามเทศกาลงานต่าง ๆ ของจังหวัดพิษณุโลก สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้นอกเหนือจากอาชีพเกษตรกรรม



ภาพประกอบ 27 ผ้าไหมมัดหมี่

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 28 งานหัตถกรรมแปรรูปจากเสื่อ และของที่ระลึกสัปดาห์โชคกลาง
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 29 ไม้กวาด
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 30 ข้าวหอมสุตใจ

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

2. จุดด้อยหรือจุดอ่อน (Weaknesses) หมู่บ้านผาหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ต้องมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร ห้องสุขา ตู้เอทีเอ็ม เพื่อเพิ่มความสะดวกสบายให้กับนักท่องเที่ยวและผู้คนที่มาเยี่ยมเยือน นอกจากนี้ส่วนของที่พัก ยังมีไม่มากนัก ด้วยสภาพแวดล้อมที่รายล้อมไปด้วยภูเขา หากมีการสร้างที่พัก รีสอร์ท หรือโฮมสเตย์ ที่มีความเป็นธรรมชาติ ทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้เรียนรู้ประสบการณ์การและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ซึ่งจะนำมาสู่รายได้อีกช่องทางของคนในชุมชน และผู้ประกอบการได้



ภาพประกอบ 31 วิเวตผารังหมีนาราม

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

3. โอกาส (Opportunities) หมู่บ้านผาหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ได้รับการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาอาชีพ จากหน่วยงานของภาครัฐ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามและมีการรวมกลุ่ม ทำหัตถกรรม ทอผ้า ทอเสื่อ ทำไม้กวาด และทำเครื่องใช้จักสาน เป็นต้นสร้างรายได้ สร้างอาชีพ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน นอกจากนี้บ้านผาหมี ยังเป็นหมู่บ้านนำร่องด้านวิสาหกิจชุมชน หมู่บ้านนวัตกรรมอีกด้วย

3.1 เครื่องมือและอุปกรณ์

หมู่บ้านผาหมี คนในชุมชนมีการประกอบอาชีพหลัก คือ การทำนา ทำสวน และมีการประกอบอาชีพเสริม โดยการรวมกลุ่มทำหัตถกรรม ทอผ้า ทอเสื่อ ทำไม้กวาด และทำเครื่องใช้จักสาน เป็นต้น โดยภายในชุมชนบ้านผาหมีได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง จากจุดเริ่มต้นศูนย์เรียนรู้ชุมชนแห่งนี้เกิดจากการที่ชาวบ้านผาหมีซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จากการประสบกับปัญหาเรื่องผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ จึงได้จัดประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อสะท้อนปัญหาและหาทางออกร่วมกันขึ้น จากการทำประชาคมหมู่บ้าน ผลสรุปความต้องการของชาวบ้าน คือ ต้องการเพิ่มทักษะความรู้ในการพัฒนาชุมชนจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในหมู่บ้านเพื่อชาวบ้านผาหมีจะได้มาเรียนรู้และใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยได้รับการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาอาชีพ จากหน่วยงานของภาครัฐ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นต้น



ภาพประกอบ 32 แผนที่สถานที่ท่องเที่ยว
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 33 กี่ทอเสื่อ

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 34 โรงสีข้าวชุมชน

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 35 รถรำนำเที่ยว

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

4. อุปสรรค (Threats) หมู่บ้านผาหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ยังไม่มีผู้ประกอบการรายใหญ่ เข้ามาลงทุนในพื้นที่ เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ได้รับความสนใจจากผู้ประกอบการเอกชน อาจเนื่องมาจาก เส้นทางการเดินทางยังห่างไกล และมีเส้นทางหลายเส้นทางที่ต้องผ่านภูเขาที่คดเคี้ยว ทำให้เป็นอุปสรรคในการเดินทางเข้าถึง



ภาพประกอบ 36 เส้นทางการเดินทางเข้าหมู่บ้านผาหมี
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ตาราง 6 SWOT Analysis องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี่

SWOT Analysis	
องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี่	
จุดแข็ง (Strengths) 1. สถานที่ท่องเที่ยวในหมู่บ้านผารังหมี่ เช่น วัดผารังหมี่วนาราม, เจ้าพ่อร่มขาว และจุดชมวิวบ้านผารังหมี่ 2. กิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น การทอผ้า, การเกี่ยวข้าว ดำนา และการทอเสื่อกก 3. มีสินค้าที่ผลิตจากชุมชน เช่น ข้าวหอมสุดใจ, ผ้าทอ, ผลิตภัณฑ์จักสาน	จุดอ่อน (Weaknesses) 1. สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร ห้องสุขา มีให้บริการน้อย 2. การเข้าถึงด้านการเดินทาง เช่น ถนนมีการชำรุดบางจุด และ ป้ายบอกทางค่อนข้างน้อย
โอกาส (Opportunities) 1. ได้รับการสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์จากหน่วยงานของภาครัฐ 2. มีการโปรโมทการท่องเที่ยวบ้านผารังหมี่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น รายการโทรทัศน์ และรีวิวแหล่งท่องเที่ยวจากเพจการท่องเที่ยว	อุปสรรค (Threats) 1. บ้านผารังหมี่ ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น 2. เส้นทางท่องเที่ยวไม่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี่ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสัมภาษณ์

การวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหมู่บ้านผารังหมี่ จำนวน 15 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่

2.1.1 ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ

2.1.1.1 ข้าราชการเทศบาลตำบลไทรย้อย ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของหมู่บ้านผารังหมี่ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวของหมู่บ้านผารังหมี่ เป็นหมู่บ้านที่ล้อมรอบไปด้วยภูเขา มีสภาพอากาศที่เย็นสบาย สภาพแวดล้อม

นำอยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม จึงทำให้เป็นที่ดึงดูดใจให้กับนักท่องเที่ยว นักเดินทาง นิยมเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อดูดดื่มธรรมชาติที่แท้จริง ที่หาไม่ได้จากเมืองใหญ่ ๆ



ภาพประกอบ 37 วิญูเขาผาหลวง

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

2.1.2 ตัวแทนหน่วยงานภาคเอกชน

2.1.2.1 ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ในเขตพื้นที่หมู่บ้านผารังหมี ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก ของแหล่งท่องเที่ยว ยังมีไม่มากนัก เช่น ร้านอาหาร เครื่องดื่ม และตู้เอทีเอ็ม (ATM) ยังไม่มี ทำให้การชำระค่าสินค้าและบริการต้องใช้วิธีโอนชำระผ่านระบบออนไลน์ แต่มีจุดเด่นที่สถานที่ท่องเที่ยวมีรถรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว คือ รถราง ไว้บริการนักท่องเที่ยว และมีการจัดให้นักท่องเที่ยวขึ้นรถรางเพื่อนำเที่ยวในหมู่บ้านมีวิทยากรบรรยาย โดยจะมีการเข้าเยี่ยมชมฐานต่าง ๆ ของหมู่บ้านผารังหมี เช่น ฐานทอผ้าไหม ฐานทอเสื่อ ฐานทำไม้กวาด และฐานแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกก เป็นต้น

พูน ปณ จิตโต ชีเว



ภาพประกอบ 38 รถรางรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

2.1.3 ตัวแทนประชาชนในเขตพื้นที่หมู่บ้านผาผึ้ง ประกอบด้วย

2.1.3.1 ประชาชนชาวบ้านด้านศิลปหัตถกรรม ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวของหมู่บ้านผาผึ้ง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก นอกจากทัศนียภาพที่สวยงามแล้ว ที่นี่ยังมีชุมชนน่ารัก ที่สืบทอดภูมิปัญญาการทอเสื่อกกจากบรรพบุรุษ และให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมวิธีการทอเสื่อกก นอกจากนี้หมู่บ้านผาผึ้ง ยังมีการสร้างการรับรู้สำหรับนักท่องเที่ยว ด้วยการจัดทำแผ่นพับ โบรชัวร์ เป็นการให้ข้อมูลที่ละเอียด เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ช่องทางการติดต่อ และยังมีหลายภาษาด้วย เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน เป็นต้น



ภาพประกอบ 39 กี่ทอเสื่อกก
ที่มา : ผู้วิจัย (2566)



ภาพประกอบ 40 เอกสารแผ่นพับ/โบรชัวร์

ที่มา : ผู้วิจัย (2566)

ส่วนที่ 2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
บ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับมาตรฐาน
แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี่ อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและ
รายด้าน

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.71	0.45	มาก
ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.46	0.61	ปานกลาง
ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.45	0.64	ปานกลาง
ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.93	0.52	มาก
โดยรวม	3.63	0.52	มาก

จากตาราง 7 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านผารังหมี อำเภอนีนะปรัง จังหวัดพิจิตร มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวม อยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\bar{x} = 3.46$) และด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\bar{x} = 3.45$) อยู่ระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\bar{x} = 3.93$) และด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ($\bar{x} = 3.71$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านผารังหมี อำเภอนีนะปรัง จังหวัดพิจิตร เป็นรายด้าน และรายข้อ

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
1. มีการบริหารจัดการและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ	4.00	0.38	มาก
2. มีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว	3.46	0.61	ปานกลาง
3. การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.45	0.64	ปานกลาง
4. มีการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร	3.93	0.52	มาก
รวม	3.71	0.45	มาก
ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
5. มีความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว	3.30	0.77	มาก
6. มีความพร้อมด้านการขนส่งนักท่องเที่ยว	3.31	0.75	มาก
7. มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่	3.62	0.67	มาก
8. มีที่พักแรมที่ได้มาตรฐาน ราคาเหมาะสม และมีความปลอดภัย	3.63	0.62	มาก
รวม	3.46	0.61	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
9. มีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองสำหรับนักท่องเที่ยว	3.80	0.64	มาก
10. มีร้านจำหน่ายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก	3.76	0.59	มาก
11. มีการให้บริการด้านยานพาหนะนำเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว	3.33	0.83	มาก
12. มีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ เช่น ห้องน้ำสำหรับคนพิการ ทางลาดสำหรับรถเข็นของคนพิการ เป็นต้น	2.92	1.10	น้อย
รวม	3.45	0.64	มาก
ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
13. มีการได้รับรางวัลใบรับรองหรือใบประกาศเกียรติคุณ	4.05	0.55	มาก
14. มีความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	3.89	0.58	มาก
15. มีความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว	3.85	0.59	มาก
รวม	3.93	0.52	มาก

จากตาราง 8 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ้านผาผึ้ง อำเภอนันทบุรี จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่าด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการบริหารจัดการและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมา คือ มีการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร ($\bar{x} = 3.93$) ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.46$) โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ มีที่พักแรมที่ได้มาตรฐาน ราคาเหมาะสม และมีความปลอดภัย ($\bar{x} = 3.63$) รองลงมา คือ มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ ($\bar{x} = 3.62$) ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.45$) โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองสำหรับ

นักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.80$) รองลงมา คือ มีร้านจำหน่ายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก ($\bar{x} = 3.76$) ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการได้รับรางวัลใบรับรองหรือใบประกาศเกียรติคุณ ($\bar{x} = 4.05$) รองลงมา คือ มีความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ($\bar{x} = 3.89$)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน

บ้านพารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 3.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบ้านพารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบ้านพารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้าน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.06	0.44	มาก
ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้	3.85	0.46	มาก
ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน	3.93	0.52	มาก
โดยรวม	3.94	0.50	มาก

จากตาราง 9 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ้านพารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.06$) ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{x} = 3.94$) และด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.85$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบ้านผาตั้ง อำเภอเมืองมณฑล จังหวัดพิษณุโลก รายข้อและรายด้าน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม			
1. มีการเรียนรู้คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.05	0.48	มาก
2. กระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจรักและหวงแหนมรดกท้องถิ่น	4.07	0.49	มาก
3. สร้างจิตสำนึกให้เกิดความเอาใจใส่และอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.08	0.48	มาก
รวม	4.06	0.44	มาก
ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้			
4. สำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยว	3.86	0.51	มาก
5. สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	3.87	0.52	มาก
6. มีการพัฒนาการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว	3.85	0.58	มาก
รวม	3.85	0.46	มาก
ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน			
7. มีแผนหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรมท่องเที่ยว	3.83	0.52	มาก
8. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ผู้ประกอบการร้านค้ากระตุ้นการมีส่วนร่วมที่ดี	3.89	0.58	มาก
9. มีการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอ	3.85	0.55	มาก
รวม	3.86	0.52	มาก

จากตาราง 10 นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปรางจังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.06$) โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สร้างจิตสำนึกให้เกิดความเอาใจใส่และอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 4.08$) รองลงมา คือ กระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจรักและหวงแหนมรดกท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.07$) ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$) โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวในมีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.87$) รองลงมา คือ สำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.86$) ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ผู้ประกอบการร้านค้ากระตุ้นการมีส่วนร่วมที่ดี ($\bar{x} = 3.89$) รองลงมา คือ มีการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอ ($\bar{x} = 3.86$)





บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยในการศึกษาเบื้องต้นนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมเอกสารทางวิชาการ งานวิจัย แนวความคิดและบทความทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อให้ได้ ข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ส่วนข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยเกี่ยวกับ องค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ บ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้สรุปและอภิปรายผล ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่บ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

สรุปผล

จากการดำเนินการวิจัย ตามระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) สามารถสรุปผลการวิจัยตามความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี อำเภอนีนมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ้านผาผึ้ง อำเภอนิคมบ่งคม จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31 - 40 ปี ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส. อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท ภูมิลำเนา ภาคกลาง ประเภทของที่พัก รีสอร์ท วัดอุทยานหลักในการท่องเที่ยว ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ/เพื่อน ทานมักเดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับใคร มากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง ช่องทางในการรับข้อมูลทางการท่องเที่ยว Social Media เช่น Facebook Line Tiktok Twitter Youtube ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อวัน ไม่เกิน 1,000 บาท และพาหนะในการเดินทาง รถยนต์ส่วนตัว

การวิจัยเชิงปริมาณจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 168 คน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผาผึ้ง อำเภอนิคมบ่งคม จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวบ้านผาผึ้ง อำเภอนิคมบ่งคม จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวโดยรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจ ด้านการรับรู้ และการเข้าถึง อยู่ในระดับมาก และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับปานกลาง

1. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าสนใจของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจของท้องถิ่นมานำเสนอแก่นักท่องเที่ยว

2. ด้านสิ่งดึงดูดใจ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในราคาที่ย่อมเยาเข้าถึงได้ รองลงมา สถานที่ท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์

3. ด้านการรับรู้ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีที่พักที่ราคาเหมาะสม ได้มาตรฐาน และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ รองลงมา คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีการบริการที่เป็นมืออาชีพทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการบอกต่อ

4. ด้านการเข้าถึง มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ มีเส้นทางเดินทางที่เชื่อมโยงกันได้หลายเส้นทางรองลงมา คือ สภาพการจราจรมีความสะดวกคล่องตัว

5. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยว ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีร้านจำหน่าย

สินค้าของชุมชน ของฝากและของที่ระลึก และตรงกับความต้องการ รองลงมา คือ สถานที่จอดรถ เพียงพอนักท่องเที่ยว และมีความปลอดภัย

2. ผลการประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านฝางมี อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

การวิจัยเชิงปริมาณจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 168 คน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านฝางมี อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก โดยรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านฝางมี อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่

1. ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ มีที่พักแรมที่ได้มาตรฐาน ราคาเหมาะสม และมีความปลอดภัย รองลงมา คือ มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่

2. ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองสำหรับนักท่องเที่ยว รองลงมา คือ มีร้านจำหน่ายของใช้ประจำวันของฝากและของที่

3. ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการบริหารจัดการและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ มีการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร

4. ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ มีการได้รับรางวัลใบรับรองหรือใบประกาศเกียรติคุณ รองลงมา คือ มีความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

3. ผลการเสนอแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบ้านฝางมี อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

การวิจัยเชิงปริมาณจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว จำนวน 168 คน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบ้านฝางมี อำเภอนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

โดยรวมและรายด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่บ้านผาแดง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดพิษณุโลก พบว่า มีระดับความคิดเห็นโดยรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ ได้แก่

1. ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สร้างจิตสำนึกให้เกิดความเอาใจใส่และอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองลงมา คือ กระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจรักและหวงแหนมรดกท้องถิ่น

2. ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว รองลงมา คือ สำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยว

3. ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน มีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด คือ ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ผู้ประกอบการร้านค้ากระตุ้นการมีส่วนร่วมที่ดี รองลงมา คือ มีการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผาแดง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่บ้านผาแดง อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดพิษณุโลก

1. องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าสนใจของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่นำเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของท้องถิ่นมานำเสนอต่อนักท่องเที่ยว ได้แก่ การสาธิตวิธีทอเสื่อกก การทอผ้า และมีการบริการรถรางให้นักท่องเที่ยวเยี่ยมชมฐานกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านผาแดง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุม คงดิษฐ์ และคณะ (2560) พบว่า ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) สาธิตให้ความรู้ การผลิตเห็ดตับเต่า การแปรรูป การทำอาหารและของหวานจากเห็ดตับเต่า 2) การจำหน่ายสินค้าชุมชน

และผลิตภัณฑ์เกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ จำหน่ายสินค้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร เช่น น้ำเชื้อเห็ดตับเต่า 3) การให้รู้ทางด้านธุรกิจเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การให้ความรู้เชิงลึกด้านธุรกิจเกษตร 4) การท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชุมชน ร่วมประเพณีอาบน้ำคั้นเพ็ญและงานเห็ดตับเต่างามที่สามเรือน ชมวิถีชีวิตและทัศนียภาพ และการพักผ่อนในชุมชน

2. องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในราคาที่ย่อมเยาเข้าถึงได้ หมู่บ้านผารังหมี่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์ รายล้อมไปด้วยภูเขาที่สวยงาม มีบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูรัตนสุตาภรณ์ (ธีรเดช โพธิ์ทอง) (2566) พบว่า บ้านผารังหมี่เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่มีความโดดเด่นมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ที่ล้อมรอบด้วยภูเขาหินปูน ที่ยังคงรักษาไว้ซึ่งประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาพื้นบ้าน และวิถีชีวิตของคนอีสาน หมู่บ้านมีความเข้มแข็งคนในหมู่บ้านอาศัยอยู่แบบเรียบง่าย โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน บ้านผารังหมี่จึงเป็นสถานที่ดูงานที่หน่วยงานจากหลายภาคส่วนเข้ามาศึกษาดูงาน ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวหอมสุตใจ ผ้าทอมัดหมี่ไหมประดิษฐ์ ผ้าฝ้ายทอมือ ผ้าขาวม้าทอมือ แชมพูสมุนไพร สบู่สมุนไพร เสื้ออกกลายดั้งเดิม มะม่วงกวน สมุดโน้ตปกผ้าขาวม้าไม้กวาดทางมะพร้าว ไชริบมะปราง ไชริบมะม่วง กระเป๋าค่า และปุ๋ยมูลไส้เดือน

3. องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการรับรู้ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวมีที่พักที่ราคาเหมาะสม ได้มาตรฐานและทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ หมู่บ้านผารังหมี่มีการบริการที่เป็นมืออาชีพทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการบอกต่อ มีแผนพับ โบรชัวร์สำหรับแจกให้กับนักท่องเที่ยว และสถาบันการศึกษาที่นำนักเรียน นักศึกษา เข้ามาเยี่ยมชมและศึกษาดูงาน ทำให้เกิดการเข้าใจ รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Tourism Western Australia (2009) พบว่า สิ่งที่สำคัญต่อภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องของทรัพยากรท่องเที่ยว เช่น สถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะเป็นประโยชน์ในการที่ให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปสถานที่นั้น ๆ

4. องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึง อยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีเส้นทางการเดินทางที่เชื่อมโยงกันได้หลายเส้นทาง สภาพการจราจรมีความสะดวกคล่องตัว ทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวสะดวกสบาย และการเดินทางคล่องตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประติมากร วงษ์ดี (2562) พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านของพ่อ อำเภอภูเขียวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสถานที่และการเข้าถึงแหล่งโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การเดินทางสะดวก มีความหลากหลายในการเดินทาง เป็นศูนย์

การเรียนรู้มีความน่าสนใจ แตกต่างจากศูนย์การเรียนรู้อื่นทางการเกษตรอื่น ๆ ศูนย์การเรียนรู้มีการดูแลความปลอดภัยทั้งต่อตัวนักท่องเที่ยวและทรัพย์สิน และเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีชื่อเสียงระยะทางไม่ไกลจากตัวเมือง

5. องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยว รวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก สถานที่ท่องเที่ยวมีร้านจำหน่ายสินค้าของชุมชน ของฝากและของที่ระลึก และตรงกับความต้องการ สถานที่จอดรถเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และมีความปลอดภัยคล่องตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประติมากร วงษ์ดี (2562) พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านของพ่อ อำเภอภูเขาลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น มีป้ายบอกทางไปฐานกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงป้ายแนะนำและให้ความรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้ มีบริเวณที่จอดรถมากเพียงพอ มีถังขยะและจุดทิ้งสิ่งปฏิกูลเพียงพอ มีจุดบริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และมีสิ่งอำนวยความสะดวก ให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร ที่จอดรถ จุดพักนักท่องเที่ยวเพียงพอ

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

1. มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก หมู่บ้านผารังหมี มีการให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี มีศูนย์รองรับนักท่องเที่ยว และมีวิทยากรให้ข้อมูลการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี มีความปลอดภัย มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทรินทร์ ธรรมสารและคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การจัดการสถานที่ โดยการจัดการพื้นที่และภูมิทัศน์ การจัดการที่พักในรูปแบบโฮมสเตย์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสถานที่แบบมีส่วนร่วม การบริการความรู้การอำนวยความสะดวก การให้ความปลอดภัย การจัดให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการจัดกิจกรรมที่ดึงดูดใจ การจัดการพัฒนาบุคลากร โดยการพัฒนาความรู้ การเตรียมความพร้อมของมัคคุเทศก์ การพัฒนาบุคลากรในภาคธุรกิจ องค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐ

2. มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก หมู่บ้านผารังหมี มีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองสำหรับนักท่องเที่ยว มีร้านจำหน่ายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทรินทร์ ธรรมสารและคณะ (2562) พบว่า การจัดการให้บริการและกิจกรรม โดยการให้บริการตามรูปแบบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การบริการความรู้ การอำนวยความสะดวก การให้ความปลอดภัย การจัดให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการจัดกิจกรรมที่ดึงดูดใจ การจัดการด้านการตลาด โดยการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การ

สร้างรายได้จากภาคีเครือข่าย การประชาสัมพันธ์การสร้าง ความดึงดูดใจ การเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว

3. มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก หมู่บ้านผาผึ้งหมี่ มีการบริหารจัดการและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร เช่น การทำไร่ปมะปราง ไร่ปมะม่วง การผลิตข้าวหอมสุใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขุม คงดิษฐ์ และคณะ (2560) พบว่า การจำหน่ายสินค้าชุมชนและผลิตภัณฑ์เกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การจำหน่ายสินค้าและแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร เช่น น้ำเชื้อเห็ดดับเต่า การให้รู้ทางด้านธุรกิจเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ การให้ความรู้เชิงลึกด้านธุรกิจเกษตร

4. มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก คนในหมู่บ้านผาผึ้งหมี่ มีความเข้มแข็ง สามัคคี ประองตองกัน มีความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ข้าวหอมสุใจจะผลิตด้วยโรงสีของชุมชน มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น มีการเรียนรู้ขั้นตอนและกระบวนการในการผลิตสินค้าทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมปรีดา ทองลา และคณะ (2565) พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรประกอบด้วย องค์ประกอบสามส่วนสำคัญได้แก่ บุคคล ชุมชนและสังคม โดยบุคคลต้องมีความเข้มแข็งมีความรู้ ภูมิปัญญาในการถ่ายทอดอาชีพเกษตรกรรม เรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ชุมชนต้องให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว สังคม ต้องเข้าใจและเข้าถึงวิถีชีวิตเกษตรและต้องการเรียนรู้อย่างแท้จริง

ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผาผึ้งหมี่ อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก

1. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก หมู่บ้านผาผึ้งหมี่ สร้างจิตสำนึกให้เกิดความเอาใจใส่และอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจรักและหวงแหนมรดกท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ceballos-Lascurain (2021) พบว่า ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสิ่งสำคัญมาก หากต้องการการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติควบคู่ไปกับการรักษาวัฒนธรรม อีกทั้งยังต้องมีส่วนร่วมที่แข่งขันจากทางชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการภาคเอกชน รวมถึงการมีส่วนร่วมจากรัฐบาล เช่น นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การประเมินและติดตามผล นอกจากการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ด้านนี้แล้วยังต้องพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอีกด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้อย่างยั่งยืน

2. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก หมู่บ้านผารังหมี สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวในมีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว สำนวความต้องการของนักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ มีส่วนร่วมและมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวและการทำกิจกรรมก็จะบอกต่อปากต่อปาก ทำให้การท่องเที่ยวเกิดความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Michelle Thompson, Bruce Prideaux, Connor McShane, et al. (2016) พบว่า นอกเหนือจากการชมทัศนียภาพภายในฟาร์มแล้ว การพัฒนากิจกรรมภายในพื้นที่เพาะปลูก ช่วยให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเกษตร เป็นสิ่งสำคัญสำหรับฟาร์มสเคป ซึ่งมักใช้ทรัพยากรทางการเกษตร (ผลผลิต) ในการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ประทับใจและน่าจดจำให้แก่นักท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก หมู่บ้านผารังหมีมีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/วัด บ้าน โรงเรียน ผู้ประกอบการร้านค้ากระตุน มีส่วนร่วมที่ดี มีการสนับสนุนงบประมาณวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอ จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Riccardo Testa, et al. (2019) พบว่า การท่องเที่ยวสร้างผลกระทบต่อวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ดังนั้นเพื่อเป็นการลดผลกระทบด้านลบของการท่องเที่ยวนั้น บุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว หน่วยงานรัฐบาล และภาคเอกชน ควรมีการบริหารจัดการที่เป็นธรรม ควรส่งเสริมการสร้างศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นและการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน ด้วยการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการท่องเที่ยวให้แก่ชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งชุมชนจะได้รักษาวัฒนธรรมและธรรมชาติของท้องถิ่นของตนเอง อันจะส่งผลทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ประชาชนในชุมชนบ้านผารังหมี สามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับชุมชน เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวมากขึ้น จะเห็นได้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวของบ้านผารังหมี ยังไม่มีความสะดวกสบายห้องสุขา ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ทำให้นักท่องเที่ยวต้องเดินทางออกนอกมาใช้บริการในตัวเมือง นอกจากนี้หากมีการบริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม ยังจะส่งผลให้คนในชุมชนเกิดรายได้เพิ่มอีกด้วย

1.2 หน่วยงานราชการหรือเอกชนจะต้องให้ความสำคัญ สนับสนุนและเป็นผู้ที่นำข้อมูล ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมากขึ้น ไปใช้เพื่อการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในบ้านผาเรียงหมืออย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม

1.3 ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการประกอบ ธุรกิจเช่น ร้านอาหารและเครื่องดื่ม โฮมสเตย์ เนื่องจากบ้านผาเรียงหมือ มีทำเลที่ตั้งที่มีบรรยากาศเป็น ธรรมชาติ ล้อมรอบไปด้วยภูเขาที่สวยงาม

1.4 ควรให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของหมู่บ้านผาเรียงหมือ อำเภอ เนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก ให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความประทับใจ หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวควรได้รับและเกิดการบอกต่อ เพื่อสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

2.1 ศึกษาข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว เชิงเกษตรเพื่อหาเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นในเขตพื้นที่ตำบลไทรย้อย

2.2 ศึกษาเกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาด (7Ps) ของบ้านผาเรียงหมือ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อคิดค้นกลยุทธ์ที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชน ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค พร้อมทั้งเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

2.3 ศึกษาการแปรรูปสินค้าจากผลผลิตในชุมชนบ้านผาเรียงหมือ เช่น มะม่วงกวน, ไซรัป มะม่วง, มะม่วงอบแห้ง และโจ๊กจากข้าวปลอดสารพิษ เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิต ของชุมชนบ้านผาเรียงหมือ และลดปัญหาของผลผลิตที่ล้นตลาดจนทำให้สินค้าราคาตก



บรรณานุกรม



บรรณานุกรม

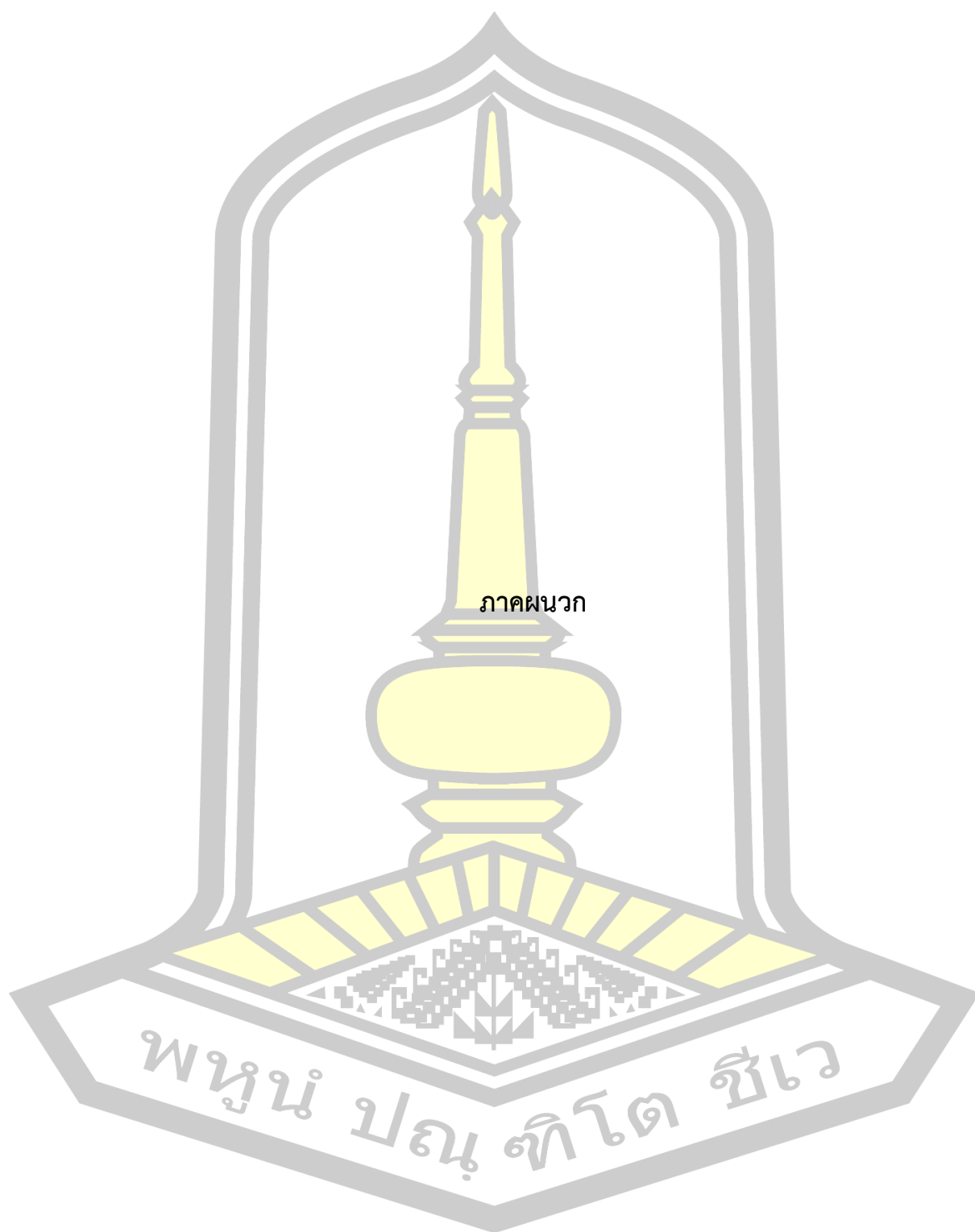
- กมลกนก เกียรติศักดิ์ชัย ศรีญา ประเสริฐสุด และเจียรรัตน์ ฉัตรภัทรพล. (2562). การสังเคราะห์การท่องเที่ยวโดยชุมชน: โอกาสหรืออุปสรรคต่อการพัฒนาแบบยั่งยืน. *วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 19(2).
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2562). *บ้านผารังไหม คู่มือชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีบ้านผารังไหม*. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน.
- กรมการท่องเที่ยว. (2566). *แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2566–2570 ของกรมการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 2565. จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/63364>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 2565. จาก <https://www.dot.go.th/ebooks/ebooks-view/405>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 2565. จาก <https://www.mots.go.th/download/Research/ProjectToPromoteSustainableTourism.pdf>.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในมุมมองของคนในกรุงเทพฯ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป. (2557). รูปแบบและกระบวนการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 7(3).
- ทิพวรรณ พุ่มมณี. (2546). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2562). *ชุมชนบ้านผารังไหม จังหวัดพิษณุโลก*. สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 2565 จาก https://chumchontongtiew.com/review_chumchon-preview-412991791809.

- ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2562). *ชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์: บ้านผารังหมี*. สืบค้นเมื่อ กันยายน 2565 จาก <https://www.pandinthong.com/knowledgebase-dwl-th/411091791796>.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อการพัฒนามาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดในเขตภาคกลาง. *Panyapiwat Journal*, 9.
- เปรมปรีดา ทองลา และนันท์ภักดิ์ บุรขจรกุล. (2565). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนปอแก้ว จังหวัดจันทบุรี. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 18(2).
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรณา เดียสุธิกุล และนภาพร สิงห์นวล. (2565). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนจังหวัดสระแก้ว. *วารสารวิชาการ มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(4).
- พัชรินทร์ ธรรมสาร จตุรงค์ ศรีวงษ์วรรณะ และกิตติรัตน์ สืบพันธ์. (2562). รูปแบบการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 7(5).
- พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์. (2556). *การท่องเที่ยวชุมชน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- มติชนออนไลน์. (2563). ‘บ้านผารังหมี’ ชู ผ้ามัดหมี่ ลายขอมะปราง ภูมิปัญญาท้องถิ่นหนึ่งเดียวใน ‘พิษณุโลก’. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2565 จาก https://www.matichon.co.th/region/news_2318096.
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2541). *การจัดการการท่องเที่ยว*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2553). *เอกสารการสอนชุดวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย หน่วยที่ 1-8*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมี บุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2547). *เอกสารบทความ เรื่อง หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

- รุ่งริศ เมืองลือ และพะยอม ธรรมบุตร. (2560). แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 11(2).
- วิไลลักษณ์ รักบำรุง ทวีป พรหมอยู่ และศุภลียา จันดา. (2565). อิทธิพลของมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 6(1).
- วีระพล ทองมา. (2559). *การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism:CBT) สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในเขตที่ดินป่าไม้*. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 2565. จาก <http://www.dnp.go.th/fca16/file/i49xy4ghqzsh3j1.doc> ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2542). *รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก. (2563). *สถิติด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก เดือนพฤษภาคม 2563*. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2565. จาก https://phitsanulok.mots.go.th/article_attach/attch_20200803180725_0.jpg.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ ฉบับทบทวน*. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2565. จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8533.
- สำนักงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก. (2558). *รายงานวิเคราะห์สถานการณ์จังหวัดพิษณุโลก*. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2565. จาก http://osthailand.nic.go.th/masterplan_area/userfiles/file%20Download/Report.
- สุชุม คงดิษฐ์ วรราช พรหมศิลป์ ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ จิตามา เริงมีศรีสุข และธารณี นวสันธิ. (2560). รูปแบบและกิจกรรมที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนสามเรือน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 9(4), 314-326.
- สุดถนอม ต้นเจริญ. (2560). ศึกษาเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนบางขันแตก จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(2).

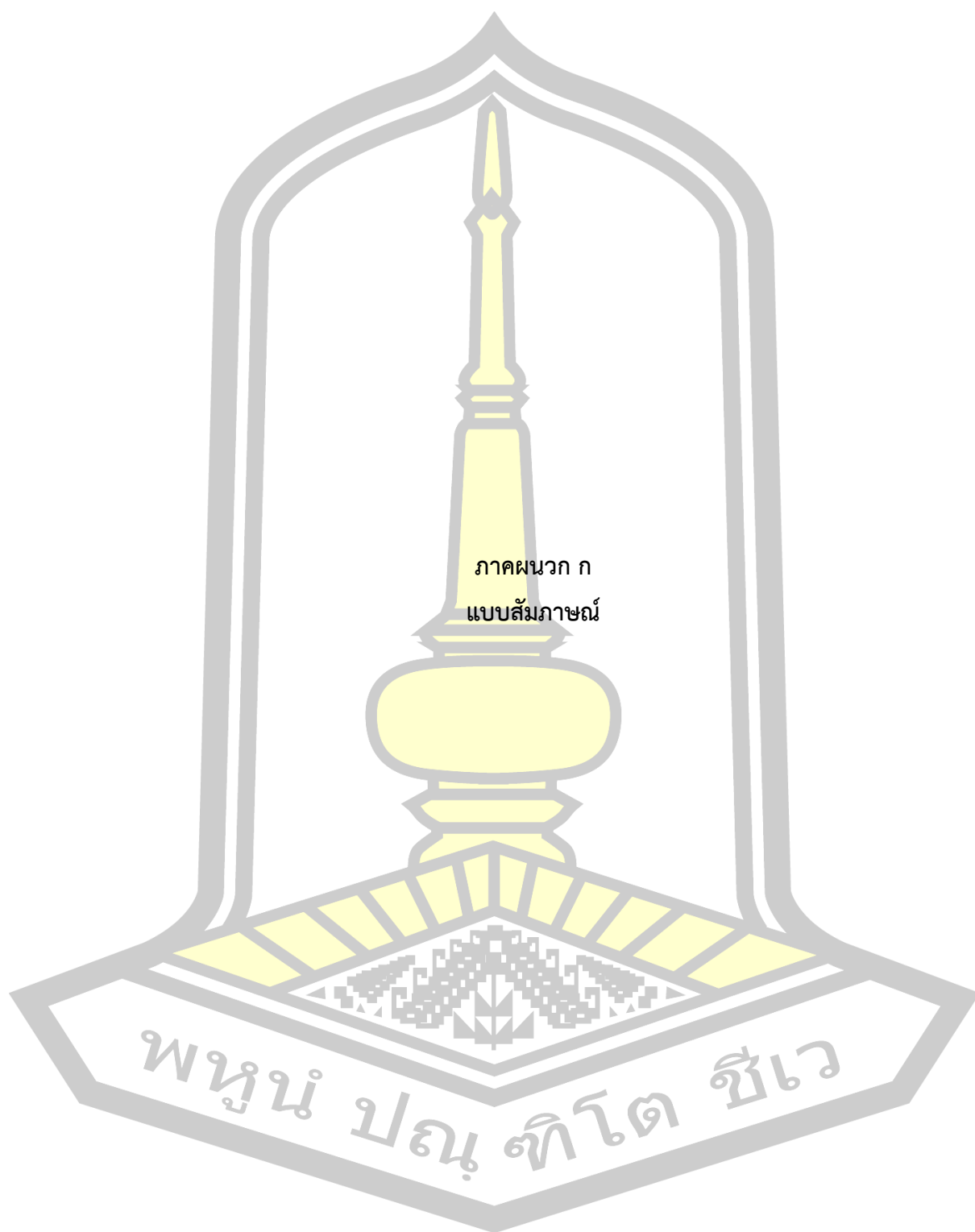
- สุวัฒน์ จุฑากรณ์ และจริญญา เจริญสุกใส. (2552). แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เอกสาร
การสอนชุดวิชาความเบื้องต้น เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หน่วยที่ 2. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2553). การท่องเที่ยวโดย
ชุมชน (COMMUNITY-BASED TOURISM). สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2565. จาก
www.DASTA.OR.TH/TH/%E0%B8%82%E0%B9%89%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%AD%E0%B8%9E%E0%B8%97/ITEM/674-674.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2561). มาตรฐานการจัดการการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2565. จาก http://www.elfhs.ssru.ac.th/threera_in/pluginfile.php/73/block_html.
- อุดม เขยทิวศ์ และคณะ. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- อำเภอเนินมะปราง. (2563). อำเภอเนินมะปราง. สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 2565. จาก
https://www.noenmaprang.org/2015/12/blog-post_68.html.
- อุษาวดี พูลพิพัฒน์. (2545). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
ในประเทศไทย. *จุลสารการท่องเที่ยว*, 21(4), 38-48.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the Competitive Destination in the Future. *Tourism Management*, 21(1), 97-116.
- Ceballos-Lascurain, H. (1996). Tourism, Ecotourism, and Protected Areas: The state of
Nature-based Tourism Around the World and Guidelines for its
development. Iucn.
- Globe'90. (1990). An Action Strategy for Sustainable Tourism. Ottawa: Tourism
Canada.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Machnik, A. (2021). Ecotourism as a Core of Sustainability in Tourism. In *Handbook of
Sustainable Development and Leisure Services*, Springer, 223-240.
- Pandurang, T. (2000). *Agri-tourism: Innovative Supplementary Income Generating
Activity for Enterprising Farmers*, Confederation of Indian Industry.
Retrieved from www.agritourism.in/.../Agri-Tourism_Concept_Note.pdf.

- Polukhina, A., & Rukomoinikova, V. (2018). *Development of Agritourism as an Innovative Approach to Agricultural Complex Management in Russia*. Worldwide Hospitality and Tourism Themes.
- Riccardo Testa, Antonino Galati, Giorgio Schifani, Anna Maria Di Trapani and Giuseppina Migliore (2019). Culinary Tourism Experiences in Agri-Tourism Destinations and Sustainable Consumption—Understanding Italian Tourists' Motivations. *Sustainability* 2019, 11, 4588. Retrieved from <https://www.mdpi.com/2071-1050/11/17/4588>.
- Shirley, E. (1993). *Beyond the Green Horizon: Principles for Sustainable Tourism*. Surrey: Word Wide Fund for Nature (WWF).
- The Works Community Management. (2561). *การท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2565. จาก <http://www.theworks.co.th/blog/2018/10/24/agro-tourism/>.
- Thompson, M., Prideaux, B., McShane, C., Dale, A., Turnour, J., & Atkinson, M. (2016). Tourism development in agricultural landscapes: the case of the Atherton Tablelands, Australia. *Landscape Research*, 41(7), 730-743.
- Tourism Western of Australia. (2009). *Five A's of Tourism*. Retrieved from http://www.tourism.wa.gov.au/jumpstartguide/pdf/Quickstart_fiveA's of TourismLOW.pdf.
- United Nations Sustainable Development. "Agenda 21." *United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro, Brazil*, June 1992, 3-14.
- United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (1997). *International Tourism: A global perspective*. Madrid: UNWTO.
- Wolfe, K., and Bullen, G. (2009). "Agritourism, your way: A how-to guide for successful agritourism enterprises." University of Georgia's Center for Agribusiness and Economic Development and North Carolina State Cooperative Extension Service's Business Side of Agritourism Program Series.n.d. Retrieved from <http://www.clemson.edu>.



ภาคผนวก

พหุบัณฑิตยสถาน





แบบสัมภาษณ์สำหรับ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง
จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง

1. จุดประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ชุดนี้ ปรารถนาแสดงความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
2. ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็น โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () สำหรับเลือกตอบ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมลงในช่อง
3. ข้อมูลของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ซึ่งผลการศึกษาจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

(นางสาวอิสริยา ดวงดี)

นิสิตปริญญาโท คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

นางสาวอิสริยา ดวงดี
โทรศัพท์ 098-5646905
E-mail : itsariya.dusss@gmail.com



ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล

1. ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง.....
2. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง ☐ LGBTQ+
3. อายุ ปี
4. สถานที่ปฏิบัติงาน/หน่วยงาน

ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผาไร่ อำเภอนมบ่อ จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด



2.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attractions)

- 1) สถานที่ท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

- 2) สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์โดดเด่นน่าสนใจหรือไม่

.....

.....

.....

.....

- 3) เป็นสถานที่ที่มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

.....

- 4) สถานที่ท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในราคาที่ย่อมเยาเข้าถึงได้

.....

.....

.....

.....

2.2 การเข้าถึง (Accessibilities)

1) สถานที่ท่องเที่ยวมีการเดินทางที่เข้าถึงง่าย สะดวก รวดเร็ว อย่างไร

.....

.....

.....

2) สภาพของถนนในการเดินทางมีความพร้อมและได้มาตรฐาน

.....

.....

.....

3) สภาพการจราจรมีความสะดวกคล่องตัว

.....

.....

.....

4) มีเส้นทางการเดินทางที่เชื่อมโยงกันได้หลายเส้นทางหรือไม่

.....

.....

.....

2.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

1) สถานที่ท่องเที่ยวมีร้านอาหารและเครื่องดื่มที่มีคุณภาพ

.....

.....

.....

2) สถานที่ท่องเที่ยวมีรถรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว และมีความสะดวกสบายในการเดินทางหรือไม่

.....

.....

.....

3) สถานที่ท่องเที่ยวมีธนาคารหลากหลายจุดให้บริการ

.....

.....

.....



2.4 กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

- 1) สถานที่ท่องเที่ยวมีร้านค้าของฝากที่หลากหลายและตรงกับความต้องการ

.....

.....

.....

- 2) สถานที่ท่องเที่ยวมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่

.....

.....

.....

- 3) สถานที่ท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ดูแลนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี

.....

.....

.....

2.5 กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

- 1) สถานที่ท่องเที่ยวมีการสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวและอยากกลับมาเที่ยวซ้ำในครั้งต่อไป

.....

.....

.....

- 2) สถานที่ท่องเที่ยวมีการบริการที่เป็นมืออาชีพทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการบอกต่อ

.....

.....

.....

- 3) สถานที่ท่องเที่ยวมีที่พักที่ราคาเหมาะสม ได้มาตรฐาน และทำให้ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และพึงพอใจ

.....

.....

.....



ส่วนที่ 3 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผาเรียงมี อำเภอนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

3.1 ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1) โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวการกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่อย่างเป็นระบบ

.....

.....

.....

2) มีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

3) การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

4) การส่งเสริมการจำหน่ายการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร

.....

.....

.....

3.2 ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1) มีความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

2) มีความพร้อมด้านการขนส่งนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....



3) มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่

4) มีที่พักแรมที่ได้มาตรฐาน ราคาเหมาะสม และมีความปลอดภัย

3.3 ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1) มีการต้อนรับและสร้าง ความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว

2) ร้านจำหน่ายของใช้ประจำวันของฝากและของ ที่ระลึก

3) มีการให้บริการด้านยานพาหนะนำเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว

4) มีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ



3.4 ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1) มีการได้รับรางวัลใบรับรองหรือใบประกาศเกียรติคุณ

.....

.....

.....

2) มีความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

.....

.....

.....

3) มีความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

ส่วนที่ 4 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบ้านผาวังหมี่ อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
คำชี้แจง : โปรดตอบคำถามให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

4.1 ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) มีการเรียนรู้คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

.....

.....

.....

2) กระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจรักและหวงแหนมรดกท้องถิ่น

.....

.....

.....

3) สร้างจิตสำนึกให้เกิดความเอาใจใส่และอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

.....

.....

.....



4.2 ด้านความต้องการของนักทอ่งเทียวที่สนใจการทอ่งเทียวเพื่อการเรียนรู๋

1) สำรวจความต้องการของนักทอ่งเทียว

.....

.....

.....

2) สร้างกิจกรรมการทอ่งเทียวในมีความตึงตูดใจนักทอ่งเทียว

.....

.....

.....

3) มีการพัฒนาการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการทอ่งเทียว

.....

.....

.....

4.3 ความต้องการในการพัฒนาคนและให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

1) มีแผนหรือกิจกรรมการทอ่งเทียวและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรมทอ่งเทียว

.....

.....

.....

2) ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ผู้ประกอบการร้านค้ากระตุ้นการมีส่วนร่วมที่ดี

.....

.....

.....

3) มีการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอ

.....

.....

.....

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

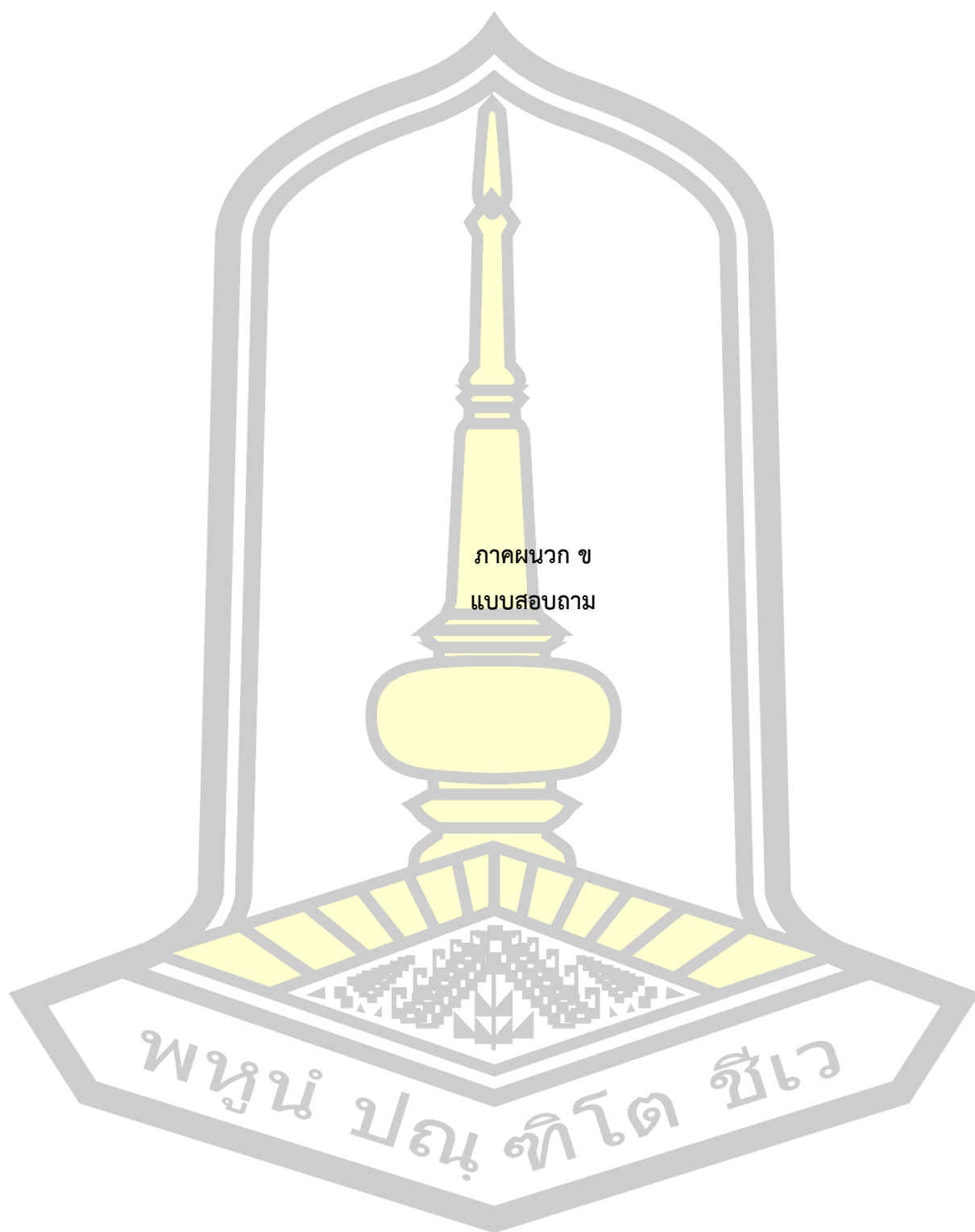
.....

.....

.....

ขอขอบคุณยิ่งในความอนุเคราะห์ข้อมูลของท่าน





177/66

แบบสอบถามเลขที่.....



แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวน
การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผาผึ้ง อำเภอนิคมบ่งพร
จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง

1. จุดประสงค์ของแบบสอบถามชุดนี้เพื่อแสดงความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผาผึ้ง อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก
2. ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็น โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () สำหรับเลือกตอบ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมลงในช่อง
3. ข้อมูลของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ ซึ่งผลการศึกษาก็จะไม่ผลกระทบบต่อผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

(นางสาวอิสริยา ดวงดี)
นิสิตปริญญาโท คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม



นางสาวอิสริยา ดวงดี
โทรศัพท์ 098-5646905
E-mail : itsariya.dusss@gmail.com

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน () ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

1. เพศ

- () ชาย
- () หญิง
- () ไม่ระบุ

2. อายุ

- () 21 - 30 ปี
- () 31 - 40 ปี
- () 41 - 50 ปี
- () 51 - 60 ปี
- () มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

- () ประถมศึกษา
- () มัธยมศึกษาตอนต้น/ปวช.
- () มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวส.
- () ปริญญาตรี
- () ปริญญาโท
- () ปริญญาเอก

4. อาชีพ

- () เกษตรกรรม
- () ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
- () ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน
- () ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย
- () นักเรียน/นักศึกษา
- () เกษียณอายุราชการ

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- () ไม่มีรายได้
- () ไม่เกิน 10,000 บาท
- () 10,001 - 20,000 บาท
- () 20,001 - 30,000 บาท
- () มากกว่า 30,001 บาทขึ้นไป



6. ภูมิสำเนา

- () ภาคกลาง
- () ภาคเหนือ
- () ภาคตะวันออก
- () ภาคตะวันตก
- () ภาคใต้
- () ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- () กรุงเทพฯและปริมณฑล

7. ประเภทของที่พักที่ท่านเลือกพัก

- () โรงแรม
- () รีสอร์ท
- () บ้านญาติ/เพื่อน
- () โฮมสเตย์
- () วัด/โรงเรียน
- () ไม่พักค้างคืน

8. วัตถุประสงค์หลักในการท่องเที่ยวคือ

- () ท่องเที่ยวเชิงศาสนา/แสวงบุญ
- () ท่องเที่ยวเยี่ยมญาติ/เพื่อน
- () ท่องเที่ยวเพื่อความสำราญ/พักผ่อนหย่อนใจ
- () ท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาศิลปะ/วัฒนธรรม/เรียนรู้สิ่งใหม่
- () ท่องเที่ยวเพื่อประชุม/สัมมนา/อบรม

9. ท่านมักเดินทางท่องเที่ยวกับใคร

- () คนเดียว
- () เพื่อน
- () มากับครอบครัว/ญาติพี่น้อง
- () กรุ๊ปทัวร์
- () หน่วยงาน/องค์กร/ชมรม

10. ช่องทางในการรับข้อมูลทางการท่องเที่ยว เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ

- () หนังสือพิมพ์
- () วิทยุ/โทรทัศน์
- () วารสาร/นิตยสาร/คู่มือเดินทาง
- () Social Media เช่น facebook Line tiktok twitter youtube
- () ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว/ททท.
- () สมาคมท่องเที่ยว
- () บริษัททัวร์
- () เอกสารแผนพับ/โบรชัวร์
- () เพื่อน/มีคำแนะนำ



11. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่อวัน

- () ไม่เกิน 1,000 บาท
 () 1,001 – 2,000 บาท
 () 2,001 – 3,000 บาท
 () มากกว่า 3,001 บาท

12. พาหนะในการเดินทาง

- () รถยนต์ส่วนตัว
 () รถโดยสารประจำทาง
 () รถตู้เช่าเหมา
 () รถบัสเช่าเหมา
 () รถเช่า
 () เครื่องบิน
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ)



ตอนที่ 2 องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผาผึ้ง อำเภอนันทบุรี จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน □ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions)					
1. สถานที่ท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นเอกลักษณ์					
2. สถานที่ท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์โดดเด่นน่าสนใจ					
3. สถานที่ท่องเที่ยวมีความหลากหลายตรงกับความต้องการ					
4. สถานที่ท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในราคาที่ยอมเยาะเข้าถึงได้					
5. สถานที่ท่องเที่ยวมีรูปแบบการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่					
ด้านการเข้าถึง (Accessibilities)					
6. สถานที่ท่องเที่ยวมีการเดินทางที่เข้าถึงง่าย มีป้ายบอกทางตลอดเส้นทางและป้ายบอกทางเข้าใจง่าย					
7. สภาพของถนนในการเดินทางมีความพร้อมและได้มาตรฐาน					
8. สภาพการจราจรมีความสะดวกคล่องตัว					
9. มีเส้นทางในการเดินทางที่เชื่อมโยงกันได้หลายเส้นทาง					
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)					
9. สถานที่ท่องเที่ยวมีร้านอาหารและเครื่องดื่มที่มีคุณภาพ					
10. สถานที่จอดรถเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว และมีความปลอดภัย					
11. สถานที่ท่องเที่ยวมีรถรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว					
12. สถานที่ท่องเที่ยวมีห้องสุขาเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว					

องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
และมีความสะอาด					
13. สถานที่ท่องเที่ยวมีร้านค้าจำหน่ายสินค้าของชุมชน ของฝาก และของที่ระลึก และตรงกับความต้องการ					
14. สถานที่ท่องเที่ยวมีธนาคาร ตู้ ATM ระบบไฟฟ้า ระบบประปา และมีสัญญาณโทรศัพท์ เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว					
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)					
15. สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าสนใจของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น					
16. มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่นำเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของท้องถิ่นมา นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว					
17. สถานที่ท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ดูแลระหว่างทำกิจกรรมของ นักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี					
18. มีรูปแบบการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสม และมีระยะเวลาการ เข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสม					
ด้านการรับรู้ (Awareness)					
19. สถานที่ท่องเที่ยวมีการสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว และอยากกลับมาเที่ยวซ้ำในครั้งต่อไป					
20. สถานที่ท่องเที่ยวมีการบริการที่เป็นมืออาชีพทำให้นักท่องเที่ยว เกิดการบอกต่อ					
21. สถานที่ท่องเที่ยวมีที่พักที่ราคาเหมาะสม ได้มาตรฐาน และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ					



ตอนที่ 3 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผาวังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน □ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
1. มีการบริหารจัดการและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ					
2. มีการจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว					
3. การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว					
4. มีการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตร					
ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
5. มีความพร้อมด้านอาหารสำหรับบริการนักท่องเที่ยว					
6. มีความพร้อมด้านการขนส่งนักท่องเที่ยว					
7. มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่					
8. มีที่พักแรมที่ได้มาตรฐาน ราคาเหมาะสม และมีความปลอดภัย					
ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
9. มีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยเป็นกันเองสำหรับนักท่องเที่ยว					
10. มีร้านจำหน่ายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก					
11. มีการให้บริการด้านยานพาหนะนำเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว					
12. มีการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ เช่น ห้องน้ำสำหรับคนพิการ ทางลาดสำหรับรถเข็นของคนพิการ เป็นต้น					
ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
13. มีการได้รับรางวัลใบรับรองหรือใบประกาศเกียรติคุณ					
14. มีความโดดเด่นและหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร					
15. มีความโดดเด่นและความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว					

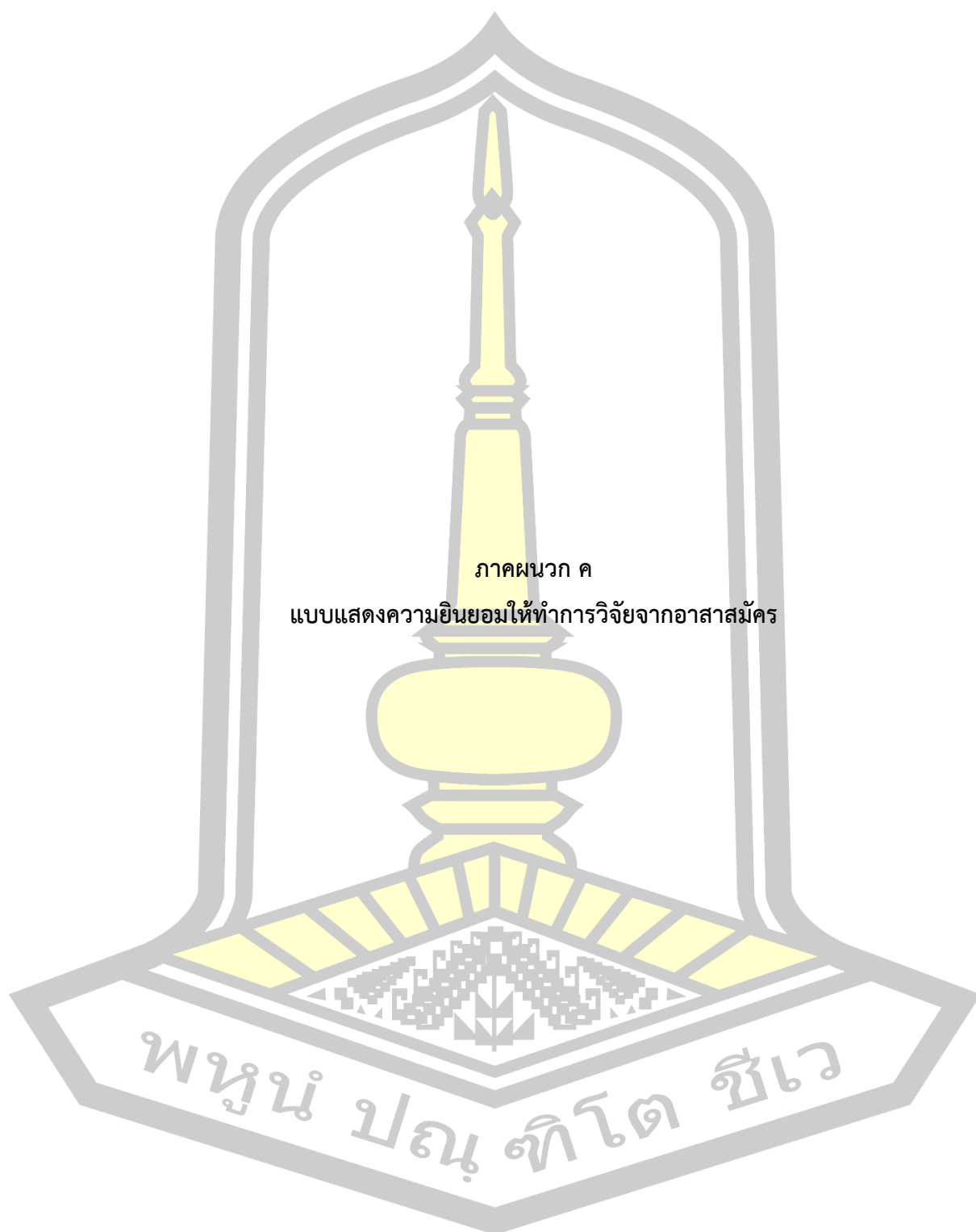


ตอนที่ 4 การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบ้านผาตั้ง อำเภอเมืองมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน □ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
1. มีการเรียนรู้คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ					
2. กระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจรักและหวงแหนมรดกท้องถิ่น					
3. สร้างจิตสำนึกให้เกิดความเอาใจใส่และอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้					
4. สำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยว					
5. สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยว					
6. มีการพัฒนาการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว					
ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน					
7. มีแผนหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติกิจกรรมท่องเที่ยว					
8. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/ผู้ประกอบการร้านค้ากระตุ้นการมีส่วนร่วมที่ดี					
9. มีการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นให้เพียงพอ					





ภาคผนวก ค

แบบแสดงความยินยอมให้ทำการวิจัยจากอาสาสมัคร

พูน ปณ จิต ชีวะ

ECMSU01-05.03 Update 2021

เอกสารชี้แจงสำหรับอาสาสมัครที่ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

เนื่องด้วยข้าพเจ้า นางสาวอิสริยา ดวงดี นิสิตปริญญาโท การจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง ภาษาไทย (Thai) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี่ อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก ภาษาอังกฤษ (English) Guidelines for Sustainable Agricultural Tourism Development, Ban Pha Rang Mee, Noen Maprang District, Phitsanulok Province

โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเขตพื้นที่บ้านผารังหมี่
2. เพื่อประเมินศักยภาพตัวชี้วัดตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี่
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี่ อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก

พิษณุโลก

ประโยชน์ที่ท่านจะได้รับจากการวิจัยนี้ คือ

1. จังหวัดพิษณุโลก และผู้นำชุมชนสามารถนำข้อมูลจากการวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี่ให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน การส่งเสริม การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น
2. ชุมชนมีฐานข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชัดเจน สามารถนำไปพัฒนา และต่อยอดในอนาคตได้
3. ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวเกิดความรักหวงแหน ตระหนักถึงความสำคัญ และมีความภาคภูมิใจในแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง
4. เป็นแนวทางในการศึกษาต่อยอด ในการวิจัยในเชิงพื้นที่ ฤดูกาลในการท่องเที่ยว และรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

หากท่านตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะขอให้ท่านตอบแบบสอบถามในประเด็น ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วยคำถาม จำนวน 15 ข้อ ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับองค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวบ้านผารังหมี่ อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบด้วยคำถาม จำนวน 17 ข้อ และมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านผารังหมี่ อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบด้วยคำถาม จำนวน 15 ข้อ และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบ้านผารังหมี่ อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประกอบด้วยคำถาม จำนวน 9 ข้อ ใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 3 นาที และจะขอรับแบบสอบถามคืนโดยผู้วิจัยจะไปเก็บด้วยตนเอง

หากท่านรู้สึกอึดอัด หรือรู้สึกไม่สบายใจกับบางคำถาม ท่านมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงท่านมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากโครงการนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการไม่เข้าร่วมวิจัยหรือถอนตัวออกจากโครงการวิจัยนี้ จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด

ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของท่านจะถูกเก็บรักษาไว้ ไม่เปิดเผยต่อสาธารณะเป็นรายบุคคล แต่จะรายงานผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น และจะดำเนินการทำลายข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายหลังเสร็จสิ้นการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ท่านจะไม่ได้รับค่าตอบแทนและไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น



ECMSU01-05.03 Update 2021

หากท่านมีข้อสงสัยเกี่ยวกับงานวิจัย โปรดติดต่อได้ที่ นางสาวอิสริยา ดวงดี คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทรศัพท์ 098-5646905 หรือ E-mail address : itsariya.dusss@gmail.com

หากท่านได้รับการปฏิบัติไม่ตรงตามที่ระบุไว้หรือต้องการทราบสิทธิของท่านขณะเข้าร่วมการวิจัยนี้ สามารถ
ติดต่อได้ที่ “คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม” โทร. 043-754416 เบอร์ภายใน 1755

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

(นางสาวอิสริยา ดวงดี
ผู้วิจัย



ECMSU01-06.03

แบบแสดงความยินยอมให้ทำการวิจัยจากอาสาสมัคร
(สำหรับอาสาสมัครอายุ 18 ปีขึ้นไป)

ข้าพเจ้า (นาง/นางสาว/นาย) อายุ ปี
 ที่อยู่ บ้านเลขที่ หมู่ที่ ซอย ถนน ตำบล
 อำเภอ จังหวัด โทรศัพท์
 หรือ E-mail address :

ได้อ่านคำชี้แจง/รับฟังคำอธิบายจาก นางสาวอิสริยา ดวงดี เกี่ยวกับการเป็นอาสาสมัคร
 ในโครงการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผาผึ้ง หมู่ 1 อำเภอเนินมะปราง
 จังหวัดพิษณุโลก โดยข้อความที่อธิบายประกอบด้วย รายละเอียดทั้งหมดเกี่ยวกับที่มาและจุดมุ่งหมายในการทำ
 วิจัย, รายละเอียดของขั้นตอนต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าต้องปฏิบัติและได้รับการปฏิบัติ, ประโยชน์ที่ข้าพเจ้าจะได้รับจาก
 การวิจัย และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งแนวทางป้องกันและแก้ไขหากเกิดอันตราย
 โดยได้อ่าน/รับฟังคำอธิบายข้อความในเอกสารชี้แจงสำหรับอาสาสมัครที่ตอนแนบสอบถาม โดยตลอด อีกทั้งยัง
 ได้รับคำอธิบายและการตอบข้อสงสัยจากหัวหน้าโครงการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ตลอดจนการรับรองจากผู้วิจัยที่จะเก็บรักษาข้อมูลของข้าพเจ้าไว้เป็นความลับ และไม่ระบุชื่อหรือข้อมูลส่วนตัว
 เป็นรายบุคคลต่อสาธารณชน โดยผลการวิจัยจะนำเสนอในลักษณะภาพรวมที่เป็นการสรุปผลการวิจัยเพื่อประโยชน์ทาง
 วิชาการเท่านั้น

“ในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครของโครงการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ” และข้าพเจ้าสามารถ
 ถอนตัวจากการศึกษานี้เมื่อใดก็ได้ ถ้าข้าพเจ้าปรารถนา โดยจะไม่มีผลกระทบและไม่เสียสิทธิ์ใด ๆ ในการ เข้าใช้บริการ
 โรงแรม ที่ข้าพเจ้าจะได้รับต่อไปในอนาคต

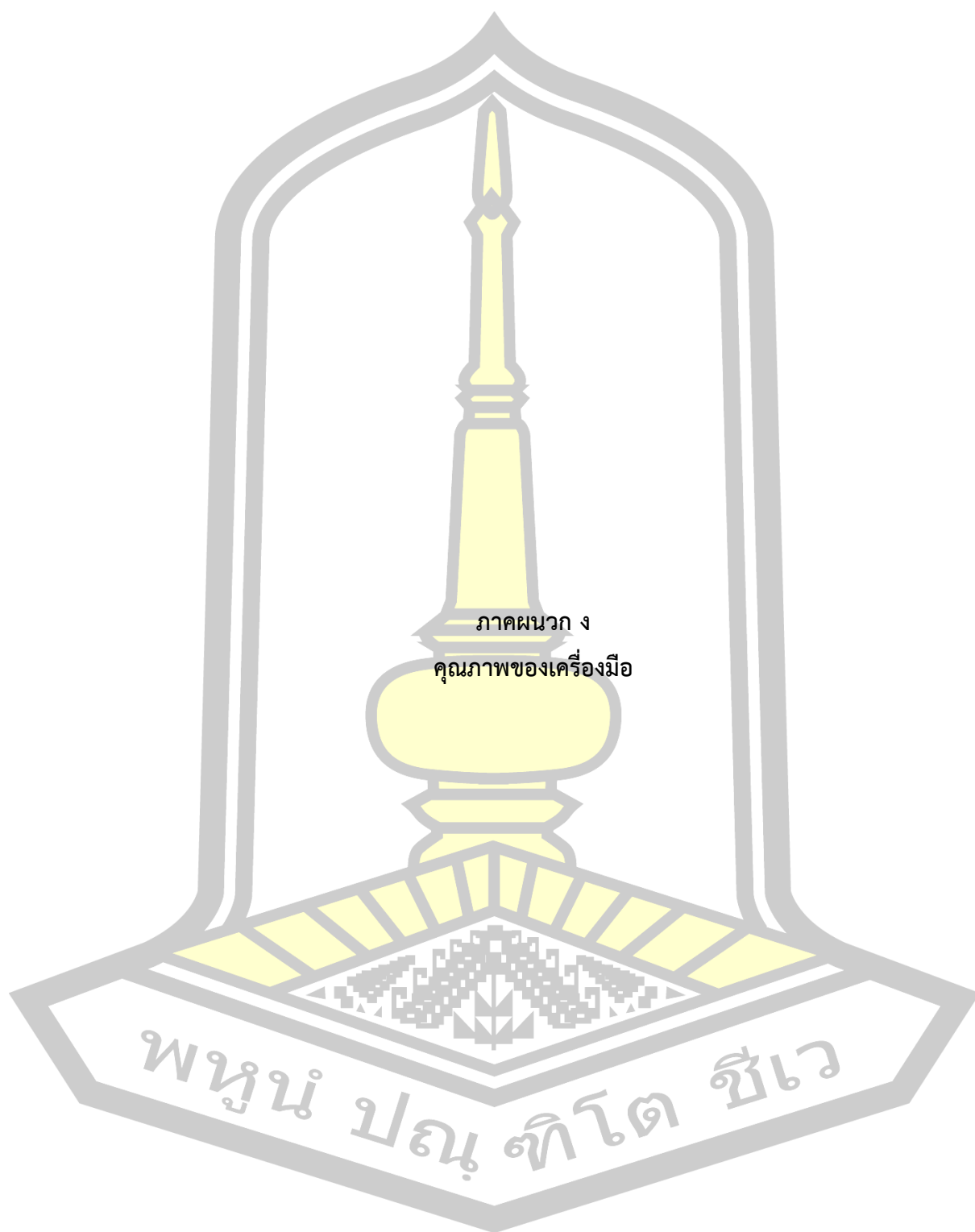
ข้าพเจ้าเข้าใจข้อความในเอกสารชี้แจงอาสาสมัคร และแบบแสดงความยินยอมนี้โดยตลอดแล้วจึงลงลายมือชื่อไว้ ณ ที่นี้

ลงชื่อ.....อาสาสมัคร
 (.....)
 วันที่.....

ลงชื่อ.....พยาน
 (.....)
 วันที่.....

ลงชื่อ.....ผู้ขอความยินยอม
 (.....)
 วันที่.....





ตาราง 11 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

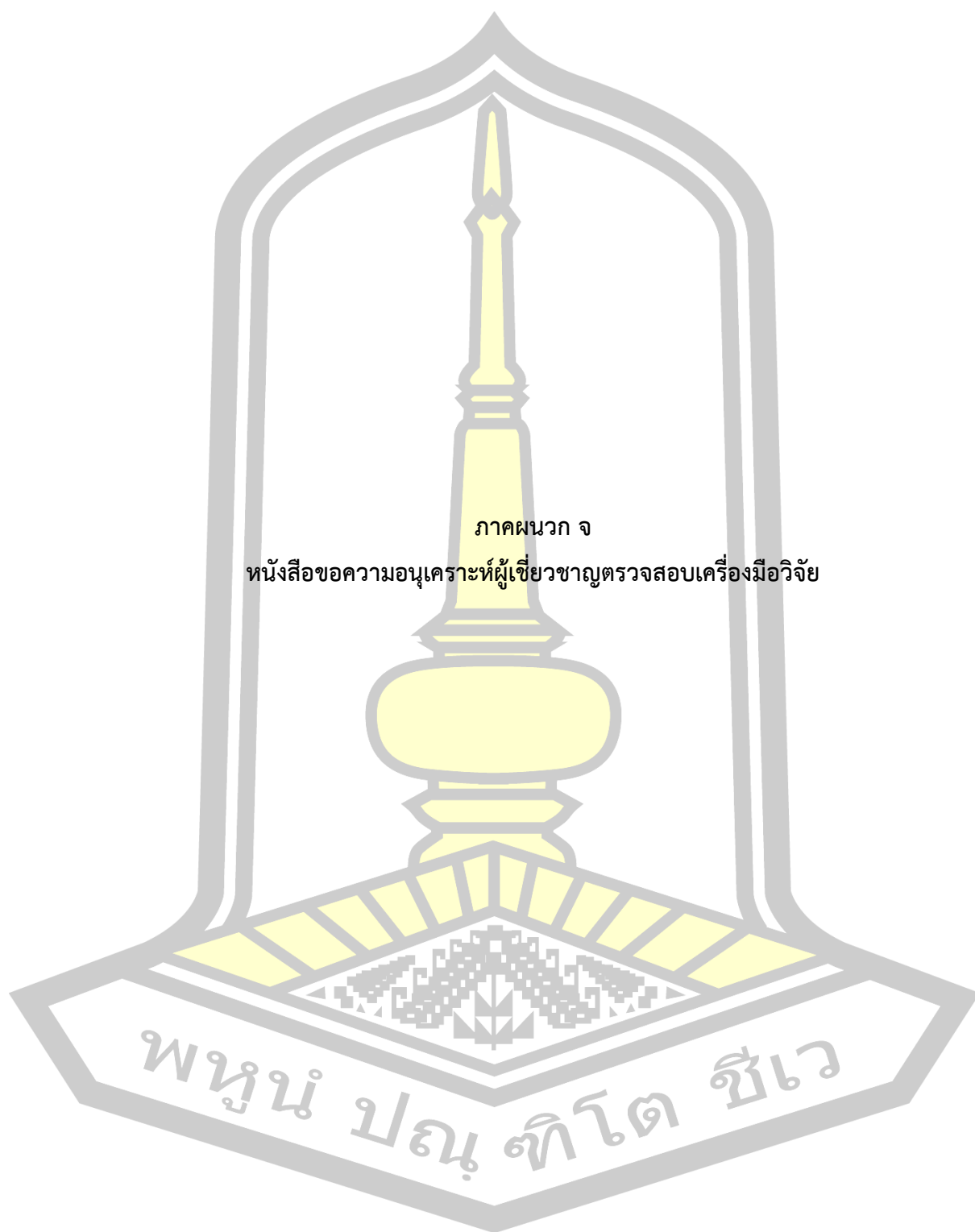
ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น
องค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยว		
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจ		0.923
1	0.640	
2	0.540	
3	0.637	
4	0.733	
5	0.461	
2. ด้านการเข้าถึง		0.926
6	0.658	
7	0.633	
8	0.524	
9	0.504	
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก		0.927
10	0.617	
11	0.518	
12	0.622	
13	0.566	
14	0.511	
15	0.478	
4. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว		0.930
16	0.494	
17	0.552	
18	0.429	
19	0.542	

ตาราง 11 (ต่อ)

ขอ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น
5. ด้านการรับรู้		0.923
20	0.684	
21	0.693	
22	0.532	
ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		
1. ด้านศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		0.916
1	0.694	
2	0.870	
3	0.831	
4	0.657	
2. ด้านศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		0.918
5	0.781	
6	0.757	
7	0.781	
8	0.665	
3. ด้านศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		0.921
9	0.719	
10	0.688	
11	0.674	
12	0.620	

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น
4. ด้านศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร		0.925
13	0.523	
14	0.617	
15	0.644	
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน		
1. ด้านความต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		0.925
1	0.613	
2	0.598	
3	0.583	
2. ด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้		0.925
4	0.646	
5	0.577	
6	0.503	
3. ความต้องการในการพัฒนาคนและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน		0.923
7	0.695	
8	0.673	
9	0.696	





ที่ อว 0605.17(3)/045

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

๖ กุมภาพันธ์ 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทร สีทองแสง (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ด้วยนางสาวอสิริยา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสนิสิต 62011080003 สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งนิสิตกำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนีนะมะปราง จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คณะได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านงานวิจัยเป็นอย่างดี

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินงานศึกษาวิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดี คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจเนื้อหาแบบสอบถามเพื่อนิสิตจะได้นำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ นางสาวอสิริยา ดวงดี หมายเลขติดต่อ 09 8564 6905 เป็นผู้ดำเนินการและได้แนบบแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)

คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม

ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักบัณฑิตศึกษา คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม

โทรศัพท์ 0 4397 0763



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม สำนักบัณฑิตศึกษา โทร.4083

ที่ อว.0605.17(3)/046 วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร. โอชัยญา บัวธรรม

ด้วยนางสาวอิสริยา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสนิสิต 62011080003 สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม นิสิตกำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คณะฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านงานวิจัยเป็นอย่างดี

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินงานศึกษาวิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดี คณะจึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจเนื้อหาแบบสอบถามวิจัย เพื่อนิสิตจะได้นำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ นางสาวอิสริยา ดวงดี หมายเลขติดต่อ 09 8564 6905 เป็นผู้ดำเนินการ และได้แนบบแบบสอบถามมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)
คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ... คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม สำนักบัณฑิตศึกษา โทร.4083

ที่... อว.0605.17(3)/044

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2566

เรื่อง... ขอความอนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ

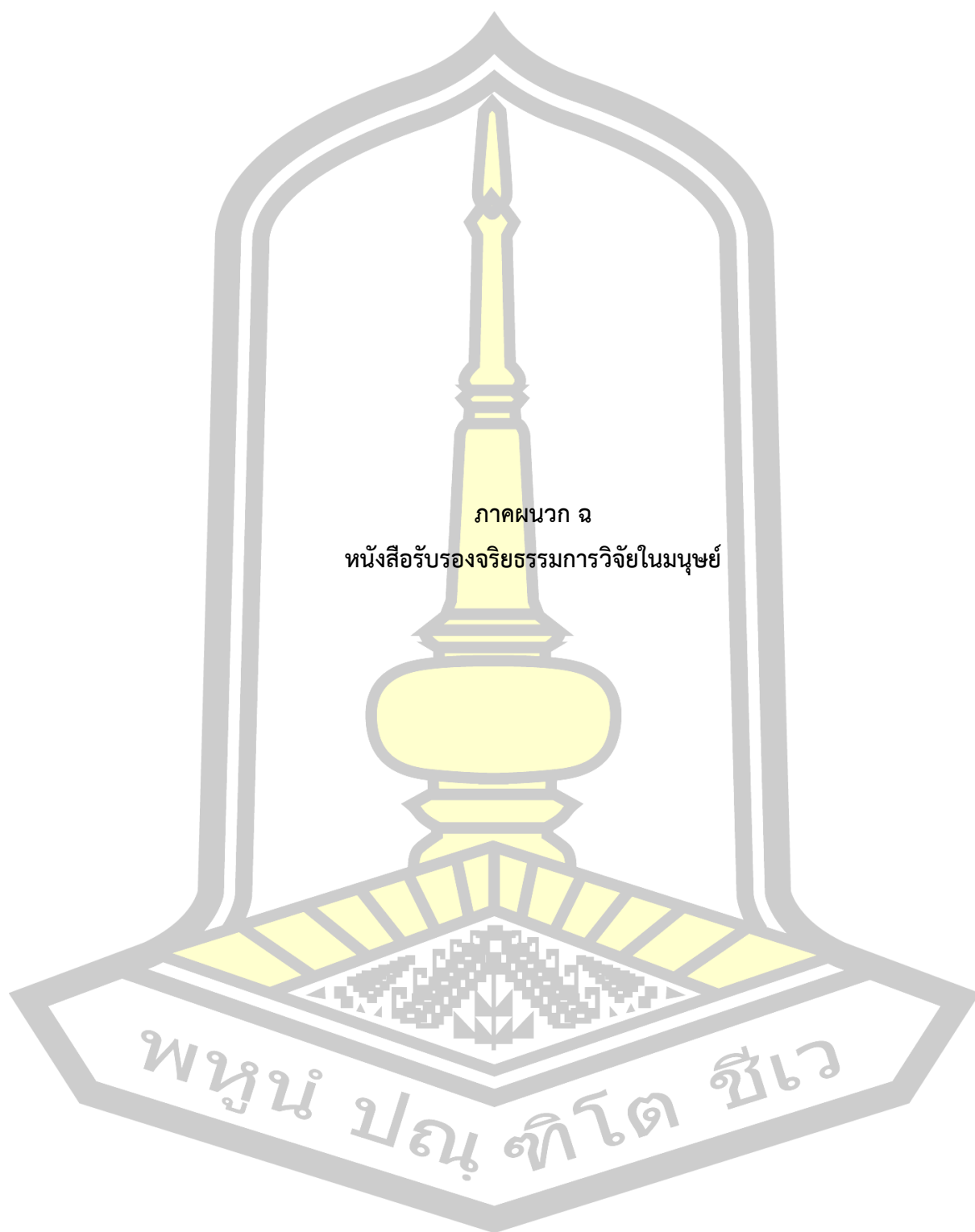
ด้วยนางสาวอิสริยา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสนิสิต 62011080003 สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม นิสิตกำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังไหม อำเภอนนทบุรี จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คณะฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านงานวิจัยเป็นอย่างดี

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินงานศึกษาวิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดี คณะจึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจเนื้อหาแบบสอบถามวิจัย เพื่อนิสิตจะได้นำข้อมูลที่ได้รับมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ นางสาวอิสริยา ดวงดี หมายเลขติดต่อ 09 8564 6905 เป็นผู้ดำเนินการ และได้แนบบแบบสอบถามมาพร้อมนี้ จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)

คณบดีคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม





คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เอกสารรับรองโครงการวิจัย

เลขที่การรับรอง : 354-177/2566

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผาผึ้ง อำเภอนามะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาอังกฤษ) Guidelines for Sustainable Agricultural Tourism Development, BanPha Rang Mee, Noen Maprang District, Phitsanulok Province.

ผู้วิจัย : นางสาวอสิริยา ดวงดี

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม

สถานที่ทำการวิจัย : คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ประเภทการพิจารณาแบบ : แบบเร่งรัด

วันที่รับรอง : 18 กันยายน 2566

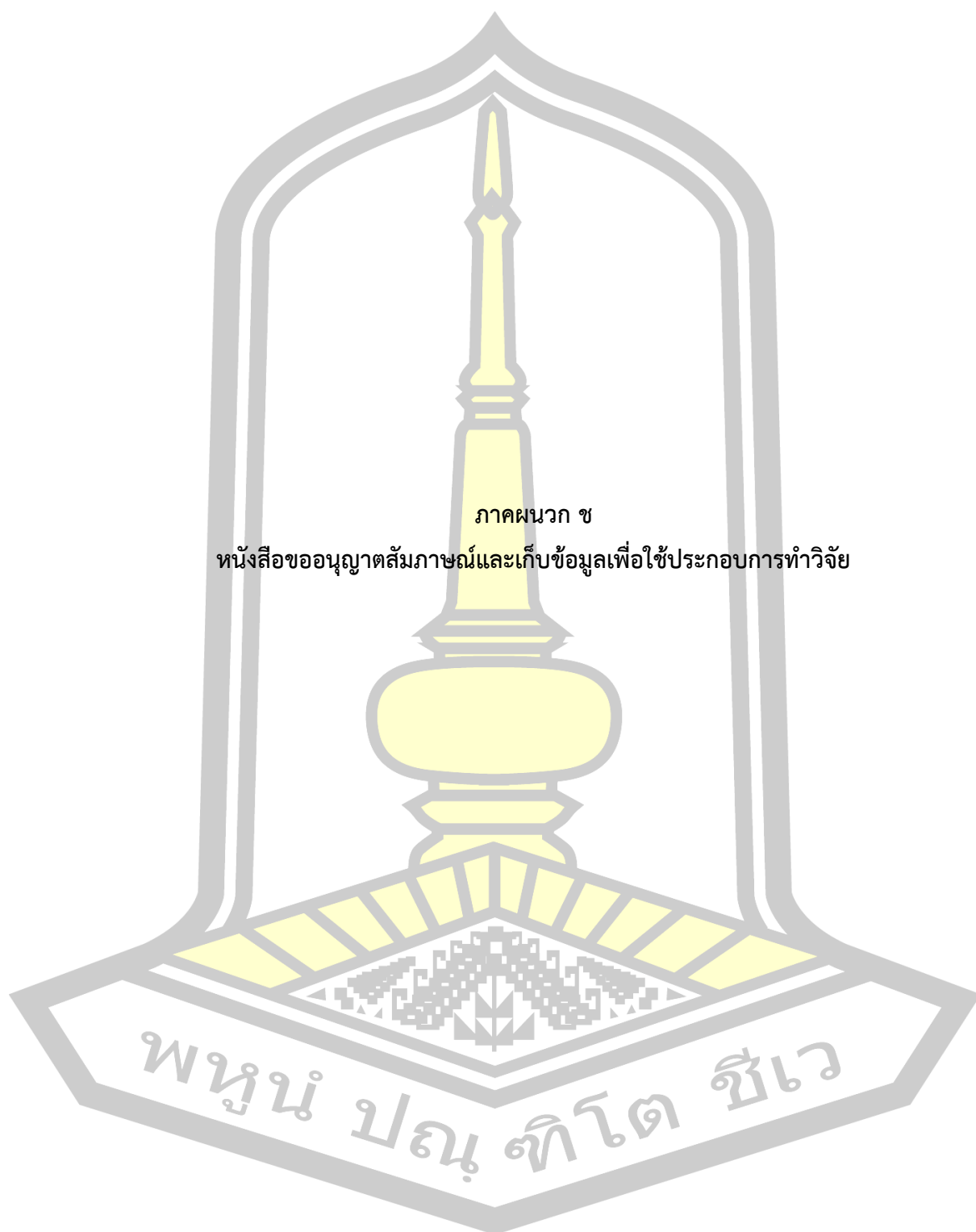
วันหมดอายุ : 17 กันยายน 2567

ข้อเสนอการวิจัยนี้ ได้รับการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคามแล้ว และอนุมัติในด้านจริยธรรมให้ดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่องข้างต้นได้ บนพื้นฐานของโครงร่างงานวิจัยที่คณะกรรมการฯ ได้รับและพิจารณา เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วให้ผู้วิจัยส่งแบบฟอร์มการปิดโครงการและรายงานผลการดำเนินงานมายังคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หรือหากมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในโครงการวิจัย ผู้วิจัยจะต้องยื่นขอรับการพิจารณาใหม่

ศาสตราจารย์ ดร. สว่างจิตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกสัชกรหญิงรัตติ สว่างจิตร์)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ทั้งนี้ การรับรองนี้มีเงื่อนไขดังที่ระบุไว้ด้านหลังทุกข้อ (ดูด้านหลังของเอกสารรับรองโครงการวิจัย)



ภาคผนวก ข

หนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย



ที่ อว 0605.17(3)/ 447

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

19 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย
เรียน ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรและศิลปหัตถกรรมบ้านผารังหมี ตำบลไทรย้อย อำเภอนีนะมะปราง
จังหวัดพิษณุโลก

ด้วยนางสาวอิสริยา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 62011080003 สาขาวิชา
การจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลัง
ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผา
รังหมี อำเภอนีนะมะปราง จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์
ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ท่านมีความพร้อมและเหมาะสมในการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว คณะฯ จึงขอ
อนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ นางสาวอิสริยา ดวงดี
หมายเลขติดต่อ 098-5646905 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)

คณบดีคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักบัณฑิตศึกษา คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์ 0 4397 0762



ที่ อว 0605.17(3)/445

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

19 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย
เรียน ผู้ประกอบการของที่ระลึกในเขตพื้นที่บ้านผารังหมี่ ตำบลไพร่ย่อย อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ด้วยนางสาวอิสริยา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 62011080003 สาขาวิชา
การจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลัง
ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผา
รังหมี่ อำเภอนีนะปราง จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์
ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ท่านมีความพร้อมและเหมาะสมในการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว คณะฯ จึงขอ
อนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ Miss.Phan Tieu Ny
หมายเลขติดต่อ 098-5646905 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)

คณบดีคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักบัณฑิตศึกษา คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์ 0 4397 0762



ที่ อว 0605.17(3)/446

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

19 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผารังหมี ตำบลไพร่อย อำเภอนิคมบ่งช้าง จังหวัดพิษณุโลก

ด้วยนางสาวอิสริยา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 62011080003 สาขาวิชา
การจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลัง
ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผา
รังหมี อำเภอนิคมบ่งช้าง จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์
ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ท่านมีความพร้อมและเหมาะสมในการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว คณะฯ จึงขอ
อนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ Miss.Phan Tieu Ny
หมายเลขติดต่อ 098-5646905 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)

คณบดีคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักบัณฑิตศึกษา คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์ 0 4397 0762



ที่ อว 0605.17(3)/ 443

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

19 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย
เรียน ผู้ประกอบการบริษัททัวร์ จังหวัดพิษณุโลก

ด้วยนางสาวอิสริยา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 62011080003 สาขาวิชา
การจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลัง
ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผา
รังไหม อำเภอนันทบุรี จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์
ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ท่านมีความพร้อมและเหมาะสมในการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว คณะฯ จึงขอ
อนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ Miss.Phan Tieu Ny
หมายเลขติดต่อ 098-5646905 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)

คณบดีคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักบัณฑิตศึกษา คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์ 0 4397 0762



ที่ อว 0605.17(3)/ 444

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

19 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย
เรียน ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ในเขตพื้นที่บ้านผารังหมี่ ตำบลไพร่อย อำเภอนามน จังหวัดพิษณุโลก

ด้วยนางสาวอิสริยา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 62011080003 สาขาวิชา
การจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลัง
ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผา
รังหมี่ อำเภอนามน จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์
ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ท่านมีความพร้อมและเหมาะสมในการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว คณะฯ จึงขอ
อนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ Miss.Phan Tieu Ny
หมายเลขติดต่อ 098-5646905 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)

คณบดีคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักบัณฑิตศึกษา คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์ 0 4397 0762

ที่ อว 0605.17(3)/ 441



คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

19 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย
เรียน นายกเทศมนตรีเทศบาล ตำบลไพร่ย่อย จังหวัดพิษณุโลก

ด้วยนางสาวอสิริยา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 62011080003 สาขาวิชา
การจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลัง
ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผา
รังหมี อำเภอนันทบุรี จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์
ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ท่านมีความพร้อมและเหมาะสมในการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว คณะฯ จึงขอ
อนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ Miss.Phan Tieu Ny
หมายเลขติดต่อ 098-5646905 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)

คณบดีคณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักบัณฑิตศึกษา คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์ 0 4397 0762



ที่ อว 0605.17(3)/ 442

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

19 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย
เรียน หัวหน้าสำนักงานเกษตรอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก

ด้วยนางสาวอิสริยา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 62011080003 สาขาวิชา
การจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลัง
ดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผา
รังไหม อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์
ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า
ท่านมีความพร้อมและเหมาะสมในการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว คณะฯ จึงขอ
อนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ Miss.Phan Tieu Ny
หมายเลขติดต่อ 098-5646905 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)

คณบดีคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักบัณฑิตศึกษา คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์ 0 4397 0762



ที่ อว 0605.17(3)/438

คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม
44000

19 ตุลาคม 2566

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย
เรียน ผู้ใหญ่บ้าน บ้านผารังหมี ตำบลไพร่อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก

ด้วยนางสาวอิสรียา ดวงดี นิสิตระดับปริญญาโท รหัสประจำตัวนิสิต 62011080003 สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน บ้านผารังหมี อำเภอนิคมบ่งพร-จังหวัดพิษณุโลก” ทั้งนี้ คาดว่าข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิต อาจารย์ และผู้สนใจเป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านมีความพร้อมและเหมาะสมในการสัมภาษณ์เพื่อให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังกล่าว คณะฯ จึงขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิจัย ทั้งนี้ คณะฯ มอบหมายให้ Miss.Phan Tieu Ny หมายเลขติดต่อ 098-5646905 เป็นผู้ดำเนินการในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ปฐม หงษ์สุวรรณ)

คณบดีคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำนักบัณฑิตศึกษา คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม
โทรศัพท์ 0 4397 0762

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวอิสริยา ดวงดี
วันเกิด	วันที่ 14 ธันวาคม พ.ศ. 2538
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 6 ซอย 21 ถนนริมคลองสมถวิล ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ธุรกิจส่วนตัว
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	เลขที่ 6 ซอย 21 ถนนริมคลองสมถวิล ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม รหัสไปรษณีย์ 44000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2557 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเนินมะปราง ศึกษาวิทยา อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2561 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2566 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	-
ผลงานวิจัย	-

พูน ปณ ภัโต ชีเว